

Západočeská univerzita v Plzni

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Charakteristika moderátorského
mluveného projevu v rozhlasovém
zpravodajství**

Plzeň březen 2012

Markéta Bocková

Západočeská univerzita v Plzni

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

**Charakteristika moderátorského
mluveného projevu v rozhlasovém
zpravodajství**

(Diplomová práce)

Plzeň březen 2012

Markéta Bocková

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň 28.března 2012

.....
vlastnoruční podpis

Děkuji vedoucí mojí diplomové práce PaedDr. Jitce Málkové za cenné rady, připomínky a metodické vedení.

Obsah

Úvod	1
Hypotézy	4
Metodika práce	5
1 TEORETICKÁ ČÁST	7
1.1 Úvod	7
1.2 Rozhlas	8
1.2.1 Specifické rysy rozhlasu	8
1.2.2 Veřejnoprávní rozhlas a komerční stanice	9
1.2.2.1 Metody upoutání pozornosti	10
1.3 Zpravodajství	11
1.3.1 Dělení zpráv	12
1.3.2 Funkce zpravodajství	13
1.3.3 Jazyk a výstavba zpravodajství	14
1.4 Moderátor jako řečový vzor	16
1.5 Rozhlasové zpravodajství	18
1.5.1 Příprava zpráv pro rozhlas	18
1.5.2 Zvuková stránka řeči	19
1.5.3 Přizpůsobení jazyka zpráv posluchači	23
1.5.4 Narušení srozumitelnosti	24
1.5.4.1 Nedostatky ve výslovnosti	24
1.5.4.1.1 Nedostatky ve výslovnosti hlásek	24
1.5.4.1.2 Slovní přízvuk	27
1.5.4.1.3 Frázování a rozložení větných přízvuků	27
1.5.4.2 Další nedostatky	27
1.5.5 Zpětná vazba	28
2 PRAKTICKÁ ČÁST	29
2.1 Oblasti zkoumání	29
2.2 Kritéria analýzy	31
2.3 Nahrávky pořadů	33
2.3.1 Přehled pořadů	33

2.3.2 Fonetický přepis	35
2.4 Charakteristika rozhlasových stanic	37
2.4.1 Veřejnoprávní stanice	37
2.4.2 Komerční stanice	40
2.5 Dotazník	43
2.6 Analýza moderátorských výstupů	44
2.6.1 Veřejnoprávní stanice	44
2.6.1.1 Český rozhlas 1 – Radiožurnál	44
2.6.1.1.1 Kateřina Causidisová	44
2.6.1.1.2 Tereza Tomášková	46
2.6.1.2 Český rozhlas 2 Praha, Dvojka	47
2.6.1.2.1 Gabriela Valentová	48
2.6.1.2.2 Olga Krčková	49
2.6.1.3 Český rozhlas Rádio Česko	51
2.6.1.3.1 Markéta Bartošová	51
2.6.1.3.2 Renata Kropáčková	53
2.6.1.4 Český rozhlas Plzeň	55
2.6.1.4.1 Jiří Terš	55
2.6.1.4.2 Marie Rozložníková	57
2.6.1.5 Český rozhlas České Budějovice	58
2.6.1.5.1 Ivan Mls	58
2.6.1.5.2 Jiří Čondl	60
2.6.1.6 Český rozhlas Sever	62
2.6.1.6.1 Ludmila Jiroutová	62
2.6.1.6.2 Štěpánka Janda-Martanová	64
2.6.2 Komerční stanice	66
2.6.2.1 Evropa 2	66
2.6.2.1.1 Markéta Ježková	66
2.6.2.1.2 Lucie Šilhánová	67
2.6.2.2 Frekvence 1	70
2.6.2.2.1 Neznámý moderátor	71
2.6.2.2.2 Petr Suchoň	73

2.6.2.3 Impuls	75
2.6.2.3.1 Vladimír Vokál	76
2.6.2.3.2 Jiří Daníček	77
2.6.2.4 Rádio BLANÍK	79
2.6.2.4.1 Lenka Morávková	80
2.6.2.4.2 Nikol Fischerová	82
2.6.2.5 Hitrádio FM Plus	84
2.6.2.5.1 Lucie Pacholíkova	84
2.6.2.5.2 Jiří Poór	86
2.6.2.6 Kiss Proton	88
2.6.2.6.1 Jonáš Novotný	89
2.6.2.6.2 Marie Dvořáková	91
2.7 Závěry analýzy	94
2.7.1 Statistika chyb	94
2.7.2 Porovnání jednotlivých stanic	95
2.7.3 Další aspekty	97
Závěr	99

Úvod

Tato diplomová práce se zabývá mluveným projevem moderátorů rozhlasových zpravodajských pořadů. Zaměřili jsme se na zprávy, kdy tímto slovem označujeme pořady vysílané rozhlasovými stanicemi zpravidla každou celou hodinu, trvající od jedné do deseti minut a obsahující nejdůležitější události uplynulých hodin a dnů. Jako moderátora zpráv chápeme osobu čtoucí tyto zprávy na mikrofon v rozhlasovém studiu; bývá označován též slangovým termínem „zprávař“.

Vybrané rozhlasové stanice jsou rozděleny na veřejnoprávní a komerční, celoplošné a regionální. Jednotlivé moderátorské výstupy jsou analyzovány dle zvolených kritérií a následně charakterizovány a porovnávány mezi sebou.

Hlavními cíli této práce je zhodnotit současný stav mluveného projevu moderátorů zpravodajství, vymezit nejčastější chyby (odklony od normy), jichž se dopouštějí, a porovnat úroveň projevů veřejnoprávních a komerčních stanic.

„Zájem o zvukovou stránku jazyka má u nás dlouhou tradici.“¹ Správné výslovnosti se ve svých pracích dotýkal už Hus, dále pak např. Blahoslav, Komenský či Dobrovský. Avšak teprve v posledních desetiletích se věnují lingvisté zvukové stránce jazyka soustavněji a pozorněji. Všechny novodobé práce ukazují na podstatné rozdíly mezi řečí mluvenou a psanou. V minulosti se střídaly etapy, kdy lingvisté věnovali větší zájem buď jedné nebo druhé podobě. „V dnešní době doznívá upoutávání pozornosti především na slovo psané a počíná se uplatňovat zvýšený zřetel k řeči mluvené, a to zvláště jako odraz společenského významu veřejných mluvených projevů působením techniky.“²

Téma mluvené češtiny v rozhlasovém zpravodajství jsem si zvolila hlavně proto, že bych se sama ráda této profesi v budoucnu věnovala. Předpokládám, že při zpracování načerpám poznatky, které by mi mohly pomoci při hledání uplatnění v některé z rozhlasových stanic. Budu si všímat nejen chyb, kterých bych se chtěla následně vyvarovat, ale také kladných stránek projevů, z nichž se pokusím vzít příklad.

Dalším důvodem pro volbu právě tohoto tématu byla skutečnost, že mne při poslechu některých komerčních stanic velmi znepokojuje úroveň češtiny jejich

1 Ohnesorg, Karel: Nová práce o technice mluveného projevu. *Naše řeč* [online], 1959, roč. 42, č. 3-4 [citováno 7.1.2012]. Dostupné z <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=4677>>.

2 Ohnesorg, Karel: Nová práce o technice mluveného projevu. *Naše řeč* [online], 1959, roč. 42, č. 3-4 [citováno 7.1.2012]. Dostupné z <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=4677>>.

moderátorů. Zaznamenávám mnohdy velmi nevhodné jazykové prostředky, které by se podle mého názoru neměly ve veřejných projevech vyskytovat. Předpokládám, že ve zpravodajských pořadech takových odchylek od mluvené podoby spisovné češtiny mnoho neobjevím, ale přesto se domnívám, že úroveň moderátorů zpráv komerčních stanic nebude úplně v souladu s normami.

Diplomová práce navazuje na bakalářskou práci na téma Mluvená čeština v mediální sféře - základní charakteristika a tendence. V ní jsme se věnovali kromě rozhlasových pořadů též pořadům televizním a kromě zpravodajských i zábavným. Mluvený projev moderátorů jsme analyzovali podobným způsobem. Tato práce zúžila svůj rozsah, ale o to více by chtěla prohloubit obsah a zaměřit se pouze na jeden typ pořadů detailněji.

„Živé, mluvené slovo si zachovalo po celá staletí nezastupitelné místo v našem životě, neboť závažné myšlenky sdělované bezprostředně řečí jsou nejpůsobivější a nejúčinnější.“³ Téma jazyka používaného v médiích je v současné době velice aktuální. Vždyť rozhlas je nedílnou součástí každodenního života většiny z nás. Rozhlasové přijímače mají lidé doma, v práci i v autě. Provozovatelé restaurací a kaváren používají rozhlasové vysílání jako kulisu. Lze jej naladit mobilním telefonem, cestovním přehrávačem hudby, poslouchat jej přes internet. Zkrátka rozhlasové vysílání je s námi téměř neustále, ať už si jeho přítomnost uvědomujeme nebo ne. A samozřejmě, že všechno, co často slyšíme, začneme nevědomky napodobovat. Vyjadřování rozhlasových moderátorů by si tedy mělo držet takovou úroveň, abychom mohli říci, že je správné, když se jím veřejnost inspiruje.

Zamyslíme-li se, jistě si vzpomeneme na mnoho slovních obrátů, které se staly součástí běžně mluveného jazyka díky tomu, že je často používali moderátoři v médiích. Mluvíme-li o zpravodajských pořadech, bývají to většinou výrazy označované jako automatizovaná vyjádření, publicismy nebo klišé.

Způsob mluvy, kterou používají moderátoři rozhlasových zpravodajských pořadů, by si měl držet vysokou úroveň ze tří hlavních důvodů. Prvním je právě ten, že rozhlasové zpravodajství poslouchají milióny lidí, kteří, ať už si to uvědomují nebo ne, přebírají tento způsob vyjadřování za svůj (ve všech jazykových rovinách, taktéž v oblasti ortoepie).

3 Krobotová, Milena: *Spisovná výslovnost a kultura mluveného projevu*. Olomouc: Univerzita Palackého 2000, s.7.

Druhým důvodem je to, že se jedná o projev veřejný, který by ze zásady měl respektovat současnou jazykovou normu. Třetím důvodem je informativní funkce zpravodajství. Má-li být posluchač informován pravdivě, musí obsahu i formě zprávy zcela dokonale rozumět. Jakákoliv chyba v projevu moderátora může způsobit, že posluchač informaci zachytí chybně. „U mluveného projevu posluchač právem očekává dobrou úroveň obsahovou i formální. Nedostatečná kulturní úroveň mluvčího budí pochybnosti o průkaznosti toho, o čem mluví. Kultivovaný projev dovede naopak posluchače strhnout a získat je pro řečníkův záměr.“⁴

Rozvoj stále nových technologií povede nezbytně k dalšímu rozvíjení zájmu o řeč mluvenou. Bylo by žádoucí, abychom byli v budoucnu všichni k mluvním pokleskům právě tak citliví, jako jsme dnes k chybám pravopisným (zejména kvůli školní výchově, která se mnohem více zaměřuje na zdokonalování psaného než správného mluveného projevu).

Mluvený projev moderátorů zpravodajských relací se vyznačuje vysokou mírou připravenosti řečových projevů. Text, který se vysílá, si sami moderátoři velmi pečlivě připravují, absolvují hlasovou rozcvičku, procvičují si místa v textu, která jsou náročnější na výslovnost, apod. Z hlediska kultury jazykového projevu bychom je mohli zařadit mezi profesionály daného oboru, kteří by měli ovládat neutrální výslovnostní styl. Je to tak doopravdy? Fungují moderátoři zpravodajských pořadů v rozhlase jako řečové vzory pro obyvatele České republiky? Na následujících stránkách se budeme tomuto tématu podrobně věnovat a pokusíme se najít odpověď na tyto otázky.

⁴ Krobotová, Milena: *Spisovná výslovnost a kultura mluveného projevu*. Olomouc: Univerzita Palackého 2000, s.7.

Hypotézy

1. Předpokládáme, že základem mluvy všech moderátorů bude spisovná čeština v mluvené podobě, ale mluvčí komerčních stanic budou vědomě využívat též prvky nespisovné, zejména obecné češtiny.
2. Předpokládáme, že mezi jazykem moderátorů veřejnoprávních a komerčních stanic bude patrný rozdíl. U mluvčích z Českého rozhlasu očekáváme vyšší úroveň a preciznější dodržování normy. V případě zpravodajských moderátorů soukromých stanic je předpokládán benevolentnější přístup k pravidlům.
3. Pravděpodobně nalezneme ortoepické nedostatky u všech zvolených moderátorů. U moderátorů komerčních stanic jich bude více.
4. Ortoepické nedostatky se budou projevovat především nenáležitým prodlužováním krátkých vokálů, krácením dlouhých vokálů, vynecháváním či komolením konsonantů a konsonantických skupin a vynecháváním rázu před samohláskami. Očekáváme též chyby ve výslovnosti cizojazyčných jmen.
5. Očekáváme nedostatky v rovině syntaktické, zvláště co se týče stavby zpráv určených „pro ucho“, tzv. měkkého začátku (viz kapitola 1.3.3 Jazyk a výstavba zpravodajství).
6. Předpokládáme, že zprávy veřejnoprávních stanic budou delší a obsáhlejší. Nebudou obsahovat více zpráv, ale jednotlivé informace budou sdělovány více do hloubky.
7. Zprávy veřejnoprávních stanic budou působit serióznějším dojmem. Budou začínat přesně v celou hodinu, budou vážné, nebudou podkresleny žádnou hudební kulisou. Oproti tomu zprávy komerčních stanic nebudou vysílány přesně v celou hodinu, moderátoři se budou snažit ozvláštnit je humorem nebo kontaktovat posluchače. Pravděpodobně budou podkresleny hudební kulisou, případně proloženy znělkou nebo reklamou.
8. Očekáváme, že součástí všech pořadů budou sportovní události a předpověď počasí.
9. Projev moderátorů veřejnoprávních stanic bude disponovat lepším rozmístěním pauz a vhodnější intonací. Očekáváme u nich lépe zvládnutou práci s hlasem, méně slyšitelných nádechů i hezitačních zvuků.
10. Předpokládáme, že nenalezneme žádné výrazné rozdíly mezi mluveným projevem mluvčích regionálních a celoplošných stanic (bez ohledu na způsob financování).

Metodika práce

Diplomová práce má dvě části. První je teoretické a obsahuje poznatky z odborné literatury vztahující se k danému tématu. Obsahuje obecnou definici a znaky rozhlasu a jeho vysílání, dělení na veřejnoprávní a soukromé stanice, charakteristiku zpravodajského stylu a jeho jazyka. Dále se v teoretické části zabýváme normou, kterou by měli moderátoři rozhlasových zpravodajských pořadů dodržovat a zmiňujeme chyby, jichž se nejčastěji dopouštějí.

Druhá část je praktická. Zde si nejprve definujeme kritéria analýzy, podle nichž dále postupujeme. Poté je popsán vzorek vybraných pořadů. Pořady jsme nahrávali v lednu 2012 z internetového vysílání pomocí počítačového programu. K rozboru jsme použili nahrávky z celkem 12 rozhlasových stanic (6 stanic veřejnoprávního Českého rozhlasu, 6 komerčních stanic). Zároveň jsme se snažili, aby byl vyrovnaný počet stanic s celoplošným a regionálním vysíláním (máme 3 celoplošné a 3 regionální stanice ČRo, 3 celoplošné a 3 regionální stanice komerční). Z každé stanice jsme zaznamenali po jednom výstupu dvou různých moderátorů. Získali jsme tedy celkem 24 nahrávek rozhlasových zpráv. Výběr moderátorů byl zcela náhodný, nevolili jsme je podle žádného pravidla.

Všechny moderátorské výstupy byly kompletně přepsány do písemné podoby pomocí zjednodušeného fonetického popisu. Všechny transkripty jsou součástí elektronických příloh diplomové práce na přiloženém CD. Tištěné přílohy obsahují 4 vybrané ukázky přepisů.

Jádrem praktické části je analýza zvolených moderátorských projevů. Pořady byly několikrát detailně poslechnuty a též fonetické transkripty byly důkladně rozebrány. Chyby byly v transkriptech podle druhů barevně odlišeny a spočteny. Vytvořili jsme tabulku, kde přesně uvádíme, kolika chyb daného typu se mluvčí dopustil. Tabulka též obsahuje kolonky se sumou počtu chyb dle jednotlivých stanic. Obdobnou tabulku jsme vytvořili pro další aspekty projevu – kontaktní prostředky, cizí slova, expresivitu a chybnou kompozici zpráv. Dle zvolených kritérií jsme všechny výstupy charakterizovali. Vyjmenovali jsme hlavní chyby, jichž se mluvčí dopustili a zhodnotili, zda je úroveň mluvčího vhodná pro pořady zpravodajského typu a zda je jejich úroveň dostatečná a vyhovuje všeobecným požadavkům na moderátory zpráv. Konkrétní ukázky výstupů

posuzovaných moderátorů jsou v textu uvedeny v závorkách kurzívou.

Hlavními kritérii výzkumu byly ve verbální oblasti spisovnost projevu, výslovnost a členění výpovědi na celky. V neverbální oblasti jsme si všímali intonace, pauz, tempa řeči, síly a barvy hlasu. Okrajově jsme se věnovali též obsahové stránce zpráv a formálnímu pojetí.

Součástí práce byl i krátký dotazník zaslaný redakcím všech zvolených rozhlasových stanic. Otázky i kompletní odpovědi na ně jsou součástí tištěných příloh. Získané informace týkající se přípravy moderátorů na vysílání jsme porovnali s výsledky našeho rozboru a zhodnotili stav úrovně všech moderátorských projevů rozhlasových zpravodajských pořadů.

V závěru jsme porovnali moderátorské výstupy na veřejnoprávních a komerčních stanicích a vyhodnotili nejčastější chyby, jichž se moderátoři dopouštějí. Pokusili jsme se konstatovat, jakou úroveň má rozhlasové zpravodajství obecně a zda mohou být moderátoři zpravodajství mluvním vzorem pro širokou veřejnost.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Úvod

V současné době se stále více lingvistů začíná zabývat mluvenou podobou českého jazyka. Původně se zájem specifikoval hlavně na mluvenou podobu nářečních útvarů jazyka, ale postupem času se rozšiřoval, až se dostala řada i na mluvenou podobu jazyka v médiích. Zájem o tuto problematiku se začal mezi lingvisty šířit v 90. letech 20. století. Dnes existuje několik publikací, ve kterých se autoři zabývají mimo jiné jazykem masmédií. Jazyk moderátorů zpravodajských pořadů by se neměl výrazně odchylovat od normy spisovného jazyka. Na následujících stránkách této práce se pokusíme o srovnání teorie s praxí.

„Rozhlas a televize tvoří neodmyslitelnou součást našeho každodenního života. Informace, které se z nich dozvídáme, na nás působí nejen svým obsahem, ale také svou formou. Více či méně vědomě napodobujeme řeč, kterou z těchto veřejných sdělovacích prostředků slyšíme; jejich mluvčí jsou pro nás řečovým vzorem, ať už v pozitivním, či v negativním smyslu.“⁵

Základním prostředkem rozhlasové komunikace je mluvená řeč podávaná zvukovými prostředky a vnímaná posluchačem prostřednictvím sluchu. Lingvisté zabývající se mluvenou podobou jazyka v masmediálním zpravodajství se jednoznačně shodují na tvrzení, že úroveň řeči dlouhodobě klesá. Za všechny uvádíme dva doklady:

„Analýzy řeči různých skupin českých mluvčích, mezi nimi rozhlasových a televizních novinářů, ukazují, že úroveň jazykové kultury má v současnosti spíše sestupnou tendenci.“⁶

„Díky masovému rozvoji soukromých rádiových vysílačů v posledních letech dochází k pozvolnému poklesu úrovně mluvy moderátorů, a to z důvodu snadné cesty k zprovoznění soukromého rádia, které bohužel ne vždy jde ruku v ruce se soudobými jazykovými normami.“⁷

5 Janoušková, Jana: *Úvodem*. In: *Čeština doma a ve světě: Mluvená čeština v médiích*, 2008, ročník XVI, s. 3.

6 Palková, Zdena: *Kultura řeči v jedné redakci Českého rozhlasu*. In: *Čeština doma a ve světě: Mluvená čeština v médiích*, 2008, ročník XVI, s. 21.

7 Macoun, Tomáš – Dvořáková, Šárka: *Metafora v mluvených projevech moderátorů dvou rozhlasových stanic*. In: Kralčák, L'ubomír (ed.): *Hovorená podoba jazyka v médiích*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa 2008, s. 145.

1.2 Rozhlas

„Rozhlas je telekomunikační zařízení pro jednosměrný přenos zvuku na dálku. Cizím slovem, které už ale v češtině značně zdomácnělo, se také rozhlas označuje hovorovým výrazem rádio.“⁸

1.2.1 Specifické rysy rozhlasu

- Rozhlasové vysílání je založeno na akusticko-auditivním principu, to znamená, že posluchač nemá šanci se ke zprávě (informaci) vrátit, vnímá jen pomocí sluchu.
- Poslech rozhlasových pořadů klade velké nároky na proces analýzy a syntézy, srovnání, abstrakce a zobecňování.
- Vztah mezi redaktorem a posluchačem je jednostranný.
- Dominantním rozhlasovým prostředkem je mluvený jazyk, ostatní zvuky hrají druhořadou roli.
- Komunikace probíhá pouze formou mluveného slova. Posluchač nemá možnost zaznamenat, jak rozhlasový moderátor vypadá, jeho řeč těla, gestikulaci, mimiku.
- Poslech rozhlasu je a) **soustředěný** - interpretace maximálního množství dat a faktů v rozhlasovém vysílání, posluchač bere podíl rozhlasu jako hlavní cíl. Soustředěný poslech trvá 60-90 vteřin.
b) **kulisový** - rozhlasem vysílané pořady jsou kulisou, vnímána je takto spíše hudba. Takovýto poslech slouží jako výplň k jiné soustředěnější činnosti. V ČR výrazně převažuje kulisový poslech rozhlasových stanic.
- Kapacita sluchového vnímání je omezená, menší než kapacita zrakového vnímání.
- Slovník rozhlasového projevu by měl být jednodušší a jednoznačnější než slovník novin.

Rozhlasové zprávy mají funkci agitačně sdělnou. Podobně jako u dalších hromadných sdělovacích prostředků je jejich posláním podávat pravdivé aktuální informace. Na rozdíl od ostatních médií plní rozhlas tuto funkci výhradně prostřednictvím

⁸ *Rozhlas-Wikipedie* [online]. [citováno 17.2.2012] <<http://cs.wikipedia.org/wiki/R%C3%A1dio>>.

mluveného jazyka. Další nevýhodou rozhlasu je, že většina posluchačů vnímá zprávy současně s prováděním jiné činnosti. „Z toho ovšem vyplývá, že na rozhlasové zpravodajství musíme klást z jazykového hlediska větší požadavky než na zpravodajství v ostatních sdělovacích prostředcích: zprávy by měly být formulovány zvláště jasně, srozumitelně a přesvědčivě; posluchač by měl mít stále přehled, o čem se mluví, co je na informaci důležité, nové; jeho pozornost by neměla být utlumována stereotypností, ale naopak ožívována pestrostí a zajímavostí nejen po stránce obsahové, ale i jazykové a stylové.“⁹

1.2.2 Veřejnoprávní rozhlas a komerční stanice

V české mediální sféře působí dva základní typy rozhlasových stanic – komerční a veřejnoprávní. Veřejnoprávní jsou všechny stanice Českého rozhlasu. Soukromých rozhlasových stanic je nespočet. Tyto dva typy médií se liší v mnoha věcech, hlavní z nich je ale vlastnictví.

„Vlastníkem veřejnoprávního rozhlasu je veřejnost. Ta je zastoupena v dozorčích orgánech. Aby byla zaručena nezávislost na státu, financuje se veřejnoprávní rozhlas z poplatků, které jsou povinni odvádět všichni majitelé rozhlasových přijímačů. Veřejnoprávní rozhlas je veřejnou institucí, nikoli státní. V ČR je řídicím orgánem Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, která je volena parlamentem. Zcela jinak jsou na tom komerční rádia. Ta vstupují na trh pod záminkou zisku. Jejich snahou je sestavit programové schéma tak, aby bylo maximálně prodejné. Soukromá komerční rádia jsou financována výhradně z reklamy.“¹⁰

Základním kritériem úspěchu pro komerční elektronická média je sledovanost jejich programů, protože ta rozhoduje o publicitě placené reklamy. Z důvodu snahy o zvýšení této sledovanosti, resp. poslechnovosti za účelem zvýšení zisku zařazují autoři zpravodajství do programu i informace bulvárního charakteru.

Stanice Českého rozhlasu (ČRo) jsou financovány z poplatků koncesionářů, takže jejich hlavní funkcí ve sféře zpravodajství by mělo být poskytování relevantních informací

9 Dvořák, Emil: Rozhlasové zprávy z hlediska jazykové kultury. Naše řeč [online], 1978, roč. 61, č.1 [citováno 7.1.2012]. Dostupné z <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6022>>.

10 Macoun, Tomáš – Dvořáková, Šárka: Metafora v luvěných projevech moderátorů dvou rozhlasových stanic in Kralčák, L'ubomír (ed.): *Hovorená podoba jazyka v médiích*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa 2008, s. 145-146.

srozumitelných co nejširší veřejnosti.

„Konkurenční boj mezi sebou vedou média označovaná za seriózní s médii zvanými bulvární.“¹¹

Na přelomu tisíciletí značně vzrostl počet soukromých regionálních rozhlasových stanic. „V podmínkách nedokončené ekonomické transformace a nedostatečné profesní kompetence (odborné, redaktorské a jazykové) je úroveň našich masmédií obecně dost nízká.“¹²

„Nejčastější typy komerčních rozhlasových stanic podle formátu jsou: typ všeobecný, zpravodajský, zpravodajsko-hudební, vyprávěcí (povídavý, tlachavý), popřípadě telefonický (call, call-in), křesťanský, pohodový, rodinný, pro starší, střední či mladší publikum a hudební. Poslouchané jsou zejména stanice hudební, protože hudba se snadno a lacino kombinuje s reklamou.“¹³

Zvyšující se počet komerčních stanic způsobuje zvyšující se konkurenci mezi nimi. Společným jmenovatelem práce komerčních médií je především zájem posluchače. Lze pozorovat různé metody k dosažení tohoto cíle. Vycházejí z předpokladu, že danou zprávu je třeba adresovat lidem, které bude pravděpodobně zajímat, vytvořit si osobní vztah a dostat se k cíli rychlým, jednoznačným a zároveň působivým způsobem.

1.2.2.1 Metody upoutání pozornosti

Komerční rozhlasové stanice využívají velké množství rozmanitých způsobů k tomu, aby upoutali pozornost co největšího množství posluchačů. Uvádíme nejčastěji používané metody:

- a) osvěžení vysílání rychlejším tempem, používáním jazyka běžně mluveného, především mluvy mladšího obyvatelstva, zařazení prvků humoru a spontánnosti, vzbuzování představy, že moderátoři jsou věkově blízcí právě té skupině, která poslouchá (velmi náročný způsob)
- b) využívání tzv. moderátorských mostíků (šikovné propojení uplynulého a následujícího tématu)
- c) dynamické střídání hudebních a mluvených prvků

11 Daneš, František: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia 1997, s.43.

12 Daneš, František: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia 1997, s. 43.

13 Bartošek, Jaroslav: *K jazyku mluvených zpráv*. In: *Čeština doma a ve světě: Mluvená čeština v médiích*, 2008, ročník XVI, s. 8.

d) dynamické střídání činností (např.: rozhovor, monolog, hudba, reklamy atd.)

e) přímé kontaktování posluchače využíváním různých jazykových prvků

Pod tímto pojmem chápeme takové jazykové prostředky, které jsou vědomě použité se záměrem oslovit osobnost adresáta, navodit dojem, že projev je adresován právě jemu. Zároveň tyto prostředky nejsou potřebné, jsou nadbytečné, jejich funkce je jen stylistická. Kontaktové prostředky lze rozdělit do skupin dle jazykových rovin – morfologické, lexikální, syntaktické.

Jazykové prostředky používané moderátory rozhlasových stanic se liší s ohledem na jednotlivé rubriky. Ve zpravodajských pořadech nenajdeme tolik kontaktoových prostředků jako v ostatních rubrikách.

f) zavedení a pravidelná aktualizace webových stránek, kde si kromě poslechu úplných nahrávek můžeme například přečíst zprávy, informace o jednotlivých moderátorech, soutěžích, výhrách apod.; tyto stránky bývají barevné, s výraznou grafikou, aby upoutaly pozornost

g) různé druhy reklam, např.: billboardy na ulicích, reklamy v novinách a časopisech, v TV

h) vyhlašování soutěží pro posluchače

i) sponzorování různých kulturních a sportovních akcí

j) realizace různých reklamních a kulturních interaktivních akcí, např. práce zaměstnance rozhlasové stanice v terénu a vysílání těchto nahrávek v programu stanice (Čulenová – Kralčák, 2008)

1.3 Zpravodajství

Zpravodajství je odvětví žurnalistiky, které slouží k informování. Má svou nezastupitelnou funkci v masmédiích. (Daneš, 1997) Rozhlasové zpravodajství spadá do odvětví mluvené publicistiky. „K mluvené publicistice patří rozhlasová a televizní zpravodajství (zpravodajský styl pak pokládáme za dílčí styl publicistického stylu), komentáře a televizní nebo rozhlasové moderátorské diskursy a jiné tematicky zaměřené masmediální pořady s různými cíli a funkcemi, především s funkcí persvazivní.“¹⁴

Zpravodajství je vědomou novinářskou činností a výsledkem této činnosti. Stojí na faktech a událostech, má veřejnosti poskytnout dostatek podnětů k utváření vlastních

¹⁴ Čechová, Marie - Krčmová, Marie - Minářová, Eva: *Současná stylistika*. Praha: Lidové noviny 2008, s. 272.

názorů a stanovisek.

Zpráva je historicky nejstarší žurnalistický žánr. Odpovídá na otázky kdo, co, kdy, kde, jak, proč. Měla by být přesná, věcná, jasná, spolehlivá, včasná a citově neutrální. Zpráva musí zachovávat jednotu místa, času a děje.

„Masmediální zpráva je sdělení o tom, co se právě stalo, co se právě děje, co se má stát a co se v rozporu s očekáváním nestalo.“¹⁵

Zpravodajské relace ve veřejnoprávním médiu tvoří až 1/5 vysílacího času, řadí se mezi nejsledovanější pořady. Většina komerčních rozhlasových stanic též zařazuje zpravodajství do svého programu.

Na zpravodajské pořady se kladou požadavky novosti, zajímavosti, přesnosti, objektivnosti, vyváženosti, jasnosti a srozumitelnosti.

Poslech rozhlasového zpravodajství klade vyšší nároky na posluchačovy myšlenkové procesy než televize či tisk. Posлуhač musí využít více myšlenkových operací (analýza, syntéza, srovnávání, zobecňování, abstrakce). Proto jsou vyšší nároky kladeny i na přípravu rozhlasových zpráv.

1.3.1 Dělení zpráv

a) dle Daneše (1997)

„**Seriózní zpráva** (zpravodajské sdělení, zpravodajská jednotka) pohotově přináší věcnou informaci o aktuální události. Má pojednávat o podstatě události a být významná, aby lidem sloužila k orientaci a k rozhodování. Událost má být podána v potřebných souvislostech a má obsahovat vícestranné (opozitní, někdy až konfliktní) aspekty. Dobrá je taková zpráva, která aktivizuje adresáty. Méně významná je zpráva, která je sice zajímavá, ale je cizí, vzdálená a pro jedince i společnost méně využitelná. Měřítkem kvality zprávy je i její včasnost – není dobré, přichází-li příliš brzy nebo pozdě.“¹⁶

Bulvární (lidové) zpravodajství vychází z toho zjištění, že většina lidí se zajímá o informace, které souvisejí se základními rysy lidské psychiky – s pudem sebezáchovy, potřebou zachování rodu a uspokojováním ctižádosti. Nejčastěji se tedy zabývá odpovídajícími tématy – smrt, neštěstí, násilí, erotika, sex, získávání peněz a majetku.

15 Bartošek, Jaroslav: *K jazyku mluvených zpráv*. In: *Čeština doma a ve světě: Mluvená čeština v médiích*, 2008, ročník XVI, s. 5

16 Daneš, František: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia 1997, s. 44.

„Bulvární zpravodajství často získává informace „klíčovou dírkou“ ze soukromí významných osobností.“¹⁷ Takové zprávy se vyjadřují pomocí slov obsahujících citový postoj a proto se zpráva stává spíše zábavním než zpravodajským textem a ztrácí na objektivitě.

b) dle Bartoška (*Čeština doma a ve světě*, 2005)

1. **Relevantní zpráva** informuje o podstatě významné události (jevu), a to v souvislostech, je včasná, personifikovaná a účinná (motivuje a aktivizuje).
2. **Fíčřová zpráva** (featured news) přináší sdělení, která sice nejsou relevantní, ale jsou zajímavá a zábavná – oddechová či rekreační.
3. **Bulvární** (tabloidní, yellow) **zpráva** působí na základní lidské motivy – hlavně na pud sebezáchovy (vraždy, neštěstí, katastrofy), na pud zachování rodu (erotika a sex) a na ctižádost (majetek a peníze, loupeže, podvody a skandály). Bulvární zprávy jsou neslušné, nemravné až nezákonné.

c) dělení zpravodajských rubrik komerčních stanic dle Čulenové (Kralčák, 2008)

1. **Zábavné**

Vyznačují se humorným podáním objektivních informací, případně jejich karikaturou, vtipnými komentáři a hodnoceními. V současnosti se už vyskytují méně, dříve jsme je mohli slyšet častěji.

2. **Seriózní**

Podobá se obvyklému stylu zpravodajství. Projev je objektivní, monologický, využívá výlučně oznamovací věty, nejčastěji souvětí. Časté jsou trpné konstrukce, ale i konstrukce s autosémantickými verby. Adresát je potlačen v pozadí, v popředí stojí objektivní informace.

1.3.2 Funkce zpravodajství

„Zpravodajské texty podávají věcné informace o nových a aktuálních jevech a událostech.“¹⁸ Základní funkcí zpravodajského sdělení je funkce informativní, zpravovací.

17 Daneš, František: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia 1997, s. 45.

18 Čechová, Marie - Krčmová, Marie - Minářová, Eva: *Současná stylistika*. Praha: Lidové noviny 2008, s. 263.

Pro zpravodajský styl je typická snaha o co největší rychlost v podání informací a autoři zpráv usilují o objektivitu. Zpravodajské pořady jsou značně omezeny časem, proto by se ve formulacích měla projevit snaha o konkrétnost, přímost ve sdělení, strohost a stručnost vyjádření. Charakteristická je myšlenková zhuštěnost, nasycenost fakty, konkrétnost a pojmová srozumitelnost.

Celoplošně v současnosti vzrostl trend tzv. negativismu zpráv. Znamená to, že za vhodnou zprávu je pokládána záporná zpráva. Kladné zprávy nejsou dle mínění médií pro posluchače tolik přitažlivé. Počet negativních sdělení tedy ve zpravodajství výrazně převažuje nad počtem pozitivních zpráv.

1.3.3 Jazyk a výstavba zpravodajství

„Ve většině českých médií platí redakční kodexy, které mj. předepisují i jazyk jejich zpráv.“¹⁹ Většinou jde v těchto předpisech o mluvenou podobu spisovného jazyka. „Výběr výrazových prostředků je veden snahou o nezaujatou a úplnou informaci.“²⁰ Jazykové prostředky mají za úkol přesně pojmenovat osoby a děje, konkrétní místo a čas události. Podání zpráv je neosobní. Jazykový materiál použitý ve zpravodajských pořadech by měl z největší části patřit do oblasti neutrální vrstvy spisovného jazyka. Často lze využít typické prostředky automatizace vyjádření.

Při vytváření zpravodajských textů autoři značně využívají modelovost vyjádření (odpovídá opakujícím se situacím, jevům, událostem). Z toho vyplývá uvědomělá stereotypnost výrazových prostředků (především publicismy, tendence k automatizaci, stabilizace slovníku).

Existují zásadní rozdíly mezi zprávou v mluvené a psané podobě. Pro mluvené zprávy je žádoucí stručnost a důsledná věcnost, kratší věty, co nejméně synonym, objektivní pořádek slov, blízkost na sobě záviselých větných členů, spisovná slovní zásoba i tvarosloví, přednost aktivním slovesným tvarům před pasivními, měkký začátek (viz níže str. 18), malé množství rozvíjejících větných členů a malý počet nedůležitých údajů (např.: osobních a zeměpisných jmen, čísel, titulů a funkcí atd.).

19 Bartošek, Jaroslav: *K jazyku mluvených zpráv*. In: *Čeština doma a ve světě: Mluvená čeština v médiích*, 2008, ročník XVI, s. 10.

20 Čechová, Marie - Krčmová, Marie - Minářová, Eva: *Současná stylistika*. Praha: Lidové noviny 2008, s. 263.

V **lexikální zásobě** je patrný stále se zvyšující počet slov přejatých, obzvláště anglicismů. „V současné mluvené publicistice se výrazně rozšířily jako odraz veřejných politických projevů určité typy ustalujících se obrátů, často už přijímaných jako klišé.“²¹

„**Morfologické výrazové prostředky** jsou spisovné a většinou stylově nepříznakové, i když i ve zpravodajství se uplatňují dublety ve stylovém rozpětí od hovorovosti až ke knižnosti. Užití hovorových variant souvisí převážně s mluveným zpravodajstvím.“²²

V **syntaxi** lze rozpoznat též značnou modelovost a standardizovanost. Charakteristické jsou kratší větné celky, často jednoduché dvojčlenné věty. Požadována je co nejjednodušší větná stavba. „Obecným organizujícím principem jejich výstavby je faktor zvaný mluvnost. Mluvností rozumíme takovou organizaci jazykových prostředků, která respektuje specifické rysy mluvené masmediální řeči.“²³ „Parafráze mají v mluvených zprávách přednost před přímou řečí a uvozovací věta se klade před přímou řeč.“²⁴

Ve zpravodajském stylu se z hlediska **stylistiky** uplatňuje převážně slohový postup informační. Projevuje se zachycením základních údajů o sdělované skutečnosti a ve výčtu nezbytných informací bez zdůvodňování, objasňování či osobního pohledu autora zprávy.

„Je rozdíl mezi **strukturou zprávy** pro tisk (*pro oko* v kónické podobě, jinak zvané obrácená pyramida) a zprávy *pro ucho* s měkkým začátkem²⁵ (soft beginning, scéna, kulisa) – tzn. s jednoduchým a srozumitelným úvodem.“²⁶ Zpráva v rozhlase by měla

21 Čechová, Marie - Krčmová, Marie - Minářová, Eva: *Současná stylistika*. Praha: Lidové noviny 2008, s. 273.

22 Čechová, Marie - Krčmová, Marie - Minářová, Eva: *Současná stylistika*. Praha: Lidové noviny 2008, s. 263.

23 Daneš, František: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia 1997, s. 49-50.

24 Bartošek, Jaroslav: *K jazyku mluvených zpráv*. In: *Čeština doma a ve světě: Mluvená čeština v médiích*, 2008, ročník XVI, s. 13.

25 Kónická podoba zprávy pro tisk vypadá např. takto: *Lety všech vojenských letadel zakázal až do odvolání vrchní velitel vzdušných sil Ladislav Klíma, který dnes dopoledne přijel k havárii vojenského vrtulníku na Olomoucku. Zákaz se netýká tuzemské a mezinárodní letecké záchranky, letů v pohotovostním systému a důležitých přepravních letů, upřesnil mluvčí velitelství vzdušných sil Petr Fajl. Včera večer armáda zakázala lety na vrtulnicích MI 24 poté, co se tento typ zřítíl do lesa u Slatinic nedaleko Olomouce. V jeho útrokách zahynuli čtyři lidé.* Do mluvené podoby s měkkým začátkem lze tuto informaci přestylovat např. takto: *U Slatinic na Olomoucku se včera zřítíl vojenský vrtulník. Zahynuli v něm čtyři lidé. Na místo havárie přijel vrchní velitel vzdušných sil Ladislav Klíma a zakázal až do odvolání lety všech vojenských letadel. Zákaz se netýká letecké záchranky, pohotovostních a důležitých přepravních letů.* (příklady převzaty z: Bartošek, Jaroslav: *K jazyku mluvených zpráv*. In: *Čeština doma a ve světě: Mluvená čeština v médiích*, 2008, ročník XVI, s. 13.)

26 Bartošek, Jaroslav: *K jazyku mluvených zpráv*. In: *Čeština doma a ve světě: Mluvená čeština v médiích*, 2008, ročník XVI, s. 12.

začínat kulisou, scénou, která má vzbudit posluchačův zájem, teprve potom následuje významové jádro.

Délka tištěných, televizních i rozhlasových zpráv se všeobecně zkracuje, protože adresáti jsou stále méně ochotni věnovat zpravodajství dlouhou dobu. V rozhlasovém zpravodajství bývá délka jednoho sdělení kolem 25 vteřin, reporty zpravodajů zpravidla nepřesahují minutu. Nejstručnější zprávy mívají 5-10 vteřin.

„Vnímatelnost (srozumitelnost) zprávy se dá měřit podle počtu slov ve větách a indexu jejich opakování, podle počtu slabik ve slovech a podle množství všeobecně známých neutrálních či různě příznakových, mnohoznačných a jednoznačných slov. Pro potřeby jednoduché analýzy lze vnímatelnost (akceptabilitu, readability) zpráv měřit.“²⁷

„**Posloupnost** zpráv závisí na charakteru stanice i jejím regionálním určení. Zatímco bulvární stanice začínají zpravodajské celky informacemi, které mají upoutat zájem publika (neštěstí, vraždy, senzace), seriózní stanice se při volbě posloupnosti zpráv řídí důležitostí informací. Z pohledu celoplošných stanic se za nejdůležitější pokládají ty zprávy, které jsou důležité pro všechny občany světa nebo pro více zemí, zprávy o akutních událostech mají přednost před protokolárními. Pro místní a regionální stanice jsou často důležitější místní a regionální informace než celostátní. Informace o aktuálních událostech mají přednost před komentáři.“²⁸

1.4 Moderátor jako řečový vzor

„Tak jako je (má být) pěstitelem jazykové kultury, resp. dobrým vzorem a modelem kultivované řeči ve škole učitel, v celospolečenském kontextu jsou (měli by být) pěstители jazykové kultury, modelem společenského vystupování moderátoři a redaktoři rozhlasových a televizních stanic.“²⁹

Alabánová (Kralčák, 2008) tvrdí, že projev v masmédiích má být:

- přednesený spisovným jazykem bez nářečních a slangových prvků, ale také bez jakýchkoliv gramatických a lexikálních chyb

27 Bartošek, Jaroslav: *K jazyku mluvených zpráv*. In: *Čeština doma a ve světě: Mluvená čeština v médiích*, 2008, ročník XVI, s. 14.

28 *Zpravodajské žánry: Mediální kurzy.cz* [online]. [citováno 5.3.2012].

<<http://www.medialnikurzy.cz/rozhlasove-zpravodajstvi/zpravodajske-zanry/>>.

29 Kralčák, Lubomír. (ed.): *Hovorená podoba jazyka v médiích*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa 2008, str. 204.

- přednesený podle zásad české ortoepie.

Profesionálové slova by měli ovládat všechny zvukové prvky a zákonitosti českého jazyka, poznat a dodržovat výslovnostní normu. Jejich řečový projev se má vyznačovat řečovou úsporou a disciplínou, srozumitelnou a jednoduchou větnou stavbou. Přesto se v řečových projevech profesionálů dennodenně setkáváme s odklonem od kultury jazykového projevu a dodržování spisovné normy.

„Jako moderátor se označuje rozhlasový nebo televizní hlasatel, který je zároveň redaktorem a někdy dokonce autorem uváděných zpráv.“³⁰ Řečový projev moderátorů zpravodajských pořadů vykazuje vysokou míru připravenosti. Text, který je vysílán, je předtím zpravidla pečlivě připraven. Moderátoři absolvují hlasovou rozcvičku, procvičí si místa v textu, která jsou náročnější na výslovnost, a podrobně se seznámí s obsahem celého projevu.

Moderátoři bývají vybíráni podle toho, jak dokážou pracovat s mluveným slovem, mají možnost se zdokonalovat pod dohledem hlasových pedagogů. Z hlediska kultury jazykového projevu bychom tedy mohli moderátory zpravodajských pořadů považovat za profesionály slova a vzory pro mluvenou podobu jazyka (Kralčák, 2008).

Typy mluvčích

Veřejnoprávní rozhlas disponuje mluvčími několika typů:

- programoví hlasatelé (průvodci vysíláním, hostitelé)
- moderátoři (průvodci pořadem, konferenciéři)
- hlasatelé (spíkáři)
- redaktoři
- reportéři
- zpravodajové
- komentátoři
- četní externí mluvčí

30 Macoun, Tomáš – Dvořáková, Šárka: Metafora v mluvených projevech moderátorů dvou rozhlasových stanic. In: Kralčák, L'ubomír (ed.): *Hovorená podoba jazyka v médiách*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa 2008, s. 147.

V komerčních médiích se uplatňují zejména:

- baviči
- diskžokejové

V této práci se budeme zabývat mluvou rozhlasových moderátorů, což jsou lidé, kteří na začátku zpravodajského pořadu přečtou titulky nejdůležitějších zpráv. Po předělu uvádí moderátor začátek (scénu, kulisu) každého sdělení, po němž někdy následuje reportáž rozhlasového zpravodaje (v reportáži mohou vystupovat i externí mluvčí). Po skončení příspěvku pokračuje moderátor ze studia v uvádění dalších zpráv.

Řeč moderátorů rozhlasových stanic je v ideálním případě „explicitně ortoepická a ortofonická, je bohatě modulována melodicky i silově, členěna na pravidelné větné úseky obsahující většinou tři až pět taktů a segmentována v souladu s významovou výstavbou, průměrné mluvní tempo činí 300 slabik za minutu.“³¹

1.5 Rozhlasové zpravodajství

1.5.1 Příprava zpráv pro rozhlas

Z důvodu přesnosti a časové úspornosti je zpráva nejprve napsána a poté čtena. Zpráva by měla být psána dle přirozenosti řeči, mnohem méně formálně než při přípravě tištěných novin. Je vhodné používat jednoduché věty či krátká souvětí, několikrát opakovat klíčová slova (nejvhodnější je opakovat údaje po 30 vteřinách či na začátku, uprostřed a na konci sdělení). Nutná je naprostá jednoznačnost a srozumitelnost sdělení.

Nevhodné je používání velkého množství číselných údajů, zkratk, synonym, přímé řeči, pasivní slovesné vazby.

Jedna normostrana textu A4 při čtení zabere cca 3 minuty vysílacího času.

První věta sdělení se stává titulkem. Měla by mít maximálně 15 slov. Nevhodná je otázka či citát. Do úvodu zprávy patří nejvýznamnější fakta.

Při písemné přípravě zpráv jejich tvůrci mnohdy opominají, že veřejnost nebude jejich texty číst, ale poslouchat. Ve snaze o stručnost chtějí podat co nejvíce informací na malém prostoru, a tak tvoří přetížená a nepřehledná souvětí.

Moderátoři některých českých, zvláště menších regionálních, rozhlasových stanic

31 Daneš, František: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia 1997, s. 53.

čtou sdělení doslovně převzatá z tištěných médií. Většinou takoví hlasatelé nemají žádné profesionální vzdělání, ani nadání či zkušenosti. Takové podání zpráv bývá velmi špatné. „Postrádá kvalitní výslovnost, logickou segmentaci na takty a úseky, potřebnou tónovou i silovou modulaci, náležitě pauzy a poměrně volné tempo řeči.“³²

Je nutno podotknout, že pracovníci zpravodajské směny jsou často nuceni pracovat a formulovat zprávy pod velkým tlakem a ve velkém spěchu, takže mnohdy nemají možnost uvědomit si všechny jazykové aspekty sdělení a poradit se o správnosti jednotlivých jazykových prostředků.

1.5.2 Zvuková stránka řeči

Podstatnou složkou projevu zejména rozhlasových mluvčích je zvuková stránka řeči. Má velmi významný vliv na porozumění obsahu výpovědi a často rozhodující význam pro jeho účinek na posluchače. Netýká se pouze samotné srozumitelnosti textu, ale je taktéž velmi důležité, aby co nejvhodnější jazykové prostředky usnadnily posluchači percepci a přispěly k orientaci v souvislém proudu řeči.

Rozhlas coby významný prostředek hromadného sdělování představuje pro posluchače oficiální instituci. „Projevy mluvčích (hlasatelů, redaktorů), kteří ve vysílání vystupují jako zástupci této instituce, mají proto vždy charakter projevů veřejných a je nutno na ně z tohoto hlediska klást odpovídající požadavky co do úrovně jazyka i stylu.“³³ „Jazyk hromadných sdělovacích prostředků je také důležitým výchovným činitelem z hlediska celonárodní jazykové kultury a působí aktivně na vývoj normy. V oblasti zvukové stránky řeči bývá právě projev rozhlasových mluvčích obecně přijímán jako měřítko a vzor kultivovaného projevu.“³⁴

Dobré mluvní schopnosti a bezpečné ovládání techniky a kultury mluvené řeči by mělo být nedílnou a neprominutelnou součástí odborné kvalifikace rozhlasových pracovníků.

32 Bartošek, Jaroslav: *K jazyku mluvených zpráv*. In: *Čeština doma a ve světě: Mluvená čeština v médiích*, 2008, ročník XVI, s. 14.

33 Palková, Zdena: Výslovnost rozhlasových mluvčích. *Naše řeč* [online]. 1982, roč. 65, č. 4 [citováno 7.1.2012]. Dostupné z <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6344>>.

34 Palková, Zdena: Výslovnost rozhlasových mluvčích. *Naše řeč* [online]. 1982, roč. 65, č. 4 [citováno 7.1.2012]. Dostupné z <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6344>>.

Žádoucí standard pro projevy rozhlasových mluvčích (dle Palkové, *Naše řeč* 1982)

Vhodnou formou je mluvená podoba spisovné češtiny realizovaná kultivovaným způsobem.

Každý moderátor by měl dobře ovládat dechovou, hlasovou i artikulační stránku řeči. Výslovnost rozhlasových mluvčích by neměla jevit žádné známky nářečních či slangových odchylek. Nezbytné je dodržování pravidel české výslovnostní normy v její neutrální podobě.

Pokud je spisovná podoba mluvené češtiny mluvčím realizována bez obtíží, působí na posluchače naprosto neutrálně, přirozeně a živě.

Naprostým omylem je domněnka, že zařazení nespisovných prvků do moderátorského projevu přiblíží mluvčího posluchači, nebo že oživuje projev. Nejčastěji takový jev působí jako nepřipravenost a neschopnost mluvčího, ale někdy také jako podceňování posluchačů či znevažování sdělení.

Každá odchylka od mluvené podoby spisovné češtiny se u rozhlasových mluvčích posuzuje jako nežádoucí.

Nejvíce rušivým prvkem bývá přeroknutí, zakoktání, nepravidelný rytmus řeči. Dále pak jevy, které jsou charakteristické pro nepřipravený mluvený projev. „Je omylem užívat těchto jevů v rozhlasových pořadech v domnění, že se tak projev stane pro posluchače spontánním.“³⁵

„Posluchač má právo žádat, aby rozhlasový mluvčí byl na svůj projev připraven, a aby tedy jeho řeč měla odpovídající úroveň. Schopný mluvčí může podat text podrobně připravený nebo i doslovně napsaný tak, aby působil dojmem projevu spontánně mluveného.“³⁶

Každý rozhlasový posluchač by měl od moderátorů žádat, aby se vyjadřovali spisovně a ovládali techniku řeči.

Technika dýchání a ovládání hlasu

Důsledkem nezvládnutí této technické stránky řeči se v rozhlasových projevech objevují elementární nedostatky. Nejčastěji se stává, že jsou do éteru slyšet výrazné

35 Palková, Zdena: Výslovnost rozhlasových mluvčích. *Naše řeč* [online]. 1982, roč. 65 , č. 4 [citováno 7.1.2012]. Dostupné z <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6344>>.

36 Palková, Zdena: Výslovnost rozhlasových mluvčích. *Naše řeč* [online]. 1982, roč. 65 , č. 4 [citováno 7.1.2012]. Dostupné z <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6344>>.

vzdechy mezi jednotlivými mluvními celky, případně další zvuky jako polknutí, mlaskání atp. Někdy se mluvčím na konci celku nedostává dech, a tak neúměrně zrychlí tempo nebo zeslabují hlas, případně udělají pauzu v místě, kde je nevhodná. V projevu profesionálního mluvčího by se výdechové pauzy vždy měly krýt s významovými pauzami.

„Důležité je dodržení rovnoměrné dynamické úrovně hlasu. Řeč s vyřazenými začátky slov nebo větných úseků a naopak se sotva slyšitelnými konci je pro posluchače nepříjemná a snižuje vnímání obsahu textu.“³⁷

Mezi moderátory rozhlasových stanic je stav značně rozkolísaný a diferencovaný. Na jedné straně můžeme slyšet velmi kultivované projevy, na druhé však i dikci velmi nízkého stylu.

Příčiny:

- nevídaný rozmach elektronických médií zapříčinil fakt, že se může v rozhlasovém zpravodajství jako moderátor uplatnit téměř každý bez ohledu na svou jazykovou úroveň
- vedení některých stanic záměrně upřednostňuje takové mluvčí, kteří zásadně nemluví spisovně
- sama česká výslovnostní norma je rozkolísaná, jelikož se jí v uplynulých letech nevěnovala dostatečná pozornost

Aspekty, které ovlivňují zvukovou podobu veřejného mluveného projevu

a) „Mluvená a psaná komunikace jsou dnes rovnocennými prostředky veřejného dorozumívání.“³⁸ Je tedy nevyhnutelné, že se vzájemně výrazně ovlivňují.

b) Mimojazykové faktory ovlivňující mluvenou češtinu: „Obecná sociokulturní atmosféra je nakloněna neformálnosti a toleranci k alternativám všeho druhu.“³⁹ Pro některé spoluobčany je představa kultivovaného vyjadřování téměř negativním pojmem. Ve školní výuce i v přípravě profesí, které mají působit jako řečový vzor, je výchova mluvní kompetence dlouhodobě velmi podceňována a zanedbávána.

37 Palková, Zdena: Výslovnost rozhlasových mluvčích. *Naše řeč* [online]. 1982, roč. 65, č. 4 [citováno 7.1.2012]. Dostupné z <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6344>>.

38 Palková, Zdena: *Zvuková podoba veřejných mluvených projevů z hlediska jazykové kultury*. In: *Čeština doma a ve světě: Mluvená čeština v médiích*, 2008, ročník XVI, s. 19.

39 Palková, Zdena: *Zvuková podoba veřejných mluvených projevů z hlediska jazykové kultury*. In: *Čeština doma a ve světě: Mluvená čeština v médiích*, 2008, ročník XVI, s. 19.

c) Existuje značný rozdíl v tom, co je priorita pro mluvčího a co pro posluchače:

„Mluvčí se snaží mluvit co nejpohodlněji. Důsledkem je např. nedbalá výslovnost hlásek, členění textu podle potřeb dýchání bez ohledu na význam a stavbu vět, používání jazykových forem podle osobního úzu, bez uvažování o jejich stylové platnosti atd.“⁴⁰

Hlavní prioritou posluchače je sdělení co nejlépe rozumět. Podmínkou je zřetelná dikce s perfektní výslovností všech hlásek, členění textu podle obsahu, co nejméně rušivých elementů atd.

Abychom docílili smysluplné komunikace, je nutné tento rozdíl překlenout. „Kultura řeči mluvené, zejména její zvukové formy, začíná tehdy, když mluvčí začne vynakládat úsilí ve prospěch pohodlí posluchače. V současné praxi bývá ovšem zřetelně preferováno pohodlí mluvčího.“⁴¹

d) Význam řeči ve sdělovacích prostředcích je velmi výrazný, neboť představuje řečový vzor pro většinu populace. Mluvní kompetence člověka se mj. rozvíjí díky řečovým vzorům v jeho okolí. První bývá řeč rodičů, později učitelů ve škole, reprezentantů veřejných sdělovacích prostředků, osobností z kultury a politiky a lidí přijímaných coby autority. Působení řečového vzoru si obvykle vůbec neuvědomujeme. Je však velmi výrazné a může být jak dobré, tak špatné.

Řeč rozhlasových moderátorů je důležitá kromě jiného proto, že je řečovým vzorem, který bývá často napodobován vědomě. Analýzy dokazují, že sdělovací prostředky působí ve funkci řečového vzoru zatím spíše negativně.

e) Perspektiva: Problém spočívá v tom, že kultivovaný řečový projev je náročná činnost, která vyžaduje znalosti i praktické dovednosti, které je třeba se vědomě učit. Změna směrem k menším nárokům nastala ve společnosti snadno. Mnohem náročnější však bude změna vyžadující určitou námahu ze strany moderátorů.

„Zatímco i laická veřejnost poměrně dobře rozlišuje, které konkrétní koncovky jsou spisovné (rovina morfologická) a které výrazy lze použít ve veřejném projevu (rovina lexika), a dokonce i pravidla pravopisu je většina ochotna se naučit jako nutné zlo, mnoho Čechů nechápe, proč by se měli znovu učit vyslovovat, když mluvit přece umí „každý

40 Palková, Zdena: *Zvuková podoba veřejných mluvených projevů z hlediska jazykové kultury*. In: *Čeština doma a ve světě: Mluvená čeština v médiích*, 2008, ročník XVI, s. 19.

41 Palková, Zdena: *Zvuková podoba veřejných mluvených projevů z hlediska jazykové kultury*. In: *Čeština doma a ve světě: Mluvená čeština v médiích*, 2008, ročník XVI, s. 20.

odjakživa“. Není ovšem pravda, že laičtí posluchači nejsou schopni rozlišit pečlivou výslovnost od nedbalé a že jim nedbalá mluva nevádí.“⁴²

1.5.3 Přizpůsobení jazyka zpráv posluchači

Některé, zvláště regionální komerční stanice doporučují svým zpravodajským mluvčím, aby se přiblížili jazykem svým cílovým skupinám posluchačů. Vyžadují po nich, aby ve svém projevu uplatnili prvky interdialektu, sociálních či profesních slangů. Nerozlišují přitom jazyk zpráv od jazyka ostatních vysílaných pořadů – zábavy, anoncí či reklam. Užívají se jazykové prostředky nepatřící do oblasti spisovného jazyka, které jsou motivovány snahou o neformálnost, důvěrnou blízkost až intimnost ve vztahu s posluchačem. Tak, jak hovoří moderátoři komerčních stanic mezi sebou (tykají si, popichují se, škádlí), chtějí být neformální i v komunikaci s posluchači. Velké části určité sociální vrstvy mládeže je to sympatické. Při použití ve zpravodajských pořadech však takovýto přístup zásadně narušuje srozumitelnost sdělovaných informací.

I neprofesionální mluvčí by si měl uvědomovat rozdíl mezi běžnou komunikací a veřejným projevem v rozhlase a svůj projev tomu přizpůsobit. Jeho hlavním zájmem by mělo být, aby mu posluchači co nejlépe rozuměli. Požadavek přizpůsobení se posluchači bohužel vede často odborníky k domněnce, že fonetické „zakazují“ lidem mluvit tak, jak je to pro ně přirozené. Tvrdí, že moderátoři rádií určených pro „obyčejné lidi“ přece nemohou hovořit jako univerzitní profesor na přednášce. Pečlivou ortoepickou výslovnost hodnotí jako nepřirozenou. Neuvědomují si však, že mluva vyskytující se v rozhlasových pořadech má jinou povahu než soukromá mluva „obyčejných lidí“, a to povahu veřejného projevu, který by si měl zachovat jistou úroveň ve všech jazykových rovinách.

Další neopomenutelný rozdíl mezi běžně mluvenou soukromou řečí posluchačů rozhlasu a projevem moderátora je v možnosti zeptat se na informaci, kterou jsme nezachytili správně. Když se v běžném hovoru stane, že něčemu neporozumíme, požádáme partnera o zopakování. Takovou možnost však v případě poslechu rozhlasového vysílání nemáme.

„Ve světě televizním (i rozhlasovém) je divák (posluchač) prvořadý, a mělo by být

42 Hedbávná, Barbora: „*Ted' mě dobře poslouvejte, nebudu to víckrát opakovat*“. In *Čeština doma a ve světě: Mluvená čeština v médiích*, 2008, ročník XVI, s. 34.

v zájmu tvůrců těchto pořadů, aby všemu rozuměl bez velké námahy, a tedy aby byl ochoten dál poslouchat.⁴³ Neznamená to však, že otrocky převezmou běžnou mluvu cílové skupiny posluchačů. Ohled by měl být brán na všechny skupiny posluchačů na území našeho státu a projev by měl být tedy realizován jedinou formou jazyka srozumitelnou všem obyvatelům České republiky – mluvenou podobou spisovné češtiny.

Cokoliv je proneseno v médiích, stává se automaticky veřejným projevem, požadavek srozumitelné výslovnosti je tedy zcela na místě.

1.5.4 Narušení srozumitelnosti

Co vše může narušit naši představu o kultivovaném rozhlasovém mluvním profesionáloví?

- nezvládnuté prozodické prostředky, zejména intonace a frázování
- malá mluvní pohotovost a plynulost předání informace
- nedobrá kvalita hlasu, tvrdé hlasové začátky, hezitační zvuky
- nesprávná výslovnost hlásek a jejich seskupení

Protože je čtení zpráv poměrně náročná činnost, dochází mnohdy k poruchám artikulace nebo souvislé dikce v podobě koktání, zajíkání či brebtání. Nezřídka se objevují i přeréknutí, která zásadně změní význam sdělované informace.

V promluvách rozhlasových mluvčích se objevují tzv. hezitační zvuky, které brání plynulosti a srozumitelnosti sdělení.

Neomluvitelné je, pokud jako moderátor rozhlasu působí osoba s poruchou řeči, např. sigmatismem či rotacismem.

1.5.4.1 Nedostatky ve výslovnosti

1.5.4.1.1 Nedostatky ve výslovnosti hlásek (dle Palkové, Naše řeč 1982)

Bývají nedostatky velmi výraznými, protože mají schopnost ovlivnit srozumitelnost i stylistickou úroveň textu.

43 Hedbávná, Barbora: „*Ted' mě dobře poslouvejte, nebudu to víckrát opakovat*“. In *Čeština doma a ve světě: Mluvená čeština v médiích*, 2008, ročník XVI, s. 33.

a) Výslovnost samohlásek

Jeden z nejnápadnějších rysů, které odlišují kultivovaný profesionální projev od projevu nespisovného či nepečlivého.

Krácení dlouhých samohlásek, velmi rozšířené v obecné češtině, bývá pro posluchače obvykle nápadnou odchylkou od standardní podoby slova. Nejčastěji se objevuje u samohlásek *ú, í*.

Protahování koncových krátkých samohlásek může někdy působit až vulgárně. Objevuje se u rozhlasových mluvčích méně často než krácení. Pro některé mluvčí je součástí osobního úzu, souvisí i s nářečím.

„Stejně nevhodná je i **kvalitativní deformace samohlásek**, zejména jejich příliš otevřená, široká výslovnost, při které se přibližuje samohláska *i* k *e*, *u* k *o*, případně *e*, *o* k *a*.“⁴⁴ Tento jev může být součástí osobního úzu autora textu (zejm. např. vlivem pražštiny), nebo důsledkem nedbalé artikulace.

b) Užívání rázu

Ráz = tvrdé nasazení hlasu na začátku samohlásky. V češtině se využívá u samohlásek na začátku slova nebo kmenového morfému po předponě. Ortoepická kodifikace často toleruje dvojí možnost (s rázem i bez něho). Nutné je však užití rázu po neslabičných předložkách.

Častou chybou některých mluvčích je splývavá výslovnost s neznělou podobou předložky.

c) Výslovnost souhlásek a souhláskových skupin

Tato oblast činí mluvčím největší potíže. Zde totiž „nestačí přirozený ortofonicky správný základ řeči, nýbrž je třeba získat vědomě vypěstované návyky a věnovat soustavnou pozornost přesnosti dikce.“⁴⁵ Nutná je naprostá znalost ortoepické kodifikace.

Oslabení souhlásek nebo jejich vypouštění v jednoduchých souhláskových skupinách je nejčastěji důsledkem nedbalé výslovnosti, někdy též nesprávné asimilace. „Někdy se málo zkušený mluvčí pokouší o živý, svižný projev a volí k tomu tempo, na něž

44 Palková, Zdena: Výslovnost rozhlasových mluvčích. *Naše řeč* [online]. 1982, roč. 65, č. 4 [citováno 7.1.2012]. Dostupné z <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6344>>.

45 Palková, Zdena: Výslovnost rozhlasových mluvčích. *Naše řeč* [online]. 1982, roč. 65, č. 4 [citováno 7.1.2012]. Dostupné z <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6344>>.

po stránce artikulační nestačí.⁴⁶

Artikulace bývá zjednodušována či zdeformována zejména v často frekventovaných slovech či slovních spojeních.

Souhlásky nejčastěji oslabované či vynechávané:

- *h*, především v koncovkách *-ého*, *-ího* (spolu s krácením samohlásky)
- *j*, zejména v koncovce *-uje*
- *v*
- *n*, přičemž může vzniknout nosové zabarvení samohlásek
- *b*, přičemž vzniká oslabením hláska *v*
- *č/c*, přičemž vznikají hlásky *š*, *s*

Vynechávání a oslabování v souhláskových skupinách:

- opět *h*, *j*, *v*
- *d* ve skupině *dn*
- *t* ve skupině *tc*
- *t* ve skupině *stň*, *stn*
- ve skupině sykavek s odlišným místem tvoření bývá vypuštěna první hláska
- ve skupině *tt'*, *dd* bývá vyslovena jen druhá hláska
- výslovnost skupin *ts*, *tš* bývá často zjednodušena na *c*, *č* i tam, kde to ortoepická kodifikace nedovoluje, tj. na švu předponovém a mezislovním
- výslovnost skupin *ns*, *ňs*, *nš* bývá často deformována

Problémy výslovnosti souhlásek na rozhraní slov:

- zjednodušování skupiny stejných souhlásek
- koncová nosní souhláska často přizpůsobuje místo svého tvoření následující hlásce
- k zjednodušování vedou souhláskové skupiny se sykavkami a polosykavkami (*c*, *ct*, *st*)

d) Asimilace znělosti

Mluvčí někdy dostatečně nezná ortoepickou kodifikaci češtiny a snaží se ve zvukové rovině dodržet grafický obraz slova, tím si výslovnost ještě více znesnadňuje.

46 Palková, Zdena: Výslovnost rozhlasových mluvčích. *Naše řeč* [online]. 1982, roč. 65, č. 4 [citováno 7.1.2012]. Dostupné z <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6344>>.

Dochází k tomu často u asimilace znělosti u párových souhlásek, což je nejčastější asimilace v češtině. Uvnitř slova provádí mluvčí tuto asimilaci automaticky a nevědomě. Někdy si ovšem neuvědomí, že změna, která se objevuje při spojitě výslovnosti také na hranici dvou slov, není-li použito pauzy, je ortoepicky správná, a pokouší se o hyperkorektní výslovnost psané podoby textu. Při takové snaze se velmi často stává, že se naopak změní počáteční hláska druhého slova ve svůj neznělý protějšek, což je chyba.

1.5.4.1.2 Slovní přízvuk

Zde bývá problematickým pouze jeden jev, a to umístění přízvuku v předložkových spojení. V češtině platí základní pravidlo, že ve spojení jednoslabičné vlastní předložky se slovem, jehož pád řídí, přechází slovní přízvuk z tohoto slova na předložku. Mezi mluvčími dochází k porušování tohoto pravidla, tj. ponechání předložky bez přízvuku. To může ovlivnit stylovou úroveň projevu.

1.5.4.1.3 Frázování a rozložení větných přízvuků

„Vhodným frázováním, rozmístěním úsekových předělů různé hloubky, může mluvčí seskupit slova v textu do větších celků a naznačit jejich vzájemnou hierarchii. Rozmístěním přízvuků pak často poskytuje posluchači informaci o vývoji kontextu předcházejícího a někdy i následujícího.“⁴⁷

1.5.4.2 Další nedostatky

Srozumitelnost zpráv bývá často narušena nahromaděním jmenných konstrukcí, často s celými řetězci substantiv dějových, zvl. slovesných.

K oslabení srozumitelnosti dochází také v případech, kdy význam syntaktické konstrukce není zcela jednoznačný, např. může být nejasné, zda použitý genitiv značí původce nebo cíl děje. Nejčastějším syntaktickým prohřeškem bývají nesprávné jmenné a slovesné vazby, vzniklé obvykle kontaminací.

Dostatečná pozornost není věnována pořádku slov. „Vhodný slovosled usnadňuje porozumění zprávě a zvyšuje tak její působivost – nevhodný pořádek agitačně sdělnou funkci zpráv oslabuje. V rozhlasových zprávách by měl převládat objektivní pořádek slov,

47 Palková, Zdena: Výslovnost rozhlasových mluvčích. *Naše řeč* [online]. 1982, roč. 65, č. 4 [citováno 7.1.2012]. Dostupné z <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6344>>.

který soustřeďuje posluchačovu pozornost na jádro výpovědi.⁴⁸

Mluvený projev rozhlasových moderátorů bývá často východiskem k vytvoření nového společenského jazykového úzu. „Rozhlasové a televizní zprávy např. napomáhají při ustalování skloňování (a výslovnosti) příjmení a rodných jmen politiků, umělců, sportovců aj., kteří se dostávají do středu pozornosti. Je proto nežádoucí, když se ve zprávách nezačne skloňovat nové jméno správně hned od počátku.“⁴⁹

1.5.5 Zpětná vazba

Velkým problémem je skutečnost, že téměř žádná rozhlasová redakce nemá nějakého specialistu, který by pravidelně jednou za týden vyslechl a nechal publikovat názory nespokojených posluchačů. V mnoha zemích Evropy i v USA takové prostředníky mají a zveřejňují mnohdy i velmi nepříjemnou kritiku, ze které se mohou mluvčí poučit.

Některé redakce Českého rozhlasu se začínají jazykovou úrovní svých moderátorů zabývat. Občas požádají odborníky o posouzení ukázek výkonu svých zaměstnanců a o podrobnější rozbor chyb.

48 Dvořák, Emil: Rozhlasové zprávy z hlediska jazykové kultury. Naše řeč [online], 1978, roč. 61, č.1 [citováno 7.1.2012]. Dostupné z <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6022>>.

49 Dvořák, Emil: Rozhlasové zprávy z hlediska jazykové kultury. Naše řeč [online], 1978, roč. 61, č.1 [citováno 7.1.2012]. Dostupné z <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6022>>.

2 PRAKTICKÁ ČÁST

2.1 Oblasti zkoumání

Při analyzování mluveného projevu zvolených moderátorů rozhlasových zpravodajských pořadů jsme vyšli z teorie čtyř komunikačních maxim podle Paula Grice uvedené v knize Jiřího Krause *Jazyk v proměnách komunikačních médií*.

Komunikační maximy jako projev implicitnosti jazykové komunikace

„Z norem situaci přiměřeného komunikačního chování a jeho racionality vychází Paul Grice, autor teorie tzv. konverzačních maxim (obecně uznávaných, většinou nepsaných pravidel komunikační úspěšnosti), které se uplatňují v rámci principu spolupráce v procesu interpersonálního dorozumění.“⁵⁰

Maximy jsou chápány jako pravidla, podle nichž by měla být komunikace co nejsrozumitelnější, nejrelevantnější a nejvhodnější pro vzájemné dorozumění jednotlivých aktérů komunikace. Narušení některé z maxim může význam komunikátu zásadním způsobem pozměnit. Grice formuloval tato pravidla původně pro dialogický projev řečových partnerů, ale obecně se vztahují i na situaci v rámci mediální komunikace.

1. Maxima kvantity

Klade důraz na přiměřené množství informací. Nemá být řečeno ani příliš málo, ani mnoho. „Z maximy kvantity vyplývá důležitá zásada mediálního zpravodajství – více pozornosti, a tím i více místa a času, se uděluje jevům aktuálním, tématům celostátního významu, kulturně a geograficky bližším, významným a všeobecně známým osobnostem.“⁵¹

Maxima kvantity by v oblasti mediální komunikace mohla být obměněna na: „Vybírej fakta. Neopakuj se. Nepoužívej nadbytečné výrazy. Nezahlcuj adresáta.“⁵²

50 Kraus, Jiří: *Jazyk v proměnách komunikačních médií*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Karolinum 2008, s. 72.

51 Kraus, Jiří: *Jazyk v proměnách komunikačních médií*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Karolinum 2008, s. 73.

52 Daněk, Jan: Maximy interpersonální komunikace a objektivita ve zpravodajství [online], [citováno 11.2.2012]. Dostupné z <<http://www2.fhv.umb.sk/Publikacie/2004/>>.

2. Maxima kvality

Vztahuje se k pravdivosti sdělovaného tvrzení. Maxima kvality znamená, že mluvčí by měl sdělovat pravdu, říkat pouze to, o čem je přesvědčen, že je pravdivé. „Maxima kvality v kontextu mediální komunikace by mohla říkat: Používej informace z ověřených zdrojů. Cituj a uváděj zdroje. Nepoužívej zbytečně hodnotící výrazy.“⁵³

3. Maxima relevance

Vyjadřuje myšlenku, že komunikační činnost mění míru informovanosti příjemce, aktivuje jeho pozornost a rozšiřuje jeho povědomost o světě. „Informace obsažené v textu jsou tím relevantnější, čím je autorovo komunikační úsilí nižší a kognitivní účinky u příjemce vyšší. Při znalosti kontextu si umíme spojit zdánlivě nesouvisející, nekoherentní výroky.“⁵⁴ V praxi to znamená, že k pochopení sdělované informace potřebujeme určité množství znalostí, abychom byli schopni sdělovanému porozumět. „Z maximy relevance vyplývají i důležité zásady mediálního zpravodajství nazývané zpravodajskými hodnotami. Zprávou se stává to, co je nějakým způsobem zásadní a výjimečné, to, co je schopné překročit práh pozornosti publika (Trampota, 2006).“⁵⁵

Zpravodajské hodnoty obsahují činitele důležitosti, blízkosti, dramatičnosti, negativity, konfliktu či překvapení. To, co je normální, běžné, všední, není pro zpravodajství zajímavé.

„Se zpravodajskými hodnotami souvisí i očekávání, že pokud dvě věty, tvrzení, informace, zprávy spolu sousedí, příjemce mezi nimi hledá významové spojení.“⁵⁶

Maxima relevance pro mediální hlasatele by mohla znít: „Uváděj souvislosti. Vycházej z obsahu zprávy, nikoliv z volného místa nebo času. Neodbočuj od tématu.“⁵⁷

4. Maxima způsobu

Tuto zásadu chápeme jako požadavek na vyjadřování přiměřené tématu, situaci a

53 Daněk, Jan: Maximy interpersonální komunikace a objektivita ve zpravodajství [online], [citováno 11.2.2012]. Dostupné z <<http://www2.fhv.umb.sk/Publikacie/2004/>>.

54 Kraus, Jiří: *Jazyk v proměnách komunikačních médií*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Karolinum 2008, s. 73.

55 Kraus, Jiří: *Jazyk v proměnách komunikačních médií*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Karolinum 2008, s. 73.

56 Kraus, Jiří: *Jazyk v proměnách komunikačních médií*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Karolinum 2008, s. 73.

57 Daněk, Jan: Maximy interpersonální komunikace a objektivita ve zpravodajství [online], [citováno 11.2.2012]. Dostupné z <<http://www2.fhv.umb.sk/Publikacie/2004/>>.

řečovým partnerům. Mluvčí by měl usilovat o naprostou srozumitelnost, vyhnout se víceznačným formulacím. Obsah této maximy patří mezi tradiční problémy rétoriky. Narušení této maximy může zásadně poznamenat srozumitelnost obsahu sdělení.

V oblasti mediální komunikace je dodržování maximy způsobu výsledkem neustálého konfliktu mezi stylistickou aktualizací a automatizací (zevšedněním, opakováním, frázovitostí).

Narušení maximy způsobu vede jednak k neporozumění ze strany posluchače, dále pak ke změnám v hodnocení informace, v citových postojích, které vůči ní posluchač zaujme.

V kontextu mediální komunikace by mohla tato maxima znít takto: „Čleň text. Používej jasné titulky a mezititulky. Nepoužívej dvojsmysly.“⁵⁸

Do oblasti maximy způsobu dále řadíme kritéria uvedená v následující kapitole (2.2), podle nichž se bude řídit rozbor vybraných moderátorských projevů, jenž tvoří stěžejní část diplomové práce.

2.2 Kritéria analýzy

Níže zmíněné oblasti fungují jako hlavní kritéria analýzy projevů a budeme je zaznamenávat a kvantitativně hodnotit.

Verbální oblast:

- **spisovnost/nespisovnost**
 - lexikální
 - tvarová
 - hlásková
 - syntaktická
- **ortoepie**
 - ortoepie vokálů
 - ortoepie konsonantů a konsonantických skupin
 - užití rázu

58 Daněk, Jan: Maximy interpersonální komunikace a objektivita ve zpravodajství [online], [citováno 11.2.2012]. Dostupné z <<http://www2.fhv.umb.sk/Publikacie/2004/>>.

- asimilace znělosti
- slovní přízvuk
- **kontaktné prostředky**
- **přeřeknutí**
- **hyperkorektní tvary**

Neverbální oblast:

- intonace
- tempo řeči
- pauzy
- síla hlasu
- barva hlasu
- emoce v hlase
- hezitační zvuky

2.3 Nahrávky pořadů

2.3.1 Přehled pořadů

Analýze byly podrobeny nahrávky zpravodajských pořadů ze 6 veřejnoprávních stanic Českého rozhlasu (Český rozhlas 1 Radiožurnál, Český rozhlas 2 Praha, Český rozhlas Rádio Česko, Český rozhlas Plzeň, Český rozhlas České Budějovice, Český rozhlas Sever), z nichž 3 stanice jsou celoplošné a 3 regionální z oblasti Čech, a ze 6 komerčních rozhlasových stanic (Hitrádio FM Plus, Blaník, Impuls, Evropa 2, Frekvence 1, Kiss Proton). Z těchto šesti soukromých stanic jsou taktéž 3 celoplošné a 3 regionální (Plzeňský a Středočeský kraj).

Z každé stanice byly pořízeny dvě nahrávky tak, aby vždy vysílal jiný moderátor. Celkem bylo získáno 24 nahrávek zpravodajských pořadů:

Veřejnoprávní stanice

Celoplošné stanice

Český rozhlas 1 Radiožurnál:	1. Zprávy 12.1.2012 – 13.00 (Kateřina Causidisová)
2. Zprávy 14.1.2012 – 13.00 (Tereza Tomášková)
Český rozhlas 2 Praha:	3. Zprávy 12.1.2012 – 12.00 (Gabriela Valentová)
4. Zprávy 14.1.2012 – 11.00 (Olga Krčková)
Český rozhlas Rádio Česko:	5. Zprávy 12.1.2012 – 14.00 (Markéta Bartošová)
6. Zprávy 15.1.2012 – 11.30 (Renata Kropáčková)

Regionální stanice

Český rozhlas Plzeň:	7. Zprávy 12.1.2012 – 18.00 (Jiří Terš)
8. Zprávy 14.1.2012 – 18.00 (Marie Rozložníková)
Český rozhlas České Budějovice:	9. Zprávy 12.1.2012 – 16.00 (Ivan Mls)
10. Zprávy 15.1.2012 – 12.00 (Jiří Čondl)

Český rozhlas Sever:
11. Zprávy 12.1.2012 – 17.00 (Ludmila Jiroutová)
12. Zprávy 14.1.2012 – 20.00 (Štěpánka Janda-
-Martanová)

Komerční stanice

Celoplošné stanice

Evropa 2:
13. Zprávy 14.1.2012 – 9.00 (Markéta Ježková)
14. Zprávy 17.1.2012 – 10.00 (Lucie Šilhánová)

Frekvence 1:
15. Zprávy 13.1. 14.00 (neznámý moderátor)
16. Zprávy 15.1. 9.00 (Petr Suchoň)

Impuls:
17. Zprávy 26.1.2012 – 18.00 (Jiří Daníček)
18. Zprávy 15.1.2012 – 10.00 (Vladimír Vokál)

Regionální stanice

Blaník:
19. Zprávy 14.1.2012 – 10.00 (Lenka Morávková)
20. Zprávy 17.1.2012 – 18.00 (Nikol Fischerová)

Hitrádio FM Plus:
21. Zprávy 16.1.2012 – 11.00 (Lucie Pacholíková)
22. Zprávy 26.1.2012 – 17.00 (Jiří Poór)

Kiss Proton:
23. Zprávy 16.1.2012 – 14.00 (Jonáš Novotný)
24. Zprávy 17.1.2012 – 18.00 (Marie Dvořáková)

2.3.2 Fonetický přepis

Všechny vybrané pořady byly kompletně převedeny do písemné podoby. Při přepisu jsme použili zásady a značky uvedené v publikaci *Mluvená čeština v autentických textech* autorek Müllerové, Hoffmannové a Schneiderové. Jedná se o fonetický přepis zjednodušený, kdy byla zpravidla použita standardní český pravopis. To umožní, že texty jsou snadno čitelné. Tento způsob byl však pro potřeby záznamu mluvené myšlenky do psaného textu částečně upraven.

Zaznamenány jsou hovorové výrazy v rovině lexikální i morfologické. V případě, kdy se mluvčí dopustil chyby ve výslovnosti, je zaznamenána pozměněná podoba slova (*menovat, jesli, úherském hradišti*). Také u výrazů, které lze vyslovit více způsoby, jsme přistoupili k hláskovému přepisu (*jsem/sem, větší/věči*).

Cizí slova (nejčastěji vlastní jména) vyskytující se v transkriptech, jsou zaznamenána tak, jak byla slyšena, původní pravopis je zcela zanedbán (*garsíaovou, hilery klintnová, džony dep*). Podobný postup byl zvolen u apelativ cizího původu (*na vebu, v uniji*).

Velká písmena použitá v prepisech neznačí začátek vět ani vlastní jména, ale zaznamenávají slova či slabiky, na něž byl v projevu kladen důraz.

Pomocí speciálních značek jsme zaznamenali takové vlastnosti projevu moderátorů, které jsou pro naši analýzu podstatné.

Stoupavý či klesavý intonační průběh projevu naznačují šipky směřující nahoru nebo dolů (↑ ↓). Šipky jsou umístěny tam, kde symbolizují určitý předěl (konec větného celku, hranice mezi jednotlivými částmi souvětí apod.)

Pauzy v promluvě jsou označeny symbolem ■. Neměřili jsme délku pauz, pouze zřetelně delší pauzy jsou naznačeny několika výše uvedenými symboly za sebou. Pauzy mají nejčastěji členicí syntaktickou funkci, vyskytují se však i před zdůrazněnými slovy či po nich a také neopodstatněně tam, kde mluvčí nevystačil s dechem, či přemýšlí, co má dále říci.

Údaje uvedené kurzívou (např.: *externí mluvčí*) označují přerušení promluvy moderátora buď hudebním předělem (znělkou) nebo vstupem reportéra či jiného mluvčího. Jsou zaznamenány na samostatné řádce.

Zdůraznění je zaznamenáno pomocí velkých písmen (AB). Mluvčí zdůrazňují buď celá slova (*LÉPE*) nebo jednotlivé slabiky (*DO NEděle*). Zdůrazněné slovo je zpravidla vysloveno hlasitěji a pomaleji než ostatní.

Protažení výslovnosti, zejména krátkých vokálů, je naznačeno dvojtečkou za příslušnou hláskou (a:). Nejčastěji byly prodloužené vokály zaznamenány na konci slov.

Pomocí značky ☺ je označena intonace tázací věty, která je vyrozuměna z celkového významu projevu a současně je signalizována stoupavou intonací.

Hezitační zvuky jsme zaznamenali značkou @. Byly umístěny mezi slovy, kdy buď nahrazovaly pauzu, nebo signalizovaly, že mluvčí neví, jak má pokračovat v projevu. Velmi často se hezitační zvuk objevoval na začátku slov, kdy byl bezprostředně spojen s počáteční hláskou.

Taková místa v textu, která byla nesrozumitelná, jsou zaznamenána podtrženou prázdnou částí řádku (_____). Nesrozumitelnost byla způsobena buď nekvalitní nahrávkou (počítačovým programem) nebo nesprávnou artikulací mluvčího.

Zřetelně slyšitelný nádech mluvčího (na vhodném i nevhodném místě v textu) je označen trojúhelníkem (►).

Přesto, že byly texty poslouchány několikrát za sebou a transkripce mnohokrát kontrolovány, je u některých jevů v textu transkripce nevyhnutelně subjektivní. Jevy, které nebyly dostatečně zřetelné a je možné, že jiný posluchač by je v přepisu zaznamenal odlišně, nebudou uváděny jako nedostatky a budeme je přehlížet.

Některé další jevy, které jsou taktéž důležité pro naši analýzu a jsou součástí charakteristiky promluv jednotlivých moderátorů, není možné zaznamenat ani pomocí písmen a speciálních značek. Jedná se zejména o hlasitost, jistotu v hlase, barvu hlasu mluvčího či celkový dojem, jaký projev v posluchači vyvolá (nahrávky působily rozlišně zejména na ose seriózní - bulvární tón). Pro ověření tvrzení týkajících se těchto aspektů lze využít autentické nahrávky zpravodajských pořadů přiložené k diplomové práci na CD.

2.4 Charakteristika rozhlasových stanic

Zvolené rozhlasové stanice stručně charakterizujeme, obzvláště uvádíme cílové skupiny posluchačů, jelikož je to důležitá informace, která bývá určující pro přípravu obsahu zpráv a volbu jazyka moderátora. Dále jsme se snažili zjistit informace o dosaženém vzdělání a pracovních zkušenostech jednotlivých moderátorů. Údaje tohoto typu jsou však dohledatelné pouze u moderátorů veřejnoprávního rozhlasu. Komerční stanice takové údaje o svých zaměstnancích nezveřejňují.

Nejčastějším vzděláním moderátorů zpravodajských pořadů Českého rozhlasu je fakulta žurnalistiky, pedagogická fakulta a filozofická fakulta. Podle odpovědí šéfredaktorů stanic ČRo však pro vzdělání moderátorů není určen žádný standard. Všichni moderátoři ČRo mají již předchozí zkušenosti s moderováním, většinou z komerčních stanic. Podle dohledaných informací i podle tvrzení pracovníků rozhlasových stanic bývají soukromé stanice na počátku kariéry většiny moderátorů a Český rozhlas funguje jako tzv. „vyšší meta“.

2.4.1 Veřejnoprávní stanice

Český rozhlas 1 - Radiožurnál

Radiožurnál je zpravodajsko-publicistická stanice, určená k poslechu všem cílovým skupinám. Ve svém vysílání se soustřeďuje na okamžité a rychlé zpravodajství, které se prolíná celým dnem a má přednost před jakýmkoliv naplánovaným programem. Nabízí zejména komplexní informační servis o událostech doma i v zahraničí. „Dle výzkumů je stanice zvláště vyhledávána vzdělanými posluchači, lidmi se zájmem o poznání a informace.“⁵⁹

Moderátoři:

Kateřina Causidisová – studovala na střední průmyslové škole, zkušenosti jako zprávařka v TV Nova i jiných rozhlasových stanicích (Impuls)

Tereza Tomášková - předchozí pracovní zkušenosti v české redakci BBC, Frekvenci 1 a plzeňském FM Plus

⁵⁹ ČRo 1-Radiožurnál [online]. [citováno 1.3.2012].
<http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/ostanici/_zprava/cro-1-radiozurnal—784156>.

Český rozhlas 2 Praha

Tzv. „rodinná stanice“ ČRo se snaží každému nabízet to, co ho zajímá. Věnuje se žánrům, které může díky koncesionářským poplatkům rozvíjet pouze rozhlas veřejné služby. Jde např. o dokument, reportáž, četbu, hry pro děti i pro dospělé, pohádky, zábavu natáčenou před publikem.

Moderátoři:

Gabriela Valentová – zprávařka v ČRo 2 od roku 2001, vystudovala Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, obor národopis-čeština, pracovní zkušenosti v komerčních stanicích (Bonton a Radio City jako zprávařka a šéfredaktorka zpravodajství, Frekvence 1 jako redaktorka a moderátorka zpravodajství), v ČRo dříve jako redaktorka časopisu a výzkumná pracovnice

Olga Krčková – nelze zjistit informace

Český rozhlas Rádio Česko

„Zpravodajská stanice Český rozhlas Rádio Česko je obsahově i formátem založena čistě na zpravodajství a na aktuální publicistice.“⁶⁰ Vysílá od 8 do 18 hodin přes internet a v určených časech na určených frekvencích ČRo. Zprávy jsou do programu zařazeny každou čtvrt hodinu nebo půl hodinu.

Moderátoři:

Markéta Bartošová – studovala obory žurnalistika a německá a rakouská studia, pracovní zkušenosti jako zprávařka v ČRo Rádiu Wave, Rádiu Strahov, Akropolis, dále Česká televize (taktéž redakce zpravodajství), v ČRo Česko dříve reportérka z Rakouska a Francie

Renata Kropáčková - absolvovala Pedagogickou fakultu JU v Českých Budějovicích, obor čeština-dějepis, začínala v komerčním rádiu v Mladé Boleslavi, další zkušenosti z Frekvence 1, české redakce BBC a ČRo 1 – Radiožurnálu, v redakci zpravodajství Rádía Česko od roku 2008

Český rozhlas Plzeň

Tato veřejnoprávní rozhlasová stanice vysílá z Plzně a je dostupná na území

60 *O stanici – ČRo Rádio Česko (Český rozhlas)* [online]. [citováno 1.3.2012]. <http://www.rozhlas.cz/radio_cesko/ostanici/_zprava/o-stanici--781476>.

západních Čech. Vysílání je zaměřeno především na dění v Plzeňském a Karlovarském kraji. Cílovou skupinou jsou všichni posluchači, ale zjištěno je, že programové schéma ČRo Plzeň vyhovuje spíše střední a starší generaci. Velký prostor je věnován mluvenému slovu, hudební produkci vyplňují skladby tzv. středního proudu, ale i lidová a dechová hudba, country či folk.

Moderátoři:

Jiří Terš - v Českém rozhlasu Plzeň začal poprvé pracovat počátkem 90. let jako moderátor zpráv, další pracovní zkušenosti z komerčních stanic (Evropa 2 a Kiss Proton) a Českého rozhlasu 1 - Radiožurnálu

Marie Rozložníková – studovala na Fakultě žurnalistiky Univerzity Karlovy rozhlasovou specializaci, v rozhlasu pracuje nepřetržitě od roku 1973 (zahraniční vysílání Československého rozhlasu, ČRo Plzeň), přednášela teorii rozhlasové žurnalistiky na Odboru žurnalistiky Univerzity Komenského v Bratislavě, v současnosti přednáší na FF ZČU

Český rozhlas České Budějovice

Program ČRo České Budějovice je zaměřen na posluchače střední a starší generace, kterým je určena široká nabídka autorských pořadů, zpravodajsko-publicistických a servisních rubrik, včetně pořadů literárních a hudebních. Těžištěm zpravodajství jsou informace z jihočeského regionu. Hudba je zaměřena na českou tvorbu tzv. středního proudu, ale je možné zaslechnout i dechovou a lidovou hudbu, country a folk.

Moderátoři:

Ivan Mls - absolvent Fakulty žurnalistiky Univerzity Karlovy, pracovní zkušenosti v tištěných médiích, od roku 1999 pracuje v ČRo České Budějovice, od roku 2009 vedoucí redakce zpravodajství

Jiří Čondl - vystudoval český jazyk a dějepis na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity, v Českém rozhlasu České Budějovice od roku 2009

Český rozhlas Sever

Tato regionální stanice vysílá v Libereckém a Ústeckém kraji. Hlavní náplní programu jsou informace z těchto severočeských regionů. Vysílání obsahuje publicistické pořady i rozhovory s hosty doplněné především o českou hudbu od popu až k country.

Součástí ČRo Sever je i studio v Liberci.

Moderátoři:

Ludmila Jiroutová – nelze zjistit informace

Štěpánka Janda-Martanová – v ČRo od roku 2002, zkušenosti též jako redaktorka zpravodajství v televizi (TV Prima, TV Z1 a teď ČT)

2.4.2 Komerční stanice

Evropa 2

„Evropa 2 je soukromá rozhlasová stanice, první komerční rádio v České republice po roce 1989. Jedná se o rádio zaměřené na cílovou skupinu posluchačů ve věku 12-29 let. Patří do mediální skupiny Lagardère Active Radio International.“⁶¹ Tato stanice nabízí nejaktuálnější hity světových i domácích hitparád. Evropa 2 je moderní stanice pro mladé lidi.

Moderátoři:

Markéta Ježková – nelze zjistit informace

Lucie Šilhánová – nelze zjistit informace

Frekvence 1

Rádio Frekvence 1 je celoplošná rozhlasová stanice, jejíž hlavní zaměření je hudba, hudební pořady a v neposlední řadě také zpravodajství. Orientuje se na všechny generace posluchačů, do svého vysílání zařazuje hudbu všech vyhledávaných žánrů.

Moderátoři:

Neznámý moderátor – ve vysílání Frekvence 1 nezaznělo jméno tohoto mluvčího

Petr Suchoň – pracovní zkušenosti i v televizním zpravodajství (TV Nova)

Impuls

Stanice Impuls se profiluje jako médium, které se snaží svůj program co nejvíce přizpůsobit požadavkům posluchačů. Do vysílání vybírají nejposlouchanější českou hudbu, témata přizpůsobují zájmům adresátů. Dle informací na internetových stránkách chtějí „bavit inteligentním, příhodným (aktuálním), nápaditým a živým způsobem, být

61 *Evropa 2-Wikipedie* [online]. [citováno 10.2.2012]. <http://cs.wikipedia.org/wiki/Evropa_2>.

spíše mezi hudební stanice.

Moderátoři:

Lucie Pacholíková – nelze zjistit informace

Jiří Poór – zkušenosti s moderováním společenských akcí

Kiss Proton

Stejně jako předchozí stanici můžeme i Kiss Proton poslouchat na území západních Čech. Je oblíbená především mezi mladšími, zejména náctiletými posluchači. Zaměřuje se především na aktuální zahraniční popovou hudbu. Dává velký důraz na pořádání soutěží a propagačních akcí, má promyšlený marketing.

Moderátoři:

Jonáš Novotný – nelze zjistit informace

Marie Dvořáková – nelze zjistit informace

2.5 Dotazník

Redakcím všech vybraných rozhlasových stanic byl elektronickou poštou zaslán dotazník vztahující se k odbornému vzdělání moderátorů a k postupu při přípravě na vysílání zpráv.

Otázky:

1. Mají moderátoři zpráv z Vaší stanice nějaké vzdělání v oblasti rétoriky?
2. Spolupracují s nějakým hlasovým poradcem?
3. Myslí při přípravě zpráv na to, že budou posluchači tyto informace vnímat poslechem a ne číst, přizpůsobují tomu jejich formu?
4. Přípravují se před vysíláním nějakou hlasovou rozcvičkou, přeříkávají si obtížná místa v textu apod.?

Dostali jsme zpět odpovědi ze 4 celoplošných a 4 komerčních stanic. Neodpověděli z redakce ČRo České Budějovice, ČRo Sever, Hitrádia FM Plus a Kiss Protonu. Kompletní odpovědi šéfredaktorů či jiných pracovníků všech ostatních stanic jsou v přesném znění součástí DP v příloze 3.

2.6 Analýza moderátorských výstupů

Každý moderátorský projev byl samostatně analyzován podle výše zmíněných kritérií. Následně byly stručně charakterizovány společné znaky moderátorů stejných stanic. Pro porovnání teorie s praxí byly využity informace získané od šéfredaktorů jednotlivých stanic.

Kompletní počty konkrétních chyb všech moderátorů a statistiky četnosti viz tabulka 1 v příloze 4.

2.6.1 Veřejnoprávní stanice

2.6.1.1 Český Rozhlas 1 – Radiožurnál

Zpravodajství Českého rozhlasu 1 - Radiožurnálu nese všechny znaky seriózních zpráv. Informace jsou přebírány z důvěryhodných zdrojů nebo jsou dokonce zjištěny samotnými reportéry této stanice. Moderátorky jsou ve svém projevu objektivní, sdělované informace nehodnotí. Jednotlivé zprávy jsou hlášeny poměrně detailně, zpravidla jsou doplněny vstupem dalšího mluvčího a vždy jsou uvedeny do souvislostí. Zpravodajství neobsahuje téměř žádné kontaktní prostředky s posluchači. Obě posuzované mluvčí jsou až na menší nedostatky kompetentní k moderování rozhlasového zpravodajství, největší problém s ortoepií mají v oblasti kvantity vokálů. Český rozhlas 1 - Radiožurnál se v celkovém pořadí umístil na druhém místě s celkem 27 chybami v projevech obou moderátorek.

2.6.1.1.1 Kateřina Causidisová

Maxima kvantity

Zprávy trvají necelých 6 minut. Jejich součástí je předpověď počasí umístěná na konci pořadu, informace o dopravní situaci, kterou však sděluje jiný moderátor, i sportovní události. Moderátorka se v pořadu věnuje celkem 6 událostem, z nichž 1 se týká sportu.

Celkem třikrát vstupuje do vysílání reportér z místa dění nebo externí mluvčí.

Maxima kvality

Moderátorka zprávy nehodnotí, její sdělení působí objektivně. Většinou neuvádí zdroje informací, ale třikrát do jejího projevu vstupuje reportér či externí mluvčí přímo z místa dění události.

Maxima relevance

Na úvod zpráv jsou zařazeny 3 věty, které mají funkci titulků a upozorňují na hlavní zprávy a informace o počasí. Jako první jsou zařazeny 3 zprávy celostátního významu, poté 1 týkající se Evropské unie. Poslední zpráva informuje o škodlivosti závislosti na internetu a hned za ní následuje zpráva o sportovním dění. Celý pořad zakončuje předpověď počasí na aktuální odpoledne.

Maxima způsobu

Kateřina Causidisová má příjemnou barvu hlasu, používá úměrnou hlasitost i tempo řeči. Její projev působí seriózně. Nevyužila žádný jazykový prostředek pro kontaktování posluchače. V analyzovaných zprávách se nevyskytlo žádné cizojazyčné jméno.

Pořad obsahuje jednu zprávu, která je pro rozhlasové vysílání hodnocena jako špatně vystavěná. Zpráva je hlášena ve formě *dvacet kilometrů běhu na lyžích proložených @čtyřmi střeleckými položkami↑■ tím dnes @budou bavit BIATLONisté diváky na světovém poháru v novém městě na moravě↓■ čeká je totiž VYTRvalostní závod↓*. Lépe srozumitelná by byla např. takto: *Biatlonisty účastníci se světového poháru v Novém Městě na Moravě dnes čeká vytrvalostní závod. Diváky budou bavit dvacetikilometrovým během na lyžích proloženým čtyřmi střeleckými položkami*. Dále jsme zaznamenali jednu větu, kdy je uvození nevhodně zařazeno na konec sdělení (*strany vládní koalice by měly umět LÉPE řešit vzájemné spory a ne: při každém problému vyhrožovat odchodem z koalice↓■ v exkluzivním vyjádření pro: radiožurnál to řekl prezident václav klaus↓*). Informaci o prohřešku policejního prezidenta by bylo vhodné přestylovat do podoby s měkkým hlasovým začátkem.

V jejím projevu se nevyskytuje žádný prvek nespisovnosti ani hyperkorektnosti. Nemá téměř žádný problém ani s dýcháním, intonací a vhodným umístěním pauz.

Pokud má nějaké problémy s ortoepií, bývá to nejčastěji nenáležité prodloužení krátkého vokálu, v jejím projevu se tento jev vyskytl čtyřikrát (např.: *ne: při každém problému vyhrožovat, v exkluzivním vyjádření pro: radiožurnál*). Dále jsme zaznamenali 3 případy, kdy tato moderátorka vyslovila slovní spojení bez rázu (např.: *restitucía nové smlouvy, zataženo ažoblačno*), jednou přitom došlo i ke špatné asimilaci (*pědaž devět stupňů*). Ve výslovnosti konsonantů jsme zaznamenali 2 chyby (*přesvěčeni, snaší*), ortoepie vokálů byla kromě již zmíněného prodlužování porušena ještě jedním zkrácením dlouhého *á* (*navržena zonace*) a kvalitativní deformací hlásky *e* (*pozmiňovací návrhy*).

V projevu moderátorky Causidisové se nevyskytlo žádné přeroknutí ani parazitní slovo, dvakrát jsme slyšeli hezitační zvuk, který byl však spíše zanedbatelný.

Zprávy ze dne 12. ledna 2012 uváděné Kateřinou Causidisovou obsahovaly dle našich kritérií celkem 16 chyb, což vzhledem k délce zpráv řadí tuto moderátorku na sedmé místo z 24 analyzovaných mluvčích.

2.6.1.1.2 Tereza Tomášková

Maxima kvantity

Zprávy moderátorky Tomáškové trvají cca 5,5 minuty, obsahují úvodní mluvené titulky a 5 událostí, z nichž 1 je sportovní. Na konec pořadu je zařazen dopravní servis v podání jiného moderátora a předpověď počasí na odpoledne. Čtyřikrát jsou zprávy obohaceny o vstup reportéra nebo externího mluvčího.

Maxima kvality

Jako zdroj informací je v pořadu zmíněna agentura Reuters a deník Wall Street Journal. Dále má moderátorka k dispozici informace přímo z místa dění od reportérů Českého rozhlasu nebo od externích mluvčích. Tereza Tomášková zprávy nehodnotí, její projev neobsahuje žádné známky subjektivity ani expresivity.

Maxima relevance

Do první části pořadu jsou zařazeny aktuální zprávy důležité pro celou oblast České republiky, dále zprávy o Evropské unii a ze světa (Írán). Ve druhé polovině se doslechneme o sčítání vodního ptactva, výsledcích českých tenistů, dopravní situaci a předpovědi počasí

Maxima způsobu

Tereza Tomášková má stejně jako její kolegyně z ČRo 1 - Radiožurnálu projev pro ucho příjemný. Její barva hlasu, tempo řeči i hlasitost a intonace jsou vhodné do pořadu zpravodajského typu. Moderátorka během zpráv jednou kontaktovala posluchače (*dál je s vámi václav žmolík*). Tyto zprávy obsahují poměrně velké množství cizích jmen (např.: *najdou petrovovou, volstrít dž@rnl, standart en půrs*).

V pořadu jsme zaznamenali jeden případ, kdy by bylo vhodné uvozovací větu přesunout před vlastní informaci (*snižení rejtingu v eurozóně NENÍ pro česko dobrá zpráva shodují se analytici*↓). Zpráva o počtu českých tenistů na Australian open by neměla začínat dvěma číslovkami (*tři muže a devět žen bude mít nakonec český tenis ve dvouhrách na austráliej open*↓). Vhodnější variantou by bylo např.: *Český tenis bude mít ve dvouhrách na Australian open nakonec tři muže a devět žen*.

Moderátorka Tomášková má v ortoepii taktéž největší potíže s nenáležitým prodlužováním krátkých vokálů na konci slov (např.: *ministerstvo*:, *když si*:, *polojasno*:), celkem jsme chyb tohoto typu zaznamenali 5. Jednou byla slyšitelná kvalitativní deformace samohlásky (*ornitologové*). S výslovností konsonantů a konsonantických skupin nemá tato mluvčí téměř žádný problém, výjimkou byla zkomolená hláska *d* (*žirovský stát*).

Místy Tomášková neužívá ve svém mluveném projevu správně pauzy, někdy je v projevu pauza nevhodná (např.: *prohlásil ZAMBIJský ministr vnitra*↑■ *v místním rádiu*↓), jindy chybí (*odpoledne bude většinou oblačno*↑ *na horách sněhové přeháňky TEPLoty* *mínus jeden až plus tři stupně*↑).

Žádné další problémy se u této moderátorky nevyskytly. Tereza Tomášková se s počtem 11 chyb řadí k moderátorské špičce našeho vybraného vzorku.

2.6.1.2 Český rozhlas 2 Praha, Dvojka

Zpravodajství ČRo Prahy nese některé společné znaky. Na úvod zpráv je zařazen pozdrav a hned poté moderátor pokračuje první informací. Chybí úvodní mluvené titulky informující o hlavních událostech. Součástí každých zpráv jsou informace ze sportu a

předpověď počasí, naopak nejsou zařazeny aktuality z dopravy.

Zpravodajské pořady Dvojky nesou všechny znaky serióznosti, citovány jsou důvěryhodné zdroje. Zprávy jsou vybírány a řazeny dle důležitosti, nezaznamenali jsme žádnou informaci bulvárního charakteru. Moderátorky jsou objektivní a hovoří bez emocí v hlase.

Podle informací šéfredaktora této stanice by měli být všichni moderátoři zpravodajství dostatečně odborně proškoleni. V projevu moderátorky Krčkové jsme však zaznamenali vysoký počet ortoepických chyb. Zřejmě bude tento stav zaviněn nedbalostí a nesprávně nastaveným osobním územ této mluvčí. Projevy obou mluvčích této stanice se v našem pořadí umístily na 5. místě. Výsledky však mohou být zkreslené, protože zprávy veřejnoprávního rozhlasu bývají zpravidla asi o 50 % delší než obdobné pořady soukromých stanic.

2.6.1.2.1 Gabriela Valentová

Maxima kvantity

Zprávy nahrané 12.1.2012 ve 12.00 hodin trvají asi 5 minut. Na začátek není zařazen žádný stručný přehled nejdůležitějších zpráv. Celkem pořad obsahuje 7 zpráv (z toho 1 je z kultury a 2 ze sportu). Na úplný závěr je zařazena předpověď počasí. Jednou je do programu zařazen vstup zpravodaje a jednou externího mluvčího.

Maxima kvality

Moderátorka neuvádí zdroje informací, jednou vstupuje do vysílání reportér z místa dění a jednou externí mluvčí. Gabriela Valentová informace podává objektivně, nijak je nehodnotí ani do projevu nezařazuje expresivní výrazy.

Maxima relevance

Moderátorka slovně odděluje oblasti zpravodajství na informace z domova, ze zahraničí, z kultury a ze sportu v tomto pořadí. Zprávy jsou řazeny podle důležitosti.

Maxima způsobu

Tato moderátorka má příjemný, spíše níže položený hlas, užívá vhodné tempo i

hlasitost. Informace sděluje bez emocí. V jejím projevu se vyskytuje 11 cizích jmen, což je poměrně vysoký počet.

V projevu Gabriely Valentové jsme zaznamenali jednu nevhodnou stavbu zprávy. Sdělení *čtyřicet procent školních jídelen které loni kontrolovala inspekce NEDODRŽUJE výživové normy*↓ by bylo lepší přestylovat do podoby např.: *Výživové normy nedodrží čtyřicet procent školních jídelen*. Moderátorka třikrát kontaktovala posluchače (pozdravem: *dobré poledne* a zájmenem: *u: rozhlasových novin vás vítá gabriela valentová, jaké nás čeká počasí*).

Největší potíže má moderátorka Valentová s výslovností konsonantů a konsonantických skupin. Zkomolená souhláska nebo souhlásková skupina se v jejím projevu vyskytla čtyřikrát (např.: *chuchařky, autrorství*) a pětkrát moderátorka některou souhlásku vypustila (např.: *rozhodova také o tom, natáčet provládí demonstraci, tato jída*). Místy jí též dělá problém výslovnost vokálů. Třikrát jsme zaznamenali prodloužení krátkého vokálu u předložek a spojek (*u: rozhlasových novin, A: podle manažerky, a: podpory školních jídelen*), dvakrát byl vokál kvalitativně pozměněn.

Žádné další chyby ortoepického ani jiného charakteru se v projevu této mluvčí nevykly. Celkem se tedy Gabriela Valentová dopustila 14 odchylek od normy a obsadila pomyslné šesté místo v pořadí kvality projevů námi zvolených moderátorů.

2.6.1.2.2 Olga Krčková

Maxima kvantity

Struktura i délka těchto zpráv je velmi podobná předchozím. Pořad trvá 4 minuty 45 vteřin a informuje o 6 událostech. Součástí pořadu je předpověď počasí na aktuální den zařazená na závěr zpráv. Pořad neobsahuje údaje o dopravě. Promluva moderátorky Krčkové je obohacena o vstupy reportérů a externích mluvčích.

Maxima kvality

Moderátorka cituje jako zdroje informací agenturu Reuters a zpravodaje ČRo. Dále je pořad proložen 3 vstupy redaktorů či externích mluvčích přímo z místa dění. Informace jsou sdělovány zcela bez emocí, sama reportérka to, co sděluje, nehodnotí.

Maxima relevance

Zprávy začínají pozdravem a varováním před nepříznivým počasím pro všechny občany ČR. Dále je zařazena zpráva celostátního významu a aktuální informace z Prahy. Následuje informace o kulturní akci, na konec zpráv je zařazena jedna sportovní zpráva a předpověď počasí.

Maxima způsobu

V těchto rozhlasových zprávách se vyskytla úplně stejná formulace jako v pořadu Radiožurnálu z téhož dne moderovaném Terezou Tomáškovou (*tři muža: devět žen bude mít nakonec český tenis ve dvouhrách na austrálijen oupn↑*). Opět ji hodnotíme jako nevhodnou.

Olga Krčková použila ve svém projevu 4 kontaktné prostředky (*hezké odpoledne, jak nes bude↑ ☺, čekejte proměnlivou oblačnost, více dozvíte na webu*). Zaznamenali jsme pouze 4 jména cizího původu.

Krčková má největší problém s užíváním rázu ve slovech začínajících samohláskou. Objevili jsme 12 případů, kdy v jejím projevu ráz jednoznačně chyběl (např.: *ostatnímúzemí, tvořitaž, cílemútok*). Tento problém byl v jejím projevu velmi výrazný a narušoval srozumitelnost zpráv. Další nedostatky týkající se ortoepie se vyskytly v oblasti výslovnosti souhlásek a jejich skupin. Devětkrát ve slově souhláska zcela chyběla (např.: *požadavek znesl, sjízné, nominacích se nejčastěji objevují*), dvakrát byla zkomolena. Ani ve výslovnosti vokálů nebyl projev Olgy Krčkové bez chyb. Šestkrát se vyskytlo nenáležité prodloužení krátkého vokálu (např.: *zambijské strany:, cenu: pro: nejlepší film*), jednou byl vokál vynechán (*meteorologové*).

Olga Krčková by byla vhodná moderátorka rozhlasového zpravodajství (má příjemnou barvu hlasu, dobře pracuje s intonací i pauzami, volí vhodné tempo i hlasitost), její projev však nese výše zmíněné známky nedbalosti a tak se s počtem 30 chyb umístila až na 15. místě v kvalitě projevu. Výstup Olgy Krčkové je z hlediska počtu chyb nejhorší ze všech námi posuzovaných moderátorů veřejnoprávních stanic.

2.6.1.3 Český rozhlas Rádio Česko

Rádio Česko je podle informací šéfredaktora zpravodajská stanice. Zpravodajství tedy tvoří většinu vysílání a mělo by být co nejaktuálnější. Moderátoři se snaží předat posluchačům důležité informace co nejdříve, takže nemají příliš mnoho času na přípravu, přečtení zpráv před vysíláním či na případnou hlasovou rozcvičku.

Zpravodajství Rádía Česko lze jednoznačně označit za seriózní. Do vysílání jsou zařazovány nejdůležitější informace ze světa i z České republiky, dozvíme se o událostech v politice, kultuře, sportu i jiných oblastech. V projevech dvou vybraných moderátorek se nevyskytla žádná zpráva bulvárního charakteru, nebyla použita žádná nespisovnost ani expresivita.

Informace podávané Rádiem Česko jsou poměrně obsáhlé, moderátorky se věnují detailům, zpravidla každé tvrzení bývá podloženo vstupem externího mluvčího či reportéra.

Zobecníme-li projevy obou vybraných mluvčích ČRo Česko, zjistíme, že největší problémy jim dělá správné dodržování kvantity vokálů a jejich projev bývá narušen hezitačními zvuky. Obě tyto skutečnosti mohou být způsobeny tím, že moderátorky nemají čas si čtení zpráv předem nacvičit. Moderátorky Bartošová a Kropáčková se dohromady dopustily 49 odchylek od zásad české ortoepie a obsadily v pořadí kvality projevů 6. místo. Jak jsme však již zmínili výše, toto pořadí je pouze orientační a zcela jistě je zkresleno délkou rozhlasového zpravodajství. U stanice ČRo Česko to platí obzvláště, jelikož jejich zprávy jsou nejobsáhlejší.

2.6.1.3.1 Markéta Bartošová

Maxima kvantity

Zprávy v podání Markéty Bartošové patří k nejdelším analyzovaným pořadům, trvají více než 7 a půl minuty, obsahují celkem 9 sdělení. Součástí zpráv nejsou události ze sportu ani z dopravy. Na konec pořadu je zařazena předpověď počasí. Do promluvy Markéty Bartošové vstupují 3 externí mluvčí a 2 zpravodajové.

Maxima kvality

Moderátorka nejmenuje žádné zdroje informací, většina zpráv je však doplněna o vstup redaktora z místa události nebo výpovědí externího mluvčího. V projevu moderátorky Bartošové jsme neshledali žádné emoce ani subjektivní zaujetí.

Maxima relevance

Zprávy jsou evidentně řazeny dle důležitosti a aktuálnosti. Jako první jsou zařazeny zprávy z České republiky, posléze události ze světa. V druhé polovině pořadu našly svoje místo události méně závažného charakteru (informace o problémech školních jídelen a upozornění na škodlivost závislosti na internetu). Pořad je zakončen předpovědí počasí.

Maxima způsobu

Markéta Bartošová má velmi jemný, níže položený až sametový hlas. Zprávy v jejím podání působí velmi klidně. Volí pomalejší tempo řeči i nižší hlasitost. Posluchače mluvčí kontaktovala pouze jednou (*posloucháte zprávy rádia česko*), ve svém projevu použila 3 cizí slova.

Ve zprávách Rádia Česko z 12.1.2012 jsme zachytili jednu formulaci nevhodnou pro mluvené zpravodajství. Je to tatáž věta, která už se jednou objevila ve vysílání Radiožurnálu a začíná nesprávně číslovkou (*čtyřicet proce:nt kontrolovaných @školních jídelen v česku neplní výživové normy↓*).

Moderátorka Bartošová má z hlediska ortoepie největší problém s výslovností vokálů. Kvantitativně pozměnila 5 samohlásek nenáležitým prodloužením (např.: *pro: zablokování, pro: více než JEDEN MILION, proce:nt*) a jednu zkrácením (*bývalým členem*). Co se týče kvality vokálů, vyskytl se jeden nedostatek, kdy pozměnila podobu koncové samohlásky (*dohodyu o klidu zbrání*).

Bez problémů nebyla však ani výslovnost konsonantů. Několikrát kvalitu konsonantu pozměnila (např.: *podminuje, už tříve oznámil*) a dvakrát hlásku zcela vynechala (*zištění, konec práv*).

Srozumitelnost zpráv v podání Markéty Bartošové mohou narušit také hezitační zvuky, v námi analyzovaném pořadu se vyskytly šestkrát, vždy jako součást slova začínajícího souhláskou (např.: *@vládních věcí veřejných, @dodávky potravin*). Dalším

rušivým elementem byla dvě přeráknutí. (*k nové smluvně místo smlouvě, fo:ficiálním prohlášením místo v oficiálním prohlášení*).

Co se týče intonace, nedopustila se moderátorka žádné chyby. Nedostatky jsme však shledali v rozmístění pauz. Pauza byla čtyřikrát nadbytečně užita v souvislé výpovědi (např.: *jiří paroubek↑ se dohodl na uší spolupráci ■ S POSLANCEM, které zvýšilo ceny paliva u čerpacích stanic ■ víc než DVOJNÁSOBNě↓*).

Moderátorka Markéta Bartošová byla šéfredaktorem Rádia Česko označena jako výrazný talent, který nemá potíže s veřejným projevem na mikrofon. V námi posuzovaném pořadu se ale dopustila 25 chyb a mezi analyzovanými mluvčími tak obsadila až 12. místo. V případě ČRo Česko to může být způsobeno tím, že text zpráv viděla poprvé v přímém přenosu a neměla možnost se s údaji předem seznámit a obtížnější místa si předem procvičit (viz e-mail Václava Sochora v příloze 3).

2.6.1.3.2 Renata Kropáčková

Maxima kvantity

I tyto zprávy ČRo Rádia Česko se řadí k nejdelším a nejobsáhlejším ze všech vybraných pořadů. Trvají téměř 7 minut a obsahují informace o 7 událostech a předpověď počasí. Každá zpráva kromě jedné je doplněna o vstup externího mluvčího či reportéra přítomného na místě události.

Maxima kvality

ČRo Česko coby zpravodajská stanice se evidentně snaží o to, aby moderátoři nemuseli citovat jiné zdroje informací a co nejvíce údajů pocházelo přímo z místa dění, takže jsou téměř všechny moderátorské vstupy dokresleny i projevem reportéra či externího mluvčího. Všechny informace v podání Renaty Kropáčkové jsou sdělovány bez emocí, bez subjektivního názoru a nesou všechny znaky seriózního zpravodajství.

Maxima relevance

Zprávy ze dne 15.1.2012 jsou řazeny poněkud jinak než v předchozí relaci Rádia Česko. První polovinu pořadu zaujímají informace ze světa (Itálie, Írán, Barma) a až poté následuje jedna zpráva z ČR (Ostravsko). Následně je opět zařazena zahraniční zpráva

(Německo) a hned poté informace z české kultury a ze sportu. Jednotlivé události jsou pravděpodobně řazeny podle toho, jak tvůrcům zpráv připadají důležité. Závěr pořadu vyplňuje předpověď počasí pro aktuální den.

Maxima způsobu

Hlas Renaty Kropáčkové na posluchače působí seriózně, klidně, vyrovnaně. Zprávy jsou hlášeny přiměřeným tempem i hlasitostí bez jakýchkoliv logopedických nedostatků. Renata Kropáčková vhodně člení text na významové celky, nemá závažnější problémy s intonací ani s využitím pauz.

Dvě zprávy v tomto pořadu byly hodnoceny jako ne úplně vhodně vystavěné pro rozhlasové vysílání. Jde o část, která posluchače informuje o nerovnostech na dálnici D 47 u Ostravy. Není nejvhodnější tuto informaci začít větou *dopravu fotbalových fanoušků na mistrovství do polska mohou zkomplikovat NEROVNOSTI na dálnici dé čtyřicet sedm na severovýchodní moravě*↓. Moderátorka by měla spíše využít mluveného titulku sdělujícího posluchačům nejpodstatnější fakt. Např.: *Nerovnosti komplikují dopravu na dálnici D 47*. Informace o fotbalových fanoušcích cestujících do Polska by mohla být uvedena až v závěru sdělení a nebo zcela vypuštěna, poněvadž není ani dostatečně uvedena do souvislostí. Dále shledáváme neobratnou formulaci *POD SLUNCEM TMA*↓■ *@film martina marečka vyhodnotila česká filmová kritika jako dokument roku*↓■. Lépe srozumitelná by byla pro posluchače např. věta *Film Martina Marečka s názvem Pod sluncem tma vyhodnotila česká filmová kritika jako dokument roku* nebo *Jako dokument roku vyhodnotila česká filmová kritika film Martina Marečka Pod sluncem tma*.

Renata Kropáčková ve svém projevu téměř nekontaktuje posluchače, využila pouze jeden takový prostředek (*posloucháte zprávy rádia česko*). Cizí jména se v tomto pořadu vyskytovala poměrně často (8 případů).

Renata Kropáčková dělá nejvíce chyb ve výslovnosti vokálů, konkrétně často prodlužuje délku krátkých hlásek (např.: *naše: zpravodajka, OPRAVA této dopravní tepny by: ale podle: ostravského primátora, že: právě ARABSKÉ monarchie*). Celkem jsme zaznamenali 9 případů. V oblasti výslovnosti konsonantů jsou problémy menší, objevily se 2 případy komolení kvality souhlásky (*ovjevíli tři živé, zatšalo se:*) a taktéž 2 případy vynechání některé ze souhlásek (*přetím, dne se může ojediněle tvořit ledovka*).

Dva nedostatky se týkaly opomenutého rázu před samohláskou (*břetislav turečekale, jakuvádí naše: zpravodajka*).

Vnímání projevu moderátorky Kropáčkové je částečně narušeno také občasnými hezitačními zvuky (které ovšem nejsou příliš výrazné) a slyšitelnými nádechy (ty jsou umístěné vždy na začátku větného celku, takže posluchače neodvádí od pozornosti).

Renata Kropáčková se dopustila celkem 24 odklonů od správné ortoepie a společně s kolegy z ČRo Čondlem a Jiroutovou zaujímá 9.-11. místo v pořadí kvality analyzovaných moderátorských projevů.

2.6.1.4 Český rozhlas Plzeň

Zprávy ČRo Plzeň jsou kratší než zprávy na předchozích celoplošných stanicích. Neobsahují mnoho vstupů externích mluvčích ani reportérů. Jednotlivé informace jsou vždy odděleny hudebním předělem, to napomáhá posluchačům k orientaci v promluvách.

ČRo Plzeň je veřejnoprávní stanice a její zpravodajství by mělo být seriózní a objektivní. Tento aspekt námi posuzované pořady splňují.

Projevy moderátorů stanice Český rozhlas Plzeň Marie Rozložníkové a Jiřího Terše byly se shodným počtem 11 chyb vyhodnoceny jako nejlepší ze všech zvolených mluvčích. Šéfredaktor této stanice uvádí, že jejich moderátoři zpravodajství mají vzdělání v daném oboru, spolupracují s hlasovými poradci a před svým vystoupením se rozvíčují tichým či hlasitým čtením připraveného textu. Autentické nahrávky výstupů mluvčích dokazují, že se tato kvalifikace a svědomitá příprava projevuje na vynikajících projevech moderátorů (v naší práci zastoupených J. Teršem a M. Rozložníkovou).

2.6.1.4.1 Jiří Terš

Maxima kvantity

Zprávy ze dne 12.1.2012 trvají něco málo přes 3 a půl minuty. Obsahují 5 informací, z čehož 1 je sportovní. Na konec pořadu je zařazena předpověď počasí na noc a následující den. Zprávy jsou středně obsáhlé, každá informace je sdělena 2-5 větami.

Úvod zpravodajské relace tvoří mluvené titulky podkreslené hudebním doprovodem. Celý pořad doplňuje jen jeden reportérský vstup. Jednotlivé zprávy jsou od sebe zřetelně odděleny znělkou, která též informuje, jaké oblasti se následující zpráva bude týkat.

Maxima kvality

Moderátor neuvádí žádný informační zdroj, pouze jeden příspěvek doplňuje vstup reportérky z místa dění. Zprávy však působí seriózním a objektivním dojmem.

Maxima relevance

V této oblasti se projevuje, že ČRo Plzeň je regionální stanicí. Do úvodu zpráv jsou zařazeny události z Plzeňského a Karlovarského kraje (Cheb, Sokolov). Až poté následují události celonárodního významu a události ze světa. Sport je tradičně řazen na předposlední a počasí na poslední místo pořadu.

Maxima způsobu

Jiří Terš nevyužívá žádný způsob kontaktování posluchačů. Nebyla zaznamenána ani jedna odchylka od normy v oblasti stavby zpráv pro mluvený projev. V pořadu se objevila 4 jména z cizích jazyků. Jeho moderování působí profesionálně, barva, hlasitost i tempo jeho hlasu jsou v souladu s požadavky na zpravodajský projev v rozhlasu.

Mluvené slovo Jiřího Terše neobsahuje příliš nedostatků. Pokud by tento moderátor odstranil rušivé hezitační zvuky, bylo by jeho moderování považováno za naprosto bezchybné. Kromě již zmíněného nedostatku (hezitační zvuk se vyskytl šestkrát) jsme zaznamenali pouze dalších 5 odchylek od ortoepické normy. Dvakrát byla zkomolena kvalita souhlásek (*šescet, jirí kerš*) a dvakrát porušena správná délka samohlásek (*filharmonie:, poháru:*). Jeden nedostatek byl shledán ve slově *poukazují*, kdy moderátor vynechal ráz před hláskou *u*, takže *ou* znělo jako dvojhhláska.

Projev Jiřího Terše z ČRo Plzeň patří spolu s projevem jeho kolegyně Marie Rozlozsníkové ke špičce našeho pomyslného žebříčku kvality zpravodajských pořadů. Před nimi se umístil pouze moderátor Daniček ze stanice Impuls. Délka jeho projevu byla však méně než poloviční oproti zprávám ČRo Plzeň, proto lze Jiřího Terše také právem považovat za nejlepšího zpravodajského moderátora z našeho výběru a opravdového mistra mluveného slova.

2.6.1.4.2 Marie Rozlozsníková

Maxima kvantity

Schéma zpráv v podání Marie Rozlozsníkové je velmi podobné předchozímu pořadu ze stejné stanice. Úvod relace tvoří titulky tří nejdůležitějších událostí. Jednotlivé informace jsou vždy odděleny znělkou, do pořadu není zařazen ani jeden vstup externího mluvčího. Zprávy trvají 3 a půl minuty a posluchači se v nich dozví o 6 událostech, z čehož 1 je sportovní.

Maxima kvality

Není uveden žádný zdroj sdělovaných informací. Projev moderátorky Rozlozsníkové působí seriózně a neutrálně.

Maxima relevance

Opět se projevuje regionální povaha této stanice. Na úvod zpráv jsou zařazeny informace z Plzeňska, Karlovarska a blízkého Bavorska, jelikož právě na tomto území stanice vysílá a posluchačům jsou tyto informace blízké. Až po nich následuje událost o zřícení ruské meziplanetární sondy a nejčerstvější informace o situaci na závodech v letech na lyžích. Zpravodajskou relaci uzavírá předpověď počasí pro následující den. Do vysílání není zařazena žádná informace bulvárního charakteru, protože pro cílovou skupinu posluchačů ČRo Plzeň by nebyla relevantní.

Maxima způsobu

Marie Rozlozsníková má výrazně charakteristický, nízko posazený hlas, který je pro posluchače snadno rozpoznatelný od jiných. Všechny aspekty jejího hlasu jsou vhodné pro činnost moderátora rozhlasového zpravodajství. Tato moderátorka nijak nekontaktuje své posluchače. V projevu se objevila 4 cizí jména.

Všechny výpovědi byly vystavěny vhodně pro rozhlasové zpravodajství. Nezaznamenali jsme žádné porušení žádoucího měkkého začátku, ani jinou odchylku od větné stavby náležející mluvenému projevu.

Ortoepie nečiní Marii Rozlozsníkové významné obtíže. Dopustila se celkově pouze 11 chyb. Pětkrát v její promluvě chyběl konsonant (např.: *mísního rodáka, silný vítr ke kerému se navíc přidalo husté sněžení, vyburcoval společnost pasivity*), v obtížném slově

folklórní jedna souhláska byla zkomolena (*folkrórní*) a jednou moderátorka nevhodně prodloužila krátký vokál (*a: marie rozložníková*). Žádné další nedostatky její projev neobsahoval.

Jak už jsme se výše zmínili, Marie Rozložníková je jednou z nejlepších námi posuzovaných mluvčích a osobou na správném místě.

2.6.1.5 Český rozhlas České Budějovice

Autoři zpráv ČRo České Budějovice si dobře uvědomují regionální povahu této stanice a přizpůsobují jí složení obsahu pravidelných informačních relací. Zprávy na této stanici vždy začínají přehledem nejdůležitějších titulků a ihned po něm následují události z jihočeské oblasti. Zprávy Českého rozhlasu České Budějovice působí seriózním dojmem tak, jak by to ve veřejnoprávním médiu mělo být.

Zpravodajská relace moderátorů Mlse a Čondla neobsahuje tolik vstupů externích mluvčích a reportérů, jako tomu bylo v případě moderátorů celoplošných stanic ČRo.

Oba mluvčí se dopustili téměř shodného počtu chyb (25 a 24), největší potíže mají oba se správnou ortoepií vokálů a konsonantů. Jiří Čondl byl jediný, u něhož jsme zaznamenali znak hyperkorektnosti. Výkony těchto moderátorů lze vzhledem k průměrnému počtu chyb připadajících v našem průzkumu na jednoho mluvčího (27 chyb) hodnotit jako průměrné. I celá stanice ČRo České Budějovice se tak ocitla v polovině pořadí kvality moderátorských projevů, na 7. místě.

2.6.1.5.1 Ivan Mls

Maxima kvantity

Zprávy ČRo České Budějovice ze dne 12.1.2012 patří k nejdelším z námi vybrané skupiny. Trvají 5 a půl minuty a zahrnují údaje o 6 událostech (4 z domova, 1 ze světa a 1 ze sportu), předpověď počasí i krátké upozornění o uzavírcce silnice. Projev Ivana Mlse je doplněn vstupem 3 externích mluvčích z místa dění.

Maxima kvality

Sám moderátor neuvádí, ze kterých zdrojů informací čerpá. Externí mluvčí vystupující v pořadu jsou prezident Václav Klaus, policejní mluvčí a starosta města. Informace sdělované Českým rozhlasem České Budějovice působí seriózně a objektivně.

Maxima relevance

Cílovou skupinou posluchačů této stanice jsou obyvatelé Jihočeského kraje, takže do úvodu zpráv jsou zařazeny informace, které se jich týkají nejvíce (těžba stěrkopísků ve Vodňanech a zadržení drogového dealera v Českém Krumlově). Po nich následují události z ostatních míst v ČR, jedna aktualita ze světa, sport, počasí a doprava.

Maxima způsobu

Moderátor Ivan Mls během pořadu využil 2 kontaktní prostředky (*dobré odpoledne, u posechu zpráv vás vítá ivan mls*), v jeho promluvě se vyskytla 3 cizí jména, s jejich výslovností neměl problém.

Zaznamenali jsme jednu zprávu, která nebyla úplně vhodně formulována pro rozhlasové vysílání, jednalo se, stejně jako v případě moderátorky Causidisové z ČRo 1 – Radiožurnálu, o uvedení vyjádření Václava Klause (*STRANY vládní koalice by měly umět LÉPE řešit vzájemné spory a NE při každém problému vyhrožovat odchodem z koalice*■ *v exkluzivním vyjádření pro český rozhlas to řekl prezident václav klaus*↓). Bylo by vhodnější tuto zprávu uvést např.: *Václav Klaus v exkluzivním vyjádření pro Český rozhlas uvedl, že ...*

V projevu tohoto mluvčího se vyskytly tři prvky nespisovnosti. Slovo *finišue* (které bylo vysloveno bez konsonantu *j*) nepatří do oblasti spisovné češtiny, jedná se tedy o nespisovnost lexikální. Dále byly zachyceny dvě nespisovnosti syntaktické – jedna odchylka od pravidelné větné stavby, zeugma (*pěťadvacetiletého muže*↑ *z českého krumlova obvinili kriminalisté z nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a: psychotropními látkami a jedy*↓) a jednou bylo použito nesprávné zájmeno (*ministerstvo obrany může svůj napjatý rozpočet vylepši téměř o STO MILIÓNŮ korun*↓■ *částku jí nabízejí vítězové výběrových řízení na odkoupení nemovitostí*↑). V první větě se hovoří o ministerstvu, druhá věta by tudíž měla pokračovat *částku mu nabízejí vítězové*.

Ani v oblasti ortoepie nebyl moderátor Mls příliš přesný. Dopustil se 14 chyb ve výslovnosti vokálů, jednalo se o prodloužení délky krátkého vokálu (např.: *omamnými a: psychotropními, vodňany čavině:, ve vodňanech se:*), zkrácení délky dlouhého vokálu (např.: *DESET let vězení, ČTYŘIADVACETIletého muže z českého krumlova*) i o vynechání samohlásky (např.: *hlzení kosti, meterologové*). V některých slovech chyběly i konsonanty, celkem jsme napočítali 5 případů (např.: *u posechu, rošíření, promenlivou*).

V projevu moderátora Mlse se objevilo jedno přeroknutí (*krum kriminalisté*) a dva rušivé slyšitelné nádechy (►*pěťadvacetiletého muže*↑, ►*sebevražedný atentátník*).

S používáním pauz a s intonací nemá zmiňovaný mluvčí problémy. Jeho hlas je pro ucho příjemný, působí klidně, hlasitost i tempo jsou takové, že posluchač zprávy vnímá bez potíží. Měl by však vyvinout více úsilí při artikulaci, často je nedbalá. Ivan Mls se dopustil celkem 25 chyb, v pořadí tak obsadil 12.-13. místo a mezi moderátory veřejnoprávních stanic skončil předposlední.

2.6.1.5.2 Jiří Čondl

Maxima kvantity

Přepis projevu Jiřího Čondla je přibližně stejně obsáhlý jako přepis předchozího mluvčího. Zvuková podoba však neobsahuje žádný vstup reportéra ani externího mluvčího, a tak pořad trvá asi o minutu kratší dobu. Zprávy obsahují 6 informací (2 regionální informace z kultury, zpráva o pohřešovaném chlapci, aktualita o dění ve světě a 2 hokejové události). Součástí pořadu je předpověď počasí na odpoledne a na další den a taktéž informace o situaci v dopravě.

Maxima kvality

Moderátor neuvádí zdroje informací, můžeme jen předpokládat, že ČRo České Budějovice jako veřejnoprávní médium používá důvěryhodné zdroje a informace vysílané do éteru dostatečně ověřuje. Moderátor sděluje události věcně a nijak je nehodnotí.

Maxima relevance

Stejně jako v případě ostatních regionálních stanic ČRo jsou i v těchto zprávách na úvod zařazeny informace z oblasti, kde stanice vysílá (jižní Čechy). Obě dvě regionální

aktuality se týkají kulturního dění (výtvarná soutěž a výstava), možná proto, že tvůrci pořadu předpokládají, že pro cílovou skupinu posluchačů – lidi středního a staršího věku, jsou tyto pozitivní zprávy zajímavější než informace o politických a hospodářských problémech světa.

Maxima způsobu

Kontakt s posluchači nebyl ani v tomto vysílání příliš výrazný, Jiří Čondl divákům pouze popřál *DOBRÉ POLEDNE*:. V jeho projevu se vyskytlo 9 cizích jmen (obzvláště v aktualitě sdělující výsledky hokejových zápasů v NHL – např.: *ňů džerzi, džets, nešvilu*).

Většina výpovědí byla formulována v souladu s normou přípravy zpráv pro rozhlasové vysílání, pouze jedna věta by mohla být formulována vhodněji, aby jí posluchač lépe porozuměl. ► *přírůstky dva tisíce deset až dva tisíce jedenáct*■ *tak se nazývá výstava měšckého muzea ve volyni strakonicku*↓ by lépe znělo např. ve formě: *V městském muzeu ve Volyni na Strakonicku nyní probíhá výstava s názvem Přírůstky 2010 až 2011*.

Jiří Čondl byl jediný moderátor, u něhož jsme zaznamenali hyperkorektní vyjádření. Dvakrát vyslovil počáteční hlásku *j* v tvarech slovesa být (*jsou*). „V neutrálních veřejných mluvených projevech, např. v hlasatelských projevech při ohlašování rozhlasových nebo televizních pořadů, v rozhlasovém a televizním zpravodajství, se nezjednodušená, plná výslovnost s počátečním *j* v těchto tvarech pocituje jako nepřírozená, popř. hyperkorektní.“⁶⁴ Zdá se, že nemá úplně dokonale zažitou výslovnostní normu, třikrát se u něj objevil případ, kdy koncovou hlásku neasimuloval na *t*, ale násilně se snažil, aby zaznělo znělé *d* (*pohled mladých lidí, zvolid libovolnou techniku, před zvýšením ropných dodávek*).

Nedostatky jeho projev, podobně jako projev ostatních moderátorů, vykazoval zejména v oblasti výslovnosti vokálů a konsonantů. Nedopustil se žádného zkrácení dlouhého vokálu, zato však sedmkrát nenáležitě prodloužil krátkou samohlásku (např.: *po: devítiletém chlapci, gólem a: přihrávkou, objíždět se bude do:↑■ třicátého dubna*↓) a dvakrát vynechal hlásku *i* (*bezvýsledně pátrá police, saucká arábi*). Nedostatků ve výslovnosti konsonantů jsme zaznamenali 9, jednalo se o vynechání konsonantu (např.: *náštvěvníci, kůli*) i o komolení kvality hlásky (např.: *měšckého muzea, třebítě*).

64 Hůrková, Jiřina: *Česká výslovnostní norma*. Praha: Scientia 1995, s. 34.

Moderátor Čondl nemá téměř žádné problémy s hezitačními zvuky, vhodným umístěním pauz ani intonací. Jeho projev je pro ucho příjemný, působí věrohodně a klidně. Moderátor by se měl lépe orientovat ve výslovnostní normě požadované po rozhlasových zpravodajských mluvčích.

2.6.1.6 Český rozhlas Sever

Dva zvolené pořady pořízené z vysílání ČRo Sever se od sebe v mnoha ohledech lišily. První zprávy byly delší a oznamovaly posluchačům převážně aktuality ze severních Čech, druhé byly kratší a působily spíše dojmem celoplošného vysílání. Každopádně Český rozhlas Sever splňuje náležitosti seriózního veřejnoprávního média.

Co se týče projevů moderátorek, v našem rozboru dopadla lépe Štěpánka Janda-Martánová, i když, jak už jsme uvedli, výsledek může být zkreslen tím, že její zprávy byly přibližně o třetinu kratší než zprávy její kolegyně Jiroutové.

Oběma mluvčím shodně dělala největší problém výslovnost vokálů a konsonantů.

Společně s kolegy z Plzně patřily moderátorky ČRo Sever k jediným, kteří se nedopustili žádného prohřešku proti pravidlům správné stavby rozhlasových zpráv.

Český rozhlas Sever byl v našem průzkumu zkoumajícím kvalitu zpravodajských pořadů vyhodnocen jako třetí nejúspěšnější stanice.

2.6.1.6.1 Ludmila Jiroutová

Maxima kvantity

Společně s událostmi zpravodajské stanice ČRo Rádio Česko jsou zprávy Ludmily Jiroutové ze dne 12.1.2012 nejdelší ze všech posuzovaných. Trvají déle než 7 minut a sdělují posluchačům 7 aktualit. Úplně všechny vstupy jsou doplněny informacemi z místa dění v podání externího mluvčího či reportéra stanice. Také předpověď počasí v podání Ludmily Jiroutové je nejobsáhlejší a sděluje posluchačům největší podrobnosti (množství sněhu na horách, biozátěž i rozptylové podmínky).

Maxima kvality

Moderátorka se v pořadu odvolává na důvěryhodné zdroje v podání externích spolupracovníků (zaměstnanec hydrometeorologického ústavu, hejtman Libereckého kraje, mluvčí nemocnice, oblastní ředitelka Českého červeného kříže a terénní reportéři ČRo). Žádné další zdroje neuvádí.

Maxima relevance

Převážnou většinu pořadu tvoří aktuality ze severu Čech, tedy z oblastí, kde tato stanice vysílá. Samotný pořad nese název Události z regionu. Pro posluchače je tedy složení pořadu zcela jistě relevantní. Až na závěr vysílání je uvedena zpráva o zemětřesení v Českém Krumlově (opačný konec republiky) a sportovní informace týkající se pražského fotbalového klubu. Předpověď počasí společně s krátkým dopravním servisem vyplňuje poslední minutu pořadu. Tyto zprávy neobsahují žádné události ze světa.

Maxima způsobu

Z hlediska výstavby zpráv pro rozhlasové vysílání je projev moderátorky Jiroutové bez potíží. Posluchači byli kontaktováni čtyřmi způsoby, a to hlavně v závěru pořadu (*POZOR na čerstvý vítr; POČÍtejte tam se zdržením*↓■ *ať míříte kamkoli*↑■ *jedte opatrně*↓). Jelikož tento pořad neobsahuje informace ze zahraničí, nevyskytlo se v něm žádné cizojazyčné jméno.

Zaznamenali jsme jeden jev syntaktické nespisovnosti, kdy ve větě k dobrému porozumění chybělo substantivum *zemětřesení* nebo zájmeno *to* (*slabé zemětřesení mělo sílu dvě celé čtyři desetiny stupně richterovy stupnice*↓■ *podle odborníků*↑ *je na tuto lokalitu nevídaný jev*↓)

Moderátorka se dvakrát přeřekla (*ve výškách*↑ *ve vyšších polohách očekávejte sněžení*↓, *v tuto chvíli vy probíhá vyprošťování*), v obou případech se opravila.

Stejně jako většina jejích kolegů má Ludmila Jiroutová potíže s výslovností vokálů, na rozdíl od nich ale chybuje převážně co se týká jejich kvality (např.: *liberecký kraj předluží FAKtury*), problém jí činila slova odvozená od *meteorologie* (*MEterologové varují před ledovkou*↑, *z českého hydrometeorologického ústavu v ústí nad labem*↓). Měla však jeden z nejnižších počtů chyb v kvantitě vokálů, pouze 2 nevhodná prodloužení a žádné

zkrácení.

Ve výslovnosti konsonantů jsme zjistili 6 odchylek od normy (např.: *ve vyších polohá hrozí sněhové jazyky*↑, *TO zistilo chyby při nakládání s dotacemi*↓), další nedostatky se týkaly opomenutí rázu (např.: *mínus jednaž mínus pět*).

Projev Ludmily Jiroutové nebyl bez nedostatků ani v neverbální oblasti. Dvakrát chybně pracovala s pauzou, taktéž dvakrát jsme zaznamenali hezitační zvuk a rušivý hluboký nádech.

Hlasitost, barva i tempo projevu Ludmily Jiroutové jsou naprosto v souladu s požadavky na zpravodajského moderátora. Svoje vystoupení si ale ulehčuje nedbalou artikulací a tak její projev vykazuje celkem 24 chyb. V celkovém pořadí kvality tak obsadila 11. místo a mezi moderátory veřejnoprávních stanic patřila k těm slabším.

2.6.1.6.2 Štěpánka Janda-Martanová

Maxima kvantity

Zprávy Štěpánky Martanové ze dne 14.1.2012 jsou oproti druhé nahrávce ČRo Sever výrazně kratší. Zřejmě to bude způsobeno pokročilejší večerní hodinou vysílání, kdy už stanice dává přednost zábavním pořadům. Zpravodajské vysílání trvá 4 a půl minuty, je doplněno dvěma výpověďmi externích mluvčích a sděluje posluchačům 6 informací (3 ze zahraničí, 2 z domova a 1 ze sportu). Součástí událostí je předpověď počasí na následující den, chybí aktuality z dopravy.

Maxima kvality

Coby zdroje informací jsou zmíněny agentura Reuters a nejmenovaná agentura z Itálie. Výstup moderátorky ze studia je doplněn o dva externí mluvčí. Projev působí seriózně, mluvčí sdělované informace nehodnotí, nepoužívá žádné znaky expresivity.

Maxima relevance

Tyto zprávy působí spíše dojmem, jako by patřily do celoplošného vysílání. Nejsou do nich zařazeny žádné informace z regionu, kde stanice vysílá. Do úvodu jsou začleněny zprávy z domova, po nich následují informace ze světového dění (havárie italské výletní

lodi a atentát v Íránu) a jedna sportovní aktualita (výsledek fotbalového zápasu). Celý pořad uzavírá předpověď počasí.

Maxima způsobu

Moderátorka Janda-Martánová hovoří hlubším sametovým hlasem, pomalejším tempem a přiměřenou hlasitostí. Nemá výraznější problémy s intonací, ale ne vždy úplně vhodně pracuje s pauzami. Pauzy v jejím projevu spíše přebývají (např.: *český občan NEMŮŽE být proti své vůli vydán ■ do jiné země*↓, *trojice česků která je v zambi podezřelá ze špionáže*↑ *by se do jihoafrické země*↑■ *měla vrátit, spojené státy ale VŠECHNA obvinění odmítají*↑ *a atentát na vědce*↑■ *veřejně odsoudily*↓).

Moderátorka čtyřikrát během zpráv kontaktovala své posluchače (*vás vítá, dobrý večer, POZOR, příjemný poslech*). Protože pořad obsahuje informace i ze zahraničí, použila moderátorka 4 cizí názvy (*agentury rojtrs, kosta konkordia, sí aj ej, do folcburku*).

Všechny zprávy tohoto pořadu byly vystavěny podle pravidel platících pro rozhlasové zpravodajství.

V tomto vysílání se objevily dvě syntaktické nespisovnosti, jednou byla porušena shoda podmětu s přísudkem (*kam obě strany*↑■ *jak stát ta:k stavební firma*↑■ *nominuje experty*↓) a jednou jmenný rod vztažného zájmena (*místní úřady*↑ *ale ještě pátrají po zhruba sedndesáti osobách*↑ *kteří luxusní lodí kosta konkordia*↑ *cestovali*↑).

Nedostatky v ortoepii se i v případě moderátorky Martánové nejvíce týkaly vokálů a konsonantů. Dvakrát tato mluvčí nevhodně prodloužila krátkou samohlásku (*situace: se zvlněnou dálnicí, řekl po: dnešním jednání*) a jednou vokál vypustila. Dvakrát v její promluvě chyběl konsonant (*kůli, čtrnác*).

Počty chyb však vzhledem k délce zpráv nebyly příliš výrazné a tak moderátorka Janda-Martánová společně s kolegyní z ČRo Praha Gabrielou Valentovou zaujala 5.- 6. místo v žebříčku kvality projevu.

2.6.2 Komerční stanice

2.6.2.1 Evropa 2

Zprávy vysílané Evropou 2 se výrazně odlišují od ostatních výrazným bulvárním charakterem sdělovaných událostí. Autoři zpráv používají naprosto odlišná kritéria při výběru zpráv než jejich kolegové z ostatních analyzovaných stanic. Informace jsou čerpány z různých internetových stránek a dokonce z bulvárního tisku. Cílovou skupinou Evropy 2 jsou mladiství posluchači, kteří zřejmě ještě příliš neholdují politickým a podobným událostem, ale o to více je zajímají aktuality ze života známých umělců.

Také jazyk zpráv se výrazně odlišuje. Objevuje se expresivita, lexikální nespisovnost a přesto, že v e-mailu od pracovníka Evropy 2 jsme se dozvěděli, že se snaží moderátoři zpráv omezit počet cizích slov ve svých výpovědích, podle našeho průzkumu se v pořadech Evropy 2 vyskytl nejvyšší počet cizojazyčných jmen (a taktéž jako v jediném médiu převažoval počet zahraničních událostí nad domácími).

Podle informací obsažených v e-mailu z Evropy 2 si moderátoři čtou zprávy před vysíláním proto, aby ze svého projevu eliminovali přeřeknutí. Tato snaha se jim zjevně vyplácí, jelikož se zvolené moderátorky žádného přeřeknutí nedopustily.

Zpravodajské pořady na Evropě 2 spíše ilustrují vysílanou moderní hudbu, než aby posluchače informovaly o dění ve světě. Ani jedna námi pořízená nahrávka není příkladem seriózního rozhlasového zpravodajství.

2.6.2.1.1 Markéta Ježková

Maxima kvantity

Zprávy Evropy 2 patří k nejkratším z našeho vzorku. Ty v podání Markéty Ježkové netrvaly ani 2 minuty. Úvodních pár vteřin vyplňuje přehled nejdůležitějších událostí. Celkem se posluchači dozvědí 4 informace. Chybí události ze sportu i z dopravy, ale předpověď počasí do pořadu zařazena je. Moderátorku nedoplňuje žádný externí mluvčí nebo redaktor stanice.

Maxima kvality

Hodnověrnost informací na Evropě 2 není jistá. Ve zprávách Markéty Ježkové se vyskytla slova jako „spekulace“ nebo „prý“ poukazující na nejistotu tvrzení. Citovány jsou internetové stránky a diskuze.

Maxima relevance

Je zřejmé, že výběr zpráv se na stanici Evropa 2 řídí zájmy potenciální cílové skupiny posluchačů (zejména hudba a film) a jejich touhou po senzaci a bulvárních informacích. Na úvod je sice zařazena jedna informace z domova o nabídce pracovních míst (také zajímavá zejména pro mladší posluchače, neboť právě mezi nimi je nejvíce osob hledajících práci), ale hned po nich následují samé události ze zahraničí. Ani jednu z událostí, jež sděluje Markéta Ježková, nelze označit za zcela relevantní. Většina z nich by se řadila do oblasti tzv. fičrových zpráv (viz výše), některé nesou dokonce znaky bulváru (*americký herec džony dep a francouzská herečka vanesa paRady: se prý rozcházejí↑*).

Maxima způsobu

Hned na první poslech projevu Markéty Ježkové zaujme posluchače velmi rychlé tempo její řeči, jemuž nestačí dech moderátorky, a vyvolávačský způsob sdělování informací, který se snaží v adresátech pocit senzace. Dojem z vysokého tempa ještě umocňuje rytmický hudební podkres hrající po celou dobu zpráv.

Je možné, že moderátorka byla v době vysílání zpráv nachlazená, protože místy zaslechneme znaky uzavřené huhňavosti, kdy některé její hlásky *m* a *n* znějí jako *b* nebo *d*.

Posluchači byli během zpráv zkontaktováni třikrát (*hezke sobotní dopoledne, pojďme se podívat, dálad'te MAXimu muziky*). Jak už jsme výše zmínili, zprávy obsahovaly výrazný počet cizích jmen (11 – např.: *kisis on d botm, maj valentajn a ounly aur hárc, herec džony dep* a s výraznou snahou o francouzský přízvuk vyslovené jméno *francouzská herečka vanesa paRady*:).

Do rozhlasového zpravodajství by se lépe hodila věta *Paul McCartney potvrdil, že jeho nová deska se bude jmenovat Kisses on the Bottom, a ukončil tak týdny spekulací v tisku než použitá pól mekártyny ukončil týdny spekulací v tisku a POTVRdil že se jeho nové album bude menovat kisis on d botm↓*.

Moderátorka Ježková byla jediná ze všech zvolených mluvčích, v jejímž projevu se nevyskytl žádný případ prodloužení krátkého vokálu. Jednou ovšem zkrátila dlouhý vokál (*proslule skupiny d bítl*) a jednou zaměnila hlásku *e* za *i* (*miziročně*). Problémy s konsonanty byly v jejím případě výraznější. Místy souhláska chyběla (např.: *nabídka volných pracovních mís, MAXimu muziky, menovat*) a několikrát byla souhlásková skupina zkomolena (př.: *devěcet, dálad'te*).

Tato moderátorka se také nevyhnula nedostatkům v neverbální oblasti, když třikrát nedodržela klesavou intonaci na konci významového celku a dvakrát zapomněla části vět oddělit pauzou (např.: *nejrychleji přibývaly pozice v průmyslu výrobě a ve STOJÍrenství jejich POdíl v souhrnu dosáhl téměř TRĚINÁCTI procen z celkové poptávky firem po nových lidech*). Slyšitelný nádech jsme zaznamenali pouze jednou, hezitační zvuky se nevyskytly.

Markéta Ježová se v tabulce četnosti chyb umístila poměrně dobře, předstihla dokonce 6 mluvčích Českého rozhlasu a obsadila 8. místo s celkovým počtem 17 chyb. Její zprávy však, jak už jsme zmínili, patřily k nejkratším posuzovaným, takže je pravděpodobné, že pokud by se délka její relace zvětšila, množství chyb by narostlo a Ježková by se neumístila tak dobře.

2.6.2.1.2 Lucie Šilhánová

Maxima kvantity

Zpravodajský pořad Lucie Šilhánové je časově delší (skoro 2 a půl minuty) oproti předchozímu záznamu z Evropy 2, neboť je doplněn o vstup jedné reportérky. Výjimečné je, že reportérka informuje o události, kterou moderátorka Šilhánová předem neohlásí, ani ji posléze nekomentuje. Pořad obsahuje 5 událostí, 1 z toho je sportovní (nejobsáhlejší ze všech), 1 z domova a 3 ze zahraničí.

Maxima kvality

Nejsou uvedeny žádné zdroje informací. Autorkou jednoho příspěvku je reportérka Evropy 2. Moderátorka se v jednom případě dopustila subjektivního hodnocení obsahu zpráv, když konstatovala, že *@vimblednoská vítězka petra kvitová zvládla bravurně vstup do GRENslemového austrálijen oupn↓*.

Maxima relevance

Z neznámého důvodu byla na úvod těchto zpráv hned po úvodních mluvených titulcích zařazena aktualita ze světa sportu, přestože předchozí relace sport neobsahovala vůbec. Dokonce byla informace o výsledcích tenistů na Australian Open nejobsáhlejší ze všech. Následovala zpráva z Itálie, pak jedna z českého prostředí (Pardubicko – informovanost mladých řidičů o důsledcích neopatrné jízdy) a opět zahraniční zpráva o výzkumu izraelských vědců. Poslední zpráva se pak věnovala kultuře (předávání britských filmových cen). Na konec pořadu je zařazena velmi stručná předpověď počasí. I na těchto zprávách je patrná orientace na mladší posluchače.

Maxima způsobu

Způsob projevu Lucie Šilhánové je podobný jako má její kolegyně z Evropy 2 Ježková. Pravděpodobně je tento vyvolávací způsob standardem ve zmiňované stanici. Taktéž tempo je velmi vysoké (ale cílová skupina mladých posluchačů ho může vnímat jako přiměřené). Společně s velkou hlasitostí tyto zprávy působí velmi uspěchaným a naléhavým dojmem. Tento pocit umocňuje i hudební podkres celých zpráv, který zřejmě nechybí v žádné podobné relaci na stanici Evropa 2.

Ve výpovědi Lucie Šilhánové se objevily znaky expresivity (*italové začínají proklínat euRO, dy: a:rtist už válel i v neděli*↓), zjevně jde o snahu přiblížit se jazyku posluchačů. Zaznamenali jsme také 2 projevy syntaktické nespisovnosti. V jednom případě se jedná pouze o nepozornost při čtení (*česká favoritka dnes v PRVním porazila kole rusku duševinovou*).

Tato relace je také charakteristická vysokým počtem cizích (zejména anglických) cizojazyčných názvů. Posluchači byli během pořadu kontaktováni třikrát (*příjemné odpoledne, a teď se přesuneme k nám, dál nám bude sněžit*).

Problémy moderátorky Šilhánové jsou výrazné jak ve verbální, tak v neverbální oblasti. Nedostatky ve výslovnosti vokálů jsou překvapivě nižší než ve výslovnosti konsonantů. U většiny předchozích mluvčích tomu bylo naopak. Jednou byl vysloven kvalitativně jiný vokál (*postoupala*) a taktéž pouze jednou se objevilo nenáležité prodloužení trvání krátké samohlásky (*během odpoledne se: srážky přemění*).

Nedostatky ve výslovnosti konsonantů byly větší, šestkrát jsme zaznamenali

vynechání souhlásky (např.: *věci testují vakcínu proti rakovině, izraelská společnost, dvanác, šes*). Jednou se dopustila záměny neznělého *t* za znělé *d* (*procend druhů rakoviny*).

Nejvýraznější problémy této moderátorky se však vyskytly v neverbální oblasti. Šestkrát nezvládla správnou práci s pauzami, pauzy buď přebývaly (např.: *což je nejméně■ za poslední roky↓, mezi MÍNUS jedním a PLUS↑ ■ třemi stupni↓*), nebo chyběly (*italové PROKLÍNAJÍ euro už třetina jich žádá návrat liry↓*). Stoupavá intonace místo klesavé byla zaslechnuta jednou. Plynulost projevu Lucie Šilhánové narušují zejména hezitační zvuky (např.: *@věci testují, @v dalším kole, @zlatých glóbu*) a velmi výrazné nádechy (např.: *► poprvé v kariéře, ► a teď se přesuneme k nám, ► italoové PROKLÍNAJÍ euro*).

V našem pořadí kvality projevů zpravodajských moderátorů patří Lucii Šilhánové 16. místo, o které se dělí s Vladimírem Vokálem z Impulsu (shodný počet 32 chyb). Vstup Vladimíra Vokála byl ale delší.

2.6.2.2 Frekvence 1

Dle informací pracovníka stanice Frekvence 1 vybírá tato stanice pouze mluvčí s perfektním řečovým projevem a usiluje o jejich dokonalost. Toto tvrzení se bohužel v našem průzkumu nepotvrdilo. Oba moderátoři Frekvence 1 se dopustili celkově 74 chyb a skončili až na 10. příčce našeho pořadí kvality projevů. Za sebou nechali už pouze plzeňské stanice Kiss Proton a Hitrádio FM Plus a posunuli Frekvenci 1 na poslední místo mezi celoplošnými stanicemi.

V e-mailu jsme se dozvěděli, že „každý moderátor Frekvence 1 by měl sám vědět, co potřebuje před svým vysíláním.“ Není ale zcela jisté, že např. moderátor Suchoň tuší, že největší potíže mu činí pauzy a intonace.

Zpravodajské pořady Frekvence 1 nejsou sestavovány podle jednotného schématu, možná za tím stojí snaha své posluchače vždy překvapit a nenudit, možná je to důsledek nesystematičnosti, to se neodvažujeme tvrdit. Jisté je to, že jsou kombinovány zprávy seriózní s informacemi fičrovými až bulvárními. Frekvence 1 tak chce zřejmě touto pestroostí upoutat zájem všech skupin posluchačů.

Výrazným znakem zpravodajských relací této stanice je záměrné využívání

expresivity ve snaze učinit informaci zajímavější a přiblížit jazyk zpráv běžně mluvenému jazyku posluchačů.

2.6.2.2.1 Neznámý moderátor

Prvního mluvčího stanice Frekvence 1 nazýváme neznámým moderátorem z toho důvodu, že v průběhu zpravodajské relace nesdělil své jméno a ani ostatními kolegy, kteří jeho pořad ohlašovali, nebyl jmenován.

Maxima kvantity

První zaznamenaná zpravodajská relace Frekvence 1 má délku 2 a půl minuty. Moderátor uvedl jeden externí vstup (pracovnice Správy a údržby silnic Ústeckého kraje), ale tento příspěvek zřejmě kvůli technickým problémům vysílán nebyl. Celé zprávy se skládají pouze ze 4 informací, větší část pořadu je věnována problémům v dopravě způsobeným zimním počasím. Předpověď počasí součástí zpráv není. Nevyskytla se ani aktualita ze světa sportu.

Maxima kvality

Nelze určit, ze kterých zdrojů informací moderátor čerpá. Některé informace však působí nepřesným dojmem a vyvolávají pocit nadbytečnosti (např.: věta *fóbijsi z pátku třináctého mají MILIONY lidí ■ po celém světě* ↓ by se hodila spíše do nějakého zábavního pořadu). Moderátor informace nehodnotí, ale předává je posluchačům takovým způsobem, aby v nich vyvolaly dojem exkluzivity.

Maxima relevance

Tyto zprávy působí tak, jako by cílovou skupinou posluchačů měli být řidiči. Úvodní titulky informující o hlavních událostech i celá první polovina pořadu se týkají pouze situace na silnicích. Tyto informace však nejsou úplné. Pravděpodobně kvůli technickým problémům chybí v relaci příspěvek externí mluvčí, která má zpravovat o situaci na vozovkách v Krušných horách. Údaje z příspěvku však v pořadu chybí, protože moderátor ihned pokračuje ve čtení připraveného textu, který obsahem nenavazuje na to, co říkal v předchozí větě a odkazuje na něco, co jsme neměli možnost slyšet. Není tedy jasné, která silnice je uzavřená a posluchač se nedozví kompletní informaci. Kromě

dopravy se tento moderátor věnuje ještě aktuálnímu dění ve společnosti Sazka a fičrové zprávě o statistikách pátku 13.

Maxima způsobu

Posluchači byli v tomto pořadu kontaktováni pouze prostřednictvím dvou shodných pozdravů na začátku a na konci relace (*hezké odpoledne*).

Zprávy tohoto moderátora nepůsobí příliš připraveně a profesionálně. Kromě výše zmíněné nejasnosti způsobené nepřítomností ohlášeného příspěvku, jsme další nesrozumitelnost zaznamenali v podobě příliš dlouhé nepřehledné věty *český svaz stělesné výchovy @ jako věčtinový vlastník zkrachovalé společnosti sazka↓ a taky DALŠÍ akcionáři podali žalobu proti prodeji ■ loterijní firmy↓*.

Spisovná čeština, která byla základem moderátorova slovníku, byla doplněna o dva prvky tvarové nespisovnosti (*taky, dneska*) a o tři projevy expresivity (*krušných horách není vidět na krok↓, A MÁME TADY BOJ↑, startuje styl s dijanou:↓*).

Jasnou srozumitelnost narušuje použití zkratky *Ř S D* místo slovního spojení Ředitelství silnic a dálnic.

Z hlediska verbálních aspektů se tento mluvčí dopustil nejvíce odchylek v ortoepii vokálů, devětkrát prodloužil krátký vokál (např.: *a: most na dé jedničce, pravděpodobně: bude:, máme dneska: třináctého PÁTEK třináctého a pro: pověřčivé to znamená*), jednou vokál vynechal a z původního plurálu tak vznikl singulár (*most na dé jedničce u ostravy sou prý v pořádku*). Konsonant byl vynechán pouze jednou (*kůli různým onemocněním*).

Projev neznámého moderátora ztrácel na profesionalitě i proto, že se čtyřikrát přeřekl (*úsek mezi mezi RUSOvou a výsluním, problémy v doprahěh v dopravě, ih ihočeský kraj, svaz stělesné výchovy*). Rušivě působily také 2 hezitační zvuky a 3 slyšitelné nádechy.

Největší nedostatky ale projev neznámého moderátora vykazoval v neverbální oblasti, konkrétně v práci s pauzami. Mluvčí užíval pauzy zcela nadbytečně tam, kde nemají žádnou funkci a naopak narušují souvislost výpovědi (např.: *tu uzavřel ■ rani sesuv hlíny ■ a kamení, podali žalobu proti prodeji ■ loterijní firmy, až o desetinu častěji■ se zase ozývali ZEMĚdělci*). Tuto chybu jsme zaznamenali celkem 15krát, což je

nejvíce ze všech hodnocených moderátorů. Jednou použil mluvčí klesavou intonaci nenáležitě uprostřed výpovědi (*český svaz stělesné výchovy @ jako věčinný vlastník zkrachovalé společnosti sazka↓ a taky DALŠÍ akcionáři podali žalobu proti prodeji*).

Nevhodnou prací s pauzami si neznámý moderátor velice pokazil svůj projev a skončil tak až na 20. místě našeho žebříčku kvality projevů s 38 nedostatky.

2.6.2.2.2 Petr Suchoň

Maxima kvantity

Zprávy Petra Suchoně jsou přibližně o 50 % delší než relace jeho kolegy z Frekvence 1 a mají také úplně jinou strukturu. Pořad trvá 4 minuty a informuje posluchače o 8 událostech. Součástí není předpověď počasí. Dopravní informace i sport jsou začleněny mezi ostatní zprávy. Promluvu moderátora Suchoně doplňují 2 externí mluvčí.

Maxima kvality

Není známo, z jakých zdrojů čerpá pracovník Frekvence 1 při přípravě svých zpráv. Cituje pouze jeden deník – bulvární Blesk, z něhož převzal informaci, že Karel Gott nepochyboval o nepotopitelnosti výletního parníku Costa Concordia.

Maxima relevance

Řazení zpráv se na Frekvenci 1 zřejmě nedrží jednotného schématu. Pořad začíná tzv. mluvenými titulky, které jsou podkresleny hudebním doprovodem, následuje jedna informace ze zahraničí (nehoda italské výletní lodi) doplněná o zcela nedůležitý údaj, že na plavidle dříve cestoval i Karel Gott. Po ní jsou zařazeny 2 informace celonárodního významu. Další blok obsahující jednu zprávu je oddělen znělkou „Ostravsko“. Následuje další znělka „hlavní tahy“, kde jedna věta apeluje na řidiče, aby dali pozor v lesních úsecích, a bez dalšího předělu hned moderátor pokračuje událostmi ve sportu. Na konec relace je zařazeno sdělení bulvárního charakteru o osobních problémech tenisty Borise Beckera.

Ve zprávách Frekvence 1 jsou podle nezjištěného klíče míseny informace relevantní, fíčrové i bulvární. Relace má zřejmě budit dojem, že je určena úplně všem

posluchačům, proto obsahuje z každého odvětví něco. Zprávy působí velice nekompatním a zmateným dojmem. Některé informace znějí v pořadu zpravodajského typu nenáležitě. Za takové považujeme zmínku o Karlu Gottovi v souvislosti s potopením lodi či dodatek, že v hledišti na fotbalovém zápase nechyběla těhotná modelka.

Maxima způsobu

Přesto, že řazení informací není pravidelné, všechny jsou uvedeny adekvátním měkkým začátkem. Petr Suchoň během vysílání třikrát kontaktoval posluchače (*hezké dopoledne.*; *POZOR, LIDIčky*:). Jeho pořad obsahoval nejvíce prvků expresivity, celkem 8 (*klučina, zlatý slavík karel gott, misTR řekl blesku, LIDIčky*.; *jde o naprosto DILETANTskou stavbu, sladká tečka je tady, pro které je řepka ■ stále modlou*↓, *SLUžebníkovi božímu*↓), jimiž se snaží svůj projev ozvláštnit.

Vyskytly se i projevy nespisovnosti (lexikální – *klučina* a syntaktická – *asi před půl rokem se na zaoceánském parníku na tom samém plavil i zlatý slavík karel got*). Cizí jméno bylo v pořadu použito pouze třikrát.

Petr Suchoň se dvakrát přeřekl (*kosta koko KONkordia, na pražské štvanicí↑ se dnes O DOPolene zhruba za hodinu a půl otevře*) další nedostatky vykazoval jeho projev jak ve verbální, tak v neverbální oblasti.

Co se týče vokálů, vyskytlo se 6 prodloužení (např.: *sotva: tři roky, tady.*; *na rádiu: frekvence jedna.*); ale žádné zkrácení ani kvalitativní deformace. Ve výslovnosti konsonantů chyboval moderátor Suchoň třikrát, když některý z nich vynechal (*čtyřpatového domu, jakinak, se zistilo*). Jednou zapomněl na důležitý ráz (*uitalských břehů*).

V neverbální oblasti se vyskytlo u Petra Suchoně početně více chyb. Sedmkrát použil stoupavou intonaci tam, kde by byla vhodná klesavá (např.: *ten včera odehrál v dresu DYNAMA české budějovice vůbec první zápas↑ @budějovice remizovaly v rámci zimní ligy dva dva s hradcem králové, evakovali ČTYřicet lidí↑■ vyšetřovatel odhadl škodu na OSUM milionů koruN*↓), mýlil se i v umístování pauz, čtyřikrát pauza přebývala (např.: *soud dal ale za pravdu ■ SLUžebníkovi božímu, pro které je řepka ■ stále modlou*), čtyřikrát chyběla (např.: *PROblémy ostavské dé jedničky budou zkoumat i němečtí experti podle kritiků jde o naprosto DILETANTskou stavbu*).

Srozumitelnost projevu Petra Suchoně znesnadnily i 4 hezitační zvuky a 3 výrazné nádechy. Tempo i hlasitost zpráv jsou přiměřené, barva hlasu Petra Suchoně je příjemná. Moderátor netrpí žádnou výslovnostní vadou. Všechny zmíněné nedostatky jsou způsobeny buď nedostatečnou znalostí normy, nepozorností nebo nedbalou artikulací. Petr Suchoň obsadil mezi všemi 24 moderátory až 19. pozici s celkovým počtem 36 chyb. Jeho zprávy ale patřily, zvláště v porovnání s ostatními komerčními stanicemi, k těm delším, takže měl větší pravděpodobnost výskytu nedokonalostí.

2.6.2.3 Impuls

Zprávy stanice Impuls působí poměrně seriózním celkovým dojmem. I když vykazují také některé znaky zatráktivnění své relace a násilného přiblížení se posluchači, ze všech posuzovaných komerčních médií se nejvíce přibližují kvalitám Českého rozhlasu.

Dvojice zpráv, které jsme vybrali pro náš rozbor se od sebe výrazně liší jak délkou, tak stavbou zpráv. Zřejmě je to dáno rozdílnou denní dobou vysílání.

Šéfredaktor zpravodajství přiznává, že jeho podřízení nemusejí mít žádné rétorické vzdělání a o řešení svých případných výslovnostních problémů rozhodují sami. Ze soukromých internetových stránek jednoho z posuzovaných moderátorů stanice Impuls Jiřího Daníčka jsme zjistili, že tento moderátor se věnuje soukromé výuce rétoriky a veřejného vystupování. Kvality jeho krátkého projevu dokládají, že by mohl být osobou kompetentní k této činnosti.

Stejně tak jako složení a délka zpráv, ani projevy obou moderátorů nevykazují žádné společné znaky. Vladimír Vokál nemá výrazné potíže s konkrétními jevy, ale drobné nedostatky se objevily v téměř všech zkoumaných oblastech. Jiří Daníček má potíže téměř výhradně s užitím rázu.

Dobré umístění Jiřího Daníčka způsobilo, že i stanice Impuls se umístila v pořadí kvality zpravodajství úspěšně. Předstihla všechna ostatní komerční média a skončila na 4. místě za 3 stanicemi ČRo.

2.6.2.3.1 Vladimír Vokál

Maxima kvantity

Nahrávka prvního pořadu stanice Impuls trvá více než 5 minut. Její součástí je ale i upoutávka na zpravodajskou relaci vysílaná před celou hodinou, která upozorňuje na výsledek fotbalového utkání, a cca dvouminutový blok reklam. Samotné zprávy mají přes 3 minuty. Celé vysílání se skládá ze 4 všeobecných událostí a sportovních novinek. Součástí pořadu nejsou informace o aktuálním stavu dopravy, předpověď počasí je stručně zmíněna jednou větou v úvodních titulcích. Do vysílání vstupují dva externí mluvčí, jeden z nich úplně v závěru pořadu. Moderátor se všem událostem věnuje dopodrobna, uvádí i detaily a souvislosti.

Maxima kvality

V pořadu je jako zdroj informací uvedena pouze internetová stránka novinky.cz. Dvě zprávy jsou ilustrovány vstupem kompetentní osoby z místa dění.

Maxima relevance

Všechny zprávy obsažené v tomto pořadu jsou z území ČR. Jedna je spíše regionálního charakteru (výstava betlémů ve Slováckém muzeu). Informace ze sportu a v podstatě celou zpravodajskou relaci nevhodně zahajuje jméno fotbalisty Tomáše Řepky, o kterém se zmiňují hlavně bulvární média. Seriózní rozhlasová stanice by měla uvést výsledek zápasu a název klubu spíše než jméno kontroverzního hráče.

Maxima způsobu

Součástí zpráv nebyla žádná informace ze zahraničí, takže ani cizí názvy se v nich nevyskytly. Posluchači byli kontaktováni pouze jedním jazykovým prostředkem (pozdrav *hezký den*).

Zaznamenali jsme jednu odchylku od pravidel stavby rozhlasových zpráv (*PĚCET betlémů na jednom místě* ■ *to je možnost o které se může někomu jen zdát* ■ *přitom něco podobného je VEŘEJně k vidění a to konkrétně VE SLOváckém muzeu v úherském hradišti* ↓ ■ ► *jak impulzu řekla tamní etnografka* ↑ *romana habartová* ■ *jeden z VÝMEČných betlémů pochází z druhé poloviny osmnáctého století* ↓). Tuto událost bychom uvedli raději např. větou *Ve Slováckém muzeu v Uherském Hradišti je*

v současnosti k vidění výstava pěti set betlémů.

V těchto zprávách stanice Impuls jsme zaznamenali 2 projevy expresivity (*SLAvní čeští kmotři, šofér*), ale žádnou nespisovnost.

Projev Vladimíra Vokála vykazoval nejširší škálu nedostatků různého druhu, žádný však výrazně nedominoval. Každý druh chyby byl zaznamenán pouze v nízké kvantitě. Ve verbální oblasti jsme zachytili celkem 6 deformací vokálu, čtyřikrát prodloužení (např.: *obnovení procesu.*, *v úherském hradišti*), jedno zkrácení (*výstava betlému končí*) a jednu chybějící hlásku (*česko je totiž zambi rozhodně nevydá*). Objevilo se i několik slov, v nichž byl pozměněn konsonant (např.: *viktor kožeňi*), v jednom případě chyběla celá slabika (*VÝMEČných*), šestkrát jedna hláska (např.: *právo uprchlý zločinců, jesli, od řína, kožený s krejčíře*). Vladimír Vokál se dopustil jednoho přehřknutí (*dostalo se jho i válečným zločincům*).

V neverbální oblasti se chyby týkaly jak dechu (např.: ► *PĚCET betlémů*), tak pauz a intonace (např.: *hezky den @tomáš řepka:↑ včera zažil REMÍzový návrat na trávníky, podle obžaloby si řadový policista při kontrole řidiče vymyslel že má k dispozici radarový záznam↓■ podle kterého šofér překročil POVOlenou rychlost*). Vyskytly se také dva slabé hezitační zvuky.

Projev Vladimíra Vokála je pro ucho příjemný, tento mluvčí působí klidným, vyrovnaným dojmem, nepoužívá extrémní tempo řeči ani hlasitost. Chyby, jichž se dopustil, budou nejspíše důsledkem nedbalé artikulace či nedostatečného seznámení s textem zpráv před pořadem. Moderátor Vokál se svými 32 různorodými chybami se v pořadí kvality projevů dělí o 16.-17. místo s Lucií Šilhánovou.

2.6.2.3.2 Jiří Daníček

Maxima kvantity

Zprávy v podání tohoto moderátora nahrané 26.1.2012 v 18.00 hodin byly velice krátké, trvaly pouze necelou 1 minutu. Zřejmě stanice Impuls s pokročilejší večerní hodinou věnuje zpravodajství méně prostoru. Pro tuto relaci byly zvoleny 4 informace, jedna se týkala sportu (přestup fotbalisty T. Rosického), 2 byly z domova a jedna ze světa.

Výstup Jiřího Daníčka nebyl přerušen doplněním externího mluvčího ani znělkou. Součástí vysílání nejsou informace o dopravě ani předpověď počasí. Tyto zprávy byly nejkratší z celého našeho vzorku a přibližně třetinové oproti druhé nahrávce stanice Impuls.

Maxima kvality

Zdroj informací je uveden pouze u první aktuality (server technet.cz), jinak není známo, z čeho autor pořadu čerpá.

Maxima relevance

Na úvod jsou zmíněny 2 informace z domova, 1 z toho se týká aktuálního nevlídného počasí, následuje sdělení o italské stávce a fotbalovém působišti Tomáše Rosického. Za nejdůležitější zřejmě tvůrce zpráv považuje to, že v noci a ráno byly na území ČR naměřeny velmi nízké teploty. Otázka je, zda je tato informace ještě aktuální v 18.00 hodin večer a neměla být spíše součástí ranního zpravodajství a v tomto bloku nahrazena jinou zprávou.

Maxima způsobu

Celé zprávy v podání moderátora Daníčka podkresluje rytmický hudební doprovod. Může tak u posluchačů budit dojem vysokého tempa řeči, což není žádoucí a může to bránit dobré srozumitelnosti informací.

Jak jsme se již zmínili, moderátor Daníček neměl moc velký prostor pro realizaci svého projevu. Je tedy zřejmé, že se dopustil méně chyb než ostatní mluvčí.

Nebyl použit žádný prostředek pro kontakt s diváky, součástí sdělení byly 2 cizí názvy (*enounymes, s arsenalem*).

Nevyskytla se žádná nespisovnost, expresivita ani odchylka od normy platící pro stavbu rozhlasových zpráv.

Nedostatky se objevily v používání rázu, to je nejslabší stránka daného vysílání Jiřího Daníčka, zaznamenali jsme 5 případů opomenutí tvrdého nasazení hlasu před samohláskou (např.: *hekři zaútočili, narušují provoza postihují dodávky, v poloviněúnora*).

Dvakrát jsme zaznamenali slabší hezitační zvuk před začátkem slova (*@nesouhlasí*

s podpisem, @dozvíme se jestli) a jednou nevhodnou stoupavou intonací (útočník se podle něj hlásí k hnutí enounymes↑).

Jiné nedostatky projev Jiřího Daníčka nevykazoval. Tento moderátor se tedy umístil na špičce pořadí kvality mluveného projevu, s pouhými 8 chybami obsadil 1. místo. Je otázka, zda by se pořadí neměnilo, kdybychom měli k dispozici delší nahrávku. Pravděpodobně by se počet chyb zvýšil. Ale je jednoznačné, že moderátoru Daníčkově dělá potíže pouze omezený počet kategorií (ráz, hezitační zvuky, okrajově intonace), takže i na větším prostoru by měl šanci udržet si tuto kvalitu a umístit se podobně úspěšně.

2.6.2.4 Rádio BLANÍK

Podle toho, jak nám na otázky týkající se přípravy zpravodajských pořadů na stanici Blaník odpověděl její programový ředitel, není nutné, aby její moderátoři měli odborné vzdělání, a ani žádná spolupráce s hlasovým poradcem není vyžadována. Chyby v projevu jsou na této stanici individuální záležitostí každého mluvčího.

Při přípravě zpravodajských pořadů tvůrci kladou největší důraz na to, aby byly informace pro posluchače srozumitelné a snaží se přizpůsobit jazyk zpravodajství mluvčím cílové skupiny (lidé ve věku 30-60 let). Snaží se však pohybovat v normě spisovné češtiny, nevyžívají prvky obecného jazyka, slangů ani argotu. V projevech zvolených moderátorek se neobjevily žádné prvky nespisovnosti, potvrzují sdělení programového ředitele, že jazyk zpravodajství má být jednoduchý, aby ho posluchači měli možnost bez problémů pochopit, ale nemá se v žádném případě odchýlit od normy spisovné češtiny. V odpovědi na otázku týkající se „rozmluvení“ moderátora před vysíláním jsme se dozvěděli, že moderátoři Rádía Blaník se připravují standardní hlasovou rozcvičkou a obtížná místa v textu si označují, což jim někdy pomůže, ale někdy to má spíše opačný účinek. Obě mluvčí Blaníku mají značné potíže v neverbální oblasti. Co se týče chyb verbálních, byly jejich výsledky průměrné.

Pro zprávy vysílané Rádiem Blaník je typické začlenění aktualit regionálního významu do první poloviny pořadu a úmyslné prokládání negativních informací s pozitivními.

2.6.2.4.1 Lenka Morávková

Maxima kvantity

Zpravodajské pořady na zvolených komerčních stanicích jsou všeobecně kratší než pořady veřejnoprávního Českého rozhlasu. Pořad uváděný Lenkou Morávkovou ze 14.1.2012 trvá necelé 3 minuty, obsahuje však více zpráv než nejdelší zpravodajský pořad Českého rozhlasu. Posluchači se za 2 minuty a 47 vteřin dozvědí 10 aktualit. Informace jsou sděleny velmi stručně, přibližně jednou až třemi větami. Moderátorka se nevěnuje žádným detailům. Pořad nedoplňuje žádný vstup externího mluvčího ani reportéra z terénu. Součástí zpráv je předpověď počasí a sport, informace o dopravě nejsou Lenkou Morávkovou sdělovány.

Maxima kvality

Všechny informace jsou evidentně převzaté z jiných zdrojů. Ředitel zpravodajství Blaníku se ve svém e-mailu zmiňuje o ČTK, moderátorka však přímo v pořadu žádné zdroje neuvádí. Její projev neobsahuje žádné subjektivní hodnocení informací.

Maxima relevance

Stanice Blaník ve své charakteristice uvádí, že zpravodajství se liší podle toho, ve kterém regionu posluchač vysílání naladí. Naše nahrávka byla pořizena z internetového vysílání, ale dle charakteru zpráv usuzujeme, že se jedná o vysílání pro Středočeský kraj. Na úvod, hned po předpovědi počasí, jsou zařazeny aktuality z Benešova, Vlašimi, Tábora a Říčan, následují zprávy celonárodního významu. Jsou to ale informace méně vážného typu než v předchozích veřejnoprávních stanicích. Zprávy o tom, jak Češi hospodaří s penězi či kolik stojí denní permanentky na českých horách bychom podle dělení uvedeného v teoretické části práce v kapitole 1.3.1 Dělení zpráv zařadili mezi fičrové. Nejsou zcela relevantní, ale jsou zajímavé a mezi posluchači dokážou vzbudit zájem a diskuzi. Jak uvádí programový ředitel Blaníku ve svém e-mailu, snaží se zpravodajové této stanice o zařazení co největšího počtu optimistických zpráv. Příklad námi nahraného pořadu to dokazuje, např. zpráva o tom, že ochranáři na Vlašimsku mapují výskyt ovocných stromů, není příliš důležitá, ale je pozitivní a proto byla nejspíše do pořadu zařazena.

Maxima způsobu

Jednotlivé události nejsou od sebe nijak výrazně odděleny delší pauzou ani znělkou, takže posluchači by mohli mít problém v projevu Lenky Morávkové rozeznat, kdy se přestává věnovat jedné zprávě a přechází k další. Tempo její řeči je oproti mluvčím z Českého rozhlasu vyšší, takže klade větší nároky na pozornost posluchače. Rádio Blaník se snaží o to, umístit do co nejkratšího časového úseku co nejvíce různých informací, mohlo by to však bránit dobré srozumitelnosti. Jak píše programový ředitel, posluchači této stanice ve vysílání slyší raději hudbu, proto jsou zřejmě zprávy co nejkratší. Upřednostňování písni by však nemělo ohrozit srozumitelnost sdělovaných informací.

Barva hlasu moderátorky Morávkové je příjemná a hlasitost je adekvátní danému typu pořadu.

Při analýze projevů mluvčích komerčních stanic zjišťujeme, že oproti zprávám ČRo narůstá počet kontaktních prostředků použitých ve vysílání. Lenka Morávková posluchače zkontaktovala hned pětkrát (*příjemné dopoledne;*, *v našem regionu, posloucháte, vítejte, odpoledne nás čeká*). Cizí jména se v jejím projevu nevyskytla, jelikož nebyla zařazena žádná zahraniční zpráva.

Zaznamenali jsme jednu kontextovou expresivitu (*při prodeji nafty prý krátili daň*) a 6 případů hláskové nespisovnosti (*štyr stupňů, štyrycet, štyrysta třicet styři korun, štrnác hodin, pětaštyřicet*) – moderátorka by si měla ověřit správnou výslovnost číslovky čtyři.

Zásady pro tvorbu rozhlasových zpráv byly porušeny dvakrát. Věta *téměř PĚT tisíc lidí podepsalo říčanskou petici za dostavbu poražského okruhu*↑ začíná nevhodně udáním počtu a zprávu *ČESKÉ lyžařské areály jsou NEJLEVNĚJŠÍ v Evropě*↓■ *ukázal průzkum*↓ by bylo vhodnější přestylizovat tak, aby uvozovací věta byla na začátku sdělení: *Průzkum ukázal, že české lyžařské areály jsou nejlevnější v Evropě*.

Lenka Morávková má ze všech analyzovaných moderátorů největší potíže se správnou intonací. Celkem třináctkrát během jejího vystupu jsme zaslechli stoupavou intonaci v místě, kdy by měla být klesavá, protože se jednalo o konec významového celku (např.: *posloucháte rádio blaník vítejte u přehledu zpráv*↑, *téměř PĚT tisíc lidí podepsalo říčanskou petici za dostavbu poražského okruhu*↑, *následně neodvedla dépéhá*↑, *příjemné dopoledne*:↑). Dvakrát přehnal moderátorka tempo řeči tak, že zapomněla jednotlivé

výpovědi oddělit pauzou.

Velký problém naopak nemá tato moderátorka s ortoepií vokálů, pouze dvakrát krátkou samohlásku prodloužila a jednou vynechala (*krze*). Stav její výslovnosti konsonantů je horší. Zaznamenali jsme 4 chybějící souhlásky (např.: *ve štrnác hodin a pětaštyřicet minut*↓ *čechů první vyběhne, hluk způsobený množstvím kamiónů projíždějící po říčanských silnicích*) a 3 případy pozměněné kvality souhláskové skupiny (např.: *poražského okruhu*).

Lenka Morávková má potíže i se správným vyzněním neznělé hlásky *t* na konci slov, konkrétně číslovek, nenáležitě ji vyslovuje jako *d* (*desed hodin, desed miliónů, před domácích reprezentantů*).

V jejím projevu se vyskytoval slyšitelný nádech (celkem pětkrát), ale nevyslovila žádný hezitační zvuk.

Moderátorka Morávková se umístila s 39 chybami na konci našeho pořadí kvality projevů (konkrétně na 21. místě). Její umístění by se mohlo značně zlepšit, pokud by ve svém projevu užívala náležitou intonaci.

2.6.2.4.2 Nikol Fischerová

Zprávy Nikol Fischerové jsou složeny z 9 informací (6 z domova, 2 ze zahraničí a 1 ze sportu). Součástí pořadu je předpověď počasí. Stejně jako v případě první moderátorky Blaníku jsou tyto zprávy sdělovány velmi stručně, nejčastěji dvěma větami (např.: *ve SVATOpeterském chrámu ve vatikánu se bude v pátek konat zádušní mše: za bývalého českého prezidenta václava havla*↓■ *obřad proběhne v souladu s katolickou tradicí po TRĚCETI dnech od úmrtí*↓), pozornost není věnována podrobnostem. Celkový čas zpráv Rádia Blaník ze dne 17.1.2012 je přibližně 3 a půl minuty.

Maxima kvality

Nelze určit, z kterých zdrojů jsou sdělované údaje převzaty, moderátorka se o tom nezmiňuje. Vysílané zprávy však nejsou autorkou nijak hodnoceny ani komentovány.

Maxima relevance

Stejně jako v předchozím případě začínají tyto zprávy předpovědí počasí. Autoři zřejmě předpokládají, že pro jejich cílovou skupinu posluchačů je tato oblast velmi významná. Moderátorka se nezmiňuje pouze o tom, jak bude, ale hlásí také, jaké počasí je aktuálně. Počasí je od zbylé části zpráv odděleno znělkou. Pak hned následují aktuality z regionu (Tábor, Benešov, Rožmitál pod Třemšínem, Kladno), až ve třetí třetině se společně se sportovní událostí nacházejí novinky ze světa (Itálie, Vatikán). Blaník tedy plní úlohu regionální stanice tak, že své posluchače informuje hlavně o záležitostech z jejich nejbližšího okolí.

Také do těchto zpráv jsou (zřejmě vědomě) zařazeny pozitivní informace, které mají v posluchačích vyvolat lepší náladu (např. vybudování noclehárny pro lidi bez přístřeší, lepší dostupnost veřejných prostor pro hendikepované lidi v Benešově).

Maxima způsobu

Nikol Fischerová poměrně často kontaktuje své posluchače (*přeji příjemný podvečer máme ZATAženo měříme, před námi je tak přehled*), zejména v úvodu relace. Zaznamenali jsme 3 cizí názvy, které byly součástí zpráv ze zahraničí a sportu (*KOSTA konkordia, grenslemového austrálieu oupn, věru duševinovou*).

Na rozdíl od své kolegyně Morávkové se Nikol Fischerová nedopustila žádného prohřešku v oblasti stavby rozhlasových zpráv narušujícího posluchačovu vnímatelnost. Celkově byl projev moderátorky Fischerové kvalitnější oproti předchozí mluvčí Morávkové. Společné pro jejich projevy ale je, že mají obě největší nedostatky v neverbální oblasti. Fischerová má problémy zejména s dýcháním, jelikož v jejím projevu se jedenáctkrát vyskytl slyšitelný nádech. (např.: ► *bývalých tábořských kasárnách v benešově*, ► *město rožmitál pod třemšínem na příbramsku*, *eurolíč konec bloudění ► je BENEšově nyní k dispozici*), čtyřikrát pochybila mluvčí při umístění pauzy. Pomlka buď chyběla v místě, kde bychom ji očekávali (např.: *přeji příjemný podvečer máme ZATAženo měříme mezi mínus jedním stupněm a plus dvěma*), nebo přebývala tam, kde nebyla nutná (např.: *porazila RUSKU ■ věru ■ duševinovou*↓).

Ve verbální oblasti se vyskytly nedostatky jak ve výslovnosti vokálů, tak konsonantů, četnost problémů byla shodná (7 a 7 chyb). Mluvčí prodloužila dobu trvání

některých krátkých samohlásek (např.: *mezi nulo:u a plus čtyřmi, blíží se: osumnáctá hodina:*) a zkrátila některé dlouhé (*čtyři sta miliónu korun, zachrané vesty*↓). Objevili jsme 4 případy, kdy chyběl žádoucí konsonant (např.: *bývalých tábořských kasárnách, řídelovi přitom hrozily*) a také několik případů zkomolení (*mohou stránky vlasování podpořit, vivanonská vítězka*). Jednou neumístila před slovo začínající samohláskou nutný ráz (*uitalských*).

K dobru nutno Nikol Morávkové přičíst, že se v jejím projevu neobjevovaly hezitační zvuky a nespisovnosti. Celkový dojem z jejího projevu není nepřijemný, její hlas je položen trochu výše, tempu řeči je o něco vyšší a hlasitost přiměřená.

2.6.2.5 Hitrádio FM Plus

Tato stanice je regionální, její vysílání můžeme naladit pouze v Plzni a nejbližším okolí. Do svého zpravodajství tedy zařazuje především události z této oblasti, které považuje za nejdůležitější pro své posluchače.

Na naše otázky týkající se přípravy moderátorů na vysílání nám z této stanice nikdo neodpověděl. Ani o vzdělání jednotlivých moderátorů jsme žádné informace nedohledali. Pravděpodobně ale Hitrádio FM Plus na jejich kvalifikaci v oblasti rétoriky velké nároky neklade. Tato stanice je příkladem toho, že rozhlasové zpravodajství může dělat téměř každý, kdo se nestydí posadit za mikrofon.

Moderátoři Pacholíková a Poór v konkurenci ostatních stanic neuspěli. Dohromady se dopustili 79 prohřešků proti pravidlům a stanici FM Plus posunuli na předposlední místo v hodnocení kvality zpravodajství. Největší problémy jim shodně dělala výslovnost vokálů a konsonantů a v neverbální oblasti vhodná intonace.

2.6.2.5.1 Lucie Pacholíková

Maxima kvantity

Samotné zprávy Lucie Pacholíkové trvají asi 2 minuty. Součástí naší nahrávky je i dopravní servis zařazený před vlastní zpravodajský pořad vysílaný toutéž mluvčí a

oddělený blokem reklam. I s informacemi o dopravě tak má naše nahrávka 3 minuty. Vlastní relace začíná přehledem tří nejdůležitějších informací. Od moderátorky Pacholíkové se 16.1.2012 v 11.00 hodin posluchači dozvěděli 4 aktuality a předpověď počasí. Události ze sportu zařazeny nebyly.

Maxima kvality

Žádné zdroje citovány nejsou, moderátorka informace nijak subjektivně nehodnotí.

Maxima relevance

Pořad obsahuje aktuality výhradně z Plzně a jejího okolí (Rokycany). Hitrádio FM Plus je čistě regionální stanice, a tak se nezabývá událostmi z ostatního území ČR ani ze světa. Jak jsme již zmínili, informace o dopravě byly zařazeny ještě před vlastní zprávou a oznamovaly aktuální stav na silnicích v Plzni. Všechny vybrané zprávy jsou pro posluchače FM Plus relevantní, jelikož se týkají jejich nejbližšího okolí. Nejsou zařazeny zprávy fičrové ani bulvární. Předpověď počasí na aktuální den je zařazena na konec relace a informuje i o aktuálních teplotách na několika místech kraje.

Maxima způsobu

Celá zpravodajská relace je podkreslena hudební kulisou, která je však v případě této stanice méně hlasitá než např. na Evropě 2 či Kiss Protonu.

Posluchači byli moderátorkou kontaktováni velmi často, celkem sedmkrát, což je druhý nejvyšší počet z našeho vzorku. Více se na posluchače obraceli pouze oba mluvčí stanice Kiss Proton. Součástí zpravodajství nebyla žádná cizí jména.

Co se týká stavby zpráv, neadekvátní byla pouze spojka *a* použitá na začátku sdělení *a nové sídlo KRAJSKÉ zdravotnické záchranné služby chce plzeňský kraj začít stavět příštím roce*. Působí nevhodně, jelikož tato věta zahajuje nový tematický celek a na žádnou předchozí nenavazuje.

Lucie Pacholíková se dopustila tří nespisovností. Dvě byly lexikálního typu a moderátorka je pravděpodobně užila záměrně ve snaze přiblížit se jazyku posluchačů (*do příjezdu záchranky*.; *stanoviště sanitek*). Jedna byla hlásková (*školicí místnost kanceláře*).

Expresivita se nevyskytla.

Projev Lucie Pacholíkové obsahoval mnoho nedostatků různého typu. Největší potíže jí činí dodržování délky krátkých vokálů, této chyby se dopustila desetkrát (např.: *následky: dopravní nehody: se: došetřují, do příjezdu záchranky:*). Jiné problémy se samohláskami nemá. V oblasti konsonantů chybovala celkem šestkrát, když některé konsonanty vynechala (např.: *rodný lis dítěte, přípa ted' vyšetřují policisté*), některé zkomolila (*k ZÁDNĚMU zápisu je třeba, v plzenském kraji*) a jeden špatně asimilovala, když žádoucí neznělé *s* přizpůsobila znělému *d* (*k mínuz DVANÁCTI*). Bez problémů nezvládla ani užívání rázu, dvakrát jej ve své promluvě vypustila (*havarovalo nákladní auto, termíny zápisů do prvního ročníku seale na jednotlivých školách liší*).

V neverbální oblasti dominovaly nedostatky v užití správné intonace. Převažovaly případy, kdy Pacholíková místo klesavé užíla stoupavou melodii (např. *přeji vám hezké dopoledne↑ je tu JEDENáctá hodina↑■ v kraji klesly ráno teploty až k minus dvanáctce↑*), jednou větný celek předčasně ukončila klesnutím hlasu (*také NA šumavě↓■ kde teploměr klesl podle silničářů k minus dvanáctce*).

Problémy s hezitačními zvuky, slyšitelnými nádechy a použitím pauz byly v případě této mluvčí spíše zanedbatelné, všechny se vyskytly pouze jednou.

Lucie Pacholíková se dopustila jednoho přeřknutí téměř v závěru pořadu (*volejte také číslo m naší bezplatné linky*).

Projev Lucie Pacholíkové by mohl být dobrý, kdyby moderátorka věnovala více snahy správné artikulaci. Takto se se svými 33 chybami umístila na 18. místě našeho pořadí. Ze čtyř moderátorů nejznámějších plzeňských regionálních stanic (FM Plus a Kiss Proton) byla ale nejlepší.

2.6.2.5.2 Jiří Poór

Maxima kvantity

Stavba, délka i charakter zpráv jsou téměř totožné jako u Lucie Pacholíkové. Celková délka včetně dopravního servisu a bloku reklam je 3 minuty, vlastní zprávy trvají 2 minuty. Úvodem jsou zmíněny titulky hlavních událostí, následují 4 aktuality a předpověď počasí. Na konci vysílání je krátká předpověď počasí pro západní Čechy.

Součástí pořadu není vstup žádného reportéra.

Maxima kvality

Moderátor cituje pouze stránky plzeňského hokejového klubu, ze kterých převzal informaci o přestupu jednoho hráče, a server novinky.cz (informace o oběšeném brněnském soudci). Jinak je původ zpráv neznámý. Sdělované informace nejsou žádnými jazykovými prostředky hodnoceny.

Maxima relevance

Stejně jako v předchozím případě jsou těžištěm tohoto pořadu události ze západočeského regionu, obzvláště z Plzně. Tato relace je však doplněna ještě o jednu událost z Brna (sebevražda soudce v kanceláři), kterou zřejmě tvůrci pořadu považovali za velmi důležitou. I událost ze sportu je regionální, týká se odchodu hokejového obránce z místního klubu.

Maxima způsobu

Celý pořad je sestaven podle zásad rozhlasovosti, nezaznamenali jsme žádnou odchylku od pravidel stavby zpráv pro rozhlas. Posluchači byli během pořadu kontaktováni pětkrát (*v našem kraji, v plzni počítejte, narazíte, volejte*), z čehož jeden prostředek bylo přání *mějte pohodový podvečer*↓. Tato fráze je v českém médiích poslední dobou velmi používaná, avšak je zcela „nečeská“, doslovně přeložená z anglicismu *have a nice evening*. Zcela jistě bychom toto slovní spojení nahradili např. českou větou *Přeji vám pohodový podvečer* (pokud by autor lpěl na slově *pohodový*) nebo stručným a jasným pozdravem *příjemný večer*.

V pořadu se vyskytla 3 cizí jména, všechna coby součást informace o přestupu hokejisty *džefa kinrejta*. Jiří Poór narušil svou spisovnou češtinu dvěma nespisovnostmi (např.: *pět občanských sdružení za necelé tři měsíce dohromady nasbíraly*).

Nejvíce nedostatků vykazovala promluva Jiřího Poóra ve výslovnosti samohlásek, souhlásek a v použití správné intonace. Co se týká vokálů, celkem devětkrát krátký prodloužil (např.: *proti novému: obchodnímu: centru, dopis na rozloučenou se u: muže nenalezl*) a jednou dlouhý zkrátil (*je sedumnac hodin*). V kvantitě samohlásek chyboval třikrát (např.: *ojidiněle, referanda*). S konsonanty na tom nebyl o nic lépe, dokonce

desetkrát některý vynechal (např.: *leto se ponese v duchu potitulu TVÁře jednoho města, obesil jeden ze soudců, brněského krajského soudu:*) a šestkrát deformoval kvalitu (např.: *sšestadvacetiletý kanadský be, plzenské hokejisty, něa:kou dopravní nehodu*).

Jiří Poór byl jeden ze dvou moderátorů, u něhož jsme zachytili i nevhodně umístěný přízvuk. Jednalo se o případ *kinREJT*, kdy byla v hokejistově příjmení zdůrazněna až druhá slabika a jméno pak znělo jako dvě slova.

V neverbální oblasti jsme zachytili další chyby. Nejvíce se jich týkalo nenáležité intonace (např.: *plzeňané dál bojují proti novému: obchodnímu: centru*■ *v brně se přímo v kanceláři oběsil soudce*↑, *za dvě a půl miliardy korun*↓ *na místě domu kultury invest, připsal v extralize BRANku a čtyři asistence*↑■ *informaci zveřejnil klub na svých internetových stránkách*). Druhým problémem bylo umístění pauz – dvakrát pauza chyběla (např.: *jezdí bez vážnějších dopravních nehod @přímov plzni počítejte určitě se ČTYŘKOU*) a dvakrát přebývala (např.: *které budou tématicky inspirovány*■ *programovými proudy projektu*).

Tři slyšitelné nádechy a jeden hezitační zvuk byly v konkurenci ostatních chyb Jiřího Poóra spíše bezvýznamné.

Moderátor Poór se umístil až na 22. místě našeho pořadí a pokud by chtěl být kvalitním zpravodajským moderátorem, měl by svůj projev výrazně vylepšit.

2.6.2.6 Kiss Proton

Moderátoři Kiss Protonu se s celkovým počtem přesně 100 chyb umístili na posledním místě v celkovém pořadí rozhlasových stanic. Rozdíl mezi nimi a na předposledním místě umístěnými mluvčími Hitrádia FM Plus byl dokonce 21 chyb. Oba mají problémy téměř ve všech zvolených oblastech, nejvíce v dodržování správné kvantity vokálů.

Jejich projevy dokládají, že stanice Kiss Proton se zřejmě velmi snaží přiblížit běžně mluvenému jazyku posluchačů, když moderátoři ve zpravodajství využívají prvky nespisovnosti, expresivity a nedbalé artikulace.

Z hlediska výběru zpráv potvrzuje Kiss Proton to, že regionální stanice vybírají do

vysílání zejména zprávy z nejbližšího okolí, oboje námi zaznamenané zprávy byly sestaveny výhradně z regionálních událostí.

Na otázky v našem e-mailu nikdo z pracovníků stanice neodpověděl, takže nemáme žádné informace o vzdělání moderátorů ani o jejich přípravě před vysíláním. Ze špatných výsledků, jichž Dvořáková a Novotný dosáhli v našem hodnocení ale usuzujeme, že odborné vzdělání ani hlasový výcvik neabsolvovali.

2.6.2.6.1 Jonáš Novotný

Maxima kvantity

Celá nahrávka pořadu Kiss Protonu trvá 3 minuty, její součástí jsou ale i dvě reklamy, které oddělují předpověď počasí a dopravní informace od vlastního zpravodajství. Pořad není uveden mluvenými titulky, začíná hned první událostí (zápisy do prvních tříd na plzeňských základních školách). I další části zpravodajství informují o dění v západních Čechách, výjimkou je pouze jedna fičrová zpráva. Celkem se v pořadu Jonáše Novotného dozvíme 5 novinek. Projev moderátora je doplněn jedním vstupem reportérky z místa dění.

Maxima kvality

Nejsou uvedeny žádné zdroje informací, pouze jednu aktualitu ilustruje vstup reportérky přímo z místa dění. Některé události jsou sdělovány s osobním zaujetím moderátora. Velký zájem o zápis do prvních tříd uvádí slovy *PLZEŇANY OVLÁDLO ZÁPISOVÉ ŠÍLENSTVÍ*, objevení mrtvého muže v posedu označuje za *hrůzostrašný nález*, sděluje *špatnou zprávu*, že v nejbližších týdnech se nebude zlevňovat palivo, a plzeňským hokejistům výrazně straní, když jejich vítězství nad Libercem označuje jako *exhibici* a zmiňuje se, že Liberečtí byli *deklasováni*. Projev moderátora Novotného nelze označit za neutrální.

Maxima relevance

Většina informací se týká událostí v Plzeňském kraji, na jehož území stanice vysílá. Také jediná uvedená sportovní událost se týká plzeňského hokeje. Takové zprávy jsou samozřejmě pro posluchače regionální stanice významné. Všechny zprávy lze označit za seriózní, s výjimkou zmínky o tom, že lidé používající červené nádoby snědí méně jídla. Tu

bychom zařadili mezi zprávy fičrové a v souvislosti se zmínkou o dietách až za bulvární.

Maxima způsobu

Jonáš Novotný zařazuje často do svého projevu znaky expresivity (např.: *prvňáčků*, *DEKLASOVALI*, *modrobílých*, *hrůzostrašný nález*) a nespisovnosti. Tyto jevy používal nejčastěji ze všech zvolených moderátorů. Nespisovnost se projevila v rovině lexikální (např.: *šofěři*, *DEKLASOVALI*), tvarové (*potencionálních*, *u základky*) i hláskové (*zajímavou radu*).

Stavba zpráv se standardu vymykala v jednom případě. Ve sdělení *POKUD přemýšlíte o dítěti která by vám pomohla ZHUBNOUT zajímavou radu mají švýcar švýcarští lékaři ti zjistili že LIDÉ kteří používají ČERVENÉ nádobí sní až o čtyřicet procent méně potravin lidský mozek totiž červenou podvědomě vnímá jako STOPKU varování nebo zákaz* bychom informaci o dietě, pokud by nebyla zcela vynechána, zařadili spíše na konec sdělení jako doplnění. Nejdůležitější v této zprávě je informace, že červené nádobí vnímá lidský mozek jako stopku, a tak právě ona by měla nějakým způsobem tvořit úvod.

Do projevu Jonáše Novotného nebyla zařazena žádná informace ze zahraničí, a tak se nevyskytlo ani žádné cizí jméno. Posluchači byli kontaktováni pomocí 8 prostředků, což je nejvyšší zaznamenaný výsledek v našem průzkumu (např.: *dobré odpoledne*., *očekáváme*., *řidiči pozor*↑, *ŠŤASNOU CESTU*↑).

U tohoto moderátora jsme shledali i nedostatky v používání správného důrazu. Používal tento prostředek ve velmi vysoké míře a zdůrazňoval příliš mnoho slov, posluchač pak nemá šanci rozeznat, co má považovat za nejdůležitější. Jonáš Novotný zdůrazňuje i celé věty a budí pak dojem, že na posluchače křičí.

Absolutně největší problém tomuto mluvčímu stanice Kiss Proton dělalo dodržování krátkých samohlásek. Zaznamenali jsme 27 nenáležitých prodloužení, což je nejen nejvyšší počet tohoto jevu u jednoho moderátora, ale zároveň nejvyšší počet chyby jednoho druhu vůbec. Nejčastěji Novotný prodlužoval spojku *a* (např.: *třicet pět padesát A: nafta: za třicet šest korun, výkon obránce barošáka a: útočné trojky, A: teploty se budou pohybovat mezi nulou A: minus trojkou*), ale chyboval i v jiných slovech (např.: *V POSEDU*., *momentálně*., *se: palivo: rozhodně zlevňovat NEBUDE*, *v regionu*:

očekáváme:). Jednou tento mluvčí vokál vypustil (*zajímavou radu*).

Co se týká konsonantů, byly problémy výrazně nižší. Pouze čtyřikrát byla souhláska opomenuta (např.: *zistili, natura devadesát pět*). Poslední chyba ve verbální oblasti se týkala rázu (*pakuš*).

Verbální nedostatky výrazně převažovaly nad neverbálními. V promluvě Jonáše Novotného se nevyskytl žádný hezitační zvuk ani slyšitelný nádech. Dva nedostatky tkvěly ve špatném umístění pauzy (např.: *U NEJDKU ■ na karlovarsku*), třikrát jsme zaznamenali stoupavou melodii namísto klesavé (např: závěr pořadu *s rádiem kis proton*↑).

Novotný se dopustil jednoho přefeknutí (*švýčar švýcarští lékaři*).

Projev Jonáše Novotného hodnotíme jako nevhodný do pořadu zpravodajského typu. Pokud by na sobě pracoval, mohl by se však zlepšit. Chyby, které jsme zaznamenali, jsou způsobeny neznalostí normy, nedbalou artikulací a možná také vlivem plzeňského nářečí (prodlužování vokálů na konci slov). Všechny nedostatky by šly snadno odstranit, pokud by se o to moderátor snažil. Možná však taková snaha ani není vedením stanice vyžadována a podobný projev je ve zpravodajských pořadech Kiss Protonu vyžadován za účelem přizpůsobení se mluvě posluchačů.

2.6.2.6.2 Marie Dvořáková

Maxima kvantity

Zprávy Marie Dvořákové jsou vystavěny úplně stejně jako zprávy jejího kolegy Novotného. Trvají cca 3 minuty včetně předpovědi počasí, informací z dopravy a dvou bloků reklam oddělujících části pořadu. Také do tohoto pořadu vstupuje jeden externí mluvčí.

Maxima kvality

Nejsou uvedeny žádné zdroje, pouze aktualitu z hokeje doplňuje vyjádření hokejisty. Z projevu Marie Dvořákové je patrné mírné zaujetí pro plzeňský hokejový tým, což však posluchačům z daného regionu pravděpodobně vadit nebude.

Maxima relevance

I v tomto případě byly do zpráv vybrány výhradně příspěvky z plzeňského regionu. Na ostatním území by působily nerelevantně, avšak pro posluchače Hitrádia FM Plus jsou důležité. Předpověď počasí a dopravní servis jsou zařazeny na konec relace.

Maxima způsobu

Marie Dvořáková byla nejhůře hodnocenou moderátorkou v našem průzkumu. Dopustila se 52 chyb a skončila na posledním místě pořadí kvality projevů. Její vystoupení obsahovalo tedy skoro čtyřikrát více chyb než např. vystoupení moderátorů Terše a Rozlozníkové z ČRo Plzeň.

Ve zprávách ze 17.1.2012 jsme objevili nedostatky téměř všech typů. Nejčastějším bylo tradičně nenáležitě prodlužování krátkých vokálů (např.: *a:ktuálně, ta:k s tím počítejte, nově: se ale přioplácí třeba:*) a hezitační zvuky s počtem 10 (např.: *@také plzeňská fakultní nemocnice:, @tentokrát se policejní potápěči ponořili, @pokudnes uspeje bude jich mít na kontě už @třináct*), ale žádný konkrétní problém nepřevažoval výrazně, jako tomu bylo např. u Jonáše Novotného.

Co se týká spisovnosti projevu, pomýlila se Marie Dvořáková čtyřikrát, dvakrát v rovině lexikální (*fakultky, bouračka*) a taktéž dvakrát v syntaktické. Zaznamenali jsme špatný slovosled ve větě *každopádně i ta:k armáda má teď ještě pár let na to↑■ aby území ZBAVILA nevybuchlé munice↓* a chybějící sloveso v prohlášení *a:ktuálně tam stav JEDNA JEDNA*. Dvakrát doplnila svůj pořad o expresivní vyjádření (*plzeňské hokejové indiány, ČTYŘICÁTÉ kolo hokejové extraligy už rozjela karlovarská energie*).

Stejně jako Dvořákové kolega Jonáš Novotný použila 8 způsobů kontaktování posluchače - nejvíce z vybraného vzorku (např.: *krásný podvečer, musíme počítat, počítejte, projíždějte*). Cizí slovo se vyskytlo pouze jednou.

Vrátíme-li se k chybám ve verbální oblasti, kromě prodlužování vokálů měla Dvořáková nepatrný problém i s jejich kvalitou. Ani výslovnost konsonantů nebyla bez nedostatků. Souhlásky chyběly v 5 případech (např.: *@pátrání po ČTYŘIATŘIcetileté muži, musei do vody, svěčí vypsané kurzy*) a ve 4 byly pozměněny (např.: *záhada kolem zmizelý, jen takch chráněná krajina oblast nestane*). Dvořáková také pozměnila znělost dvou souhlásek (*srážka DVOU aud řežit*).

V neverbální oblasti bylo zachyceno 7 chyb. Z nich 5 se týkalo nevhodné intonace a 2 nesprávného užití pauz.

Jedna věta v pořadu Marie Dvořákové nebyla dobře vystavěna. Ve formulaci *@také plzeňská fakultní nemocnice: už ZVEŘEJnila ceník NADSTANDARDních výkonů*↓ je nadbytečné slovo *také*, jelikož nikde předtím nebylo řečeno, která nemocnice by ceník nadstandardních výkonů zveřejnila dříve. Tento údaj je přítomen až o několik desítek vteřin později.

Jak jsme již zmínili, projev Marie Dvořákové byl podle zvolených kritérií vyhodnocen jako nejhorší z vybraných 24. Tato moderátorka je potvrzením faktu uvedeného v literatuře, že v komerčních stanicích může zprávy hlásit i nedokonale řečově vybavená osoba.

2.7 Závěry analýzy

2.7.1 Statistika chyb

Verbální oblast

Analyzováno bylo celkem 24 projevů moderátorů z 12 rozhlasových stanic. Tito mluvčí se celkem dopustili 640 chyb v oblastech spisovnosti, ortoepie, intonace, používání pauz a práce s hlasem. Nejnižší počet chyb měl ve svém projevu moderátor Daníček (8), nejvyšší Dvořáková (52). Na jednoho moderátora po přepočítání vychází průměrně 27 chyb.

Pokud jde o jevy spjaté s verbální oblastí, chybovali mluvčí nejvíce ve výslovnosti, konkrétně v ortofonii vokálů, zde jsme napočítali 179 chyb. Největší potíže dělalo dodržování správné délky krátkých samohlásek, moderátoři jejich délku nenáležitě prodloužili 141krát. Následovala ortoepie konsonantů, zjištěno bylo 135 chyb (vynechání nebo komolení kvality souhlásek). Tyto dvě složky dohromady tvořily naprostou většinu všech zaznamenaných odchylek. Třetí oblastí ortoepie, která dělala mluvčím významné potíže, bylo užívání rázu, zaznamenali jsme celkem 31 chybějících tvrdých hlasových začátků. Počty chyb v ostatních kategoriích byly spíše zanedbatelné (11krát špatná asimilace, 4 nevhodně umístěné přízvuky).

Při posuzování využití spisovných prostředků jsme zjistili, že se mluvčí dopustili nejvíce chyb v oblasti zvukové roviny – ortoepie. Ve všech projevech bylo odhaleno pouze 32 nespisovných prvků z jiných jazykových rovin. Nejvíce z nich spadalo do oblasti syntaktických (13) a lexikálních (11) nespisovných jazykových jevů. Pravděpodobně zhruba polovina z uvedených příkladů nespisovných jazykových prostředků byla užitá vědomě nebo z důvodu neznalosti pravidel a druhá polovina vznikla buď chybným zapsáním nebo přečtením textu.

Hyperkorektní tvary jsme objevili pouze v oblasti výslovnosti u jednoho moderátora ve 2 případech.

Ani u jednoho posuzovaného mluvčího se neobjevila žádná parazitická slova. To je dáno faktem, že všechny projevy byly předem připraveny a čteny z tištěného textu nebo

monitoru počítače.

Přeřeknutí se v projevech vybraných moderátorů objevilo čtrnáctkrát, zejména v obtížněji vyslovitelných slovech a slovních spojeních (např.: *kosta koko konkordia, krum kriminalisté, švýčar švýcarští lékaři*).

Neverbální oblast

Co se týče neverbální oblasti, chybovali moderátoři zpravodajství nejčastěji tak, že užili pauzu tam, kde nebyla žádoucí a naopak v místě, kde bychom ji očekávali, se nevyskytla (celkem 65 případů). Zejména moderátoři komerčních stanic mají problém se správnou intonací (59 chyb), nejčastěji zapomínají klesat hlasem na konci výpovědí. Šestapadesátkrát jsme zaznamenali v éteru slyšitelný nádech. Problematickým jevem rozhlasových zpravodajských moderátorů v neverbální oblasti jsou také tzv. hezitační zvuky, většinou jsou však naštěstí nepatrné, obtížně zaznamatelné. Napočítali jsme jich 48.

Problémy se silou a barvou hlasu se nevyskytovaly u mluvčích veřejnoprávního Českého rozhlasu, mezi mluvčími soukromých stanic byli však i tací, jejichž barva hlasu není příliš příjemné pro ucho rozhlasového posluchače (např. velmi vysoko položený pronikavý hlas moderátorky stanice Evropa 2 Markéty Ježkové). Mluvčí komerčních rozhlasových stanic též místy neúměrně zvyšovali tempo a hlasitost projevu. V promluvách moderátorů regionálních soukromých stanic byly slyšitelné i emoce v hlase.

Mluvčí komerčních stanic se dopustili více chyb ve většině hodnocených oblastí. Pouze co se týče hyperkorektnosti, krácení vokálů, kvalitativní deformace vokálů a chybně užitého rázu vyšli z našeho průzkumu hůře mluvčí ČRo. Nejvýraznější rozdíl byl v oblasti užití špatné intonace (komerční stanice 55 chyb, veřejnoprávní 4 chyby).

2.7.2 Porovnání jednotlivých stanic

Podle počtu chyb jsme sestavili pořadí kvality moderátorských projevů. Toto pořadí je však pouze velmi orientační, neboť zpravodajské pořady byly různě dlouhé, mluvčí se tedy mohli dopustit různého počtu chyb vzhledem k rozsahu relace. Moderátor, jehož

projev obsahoval nejméně chyb, mluvil nejkratší dobu. V pořadí jsou kurzívou odlišeni moderátoři komerčních stanic.

Pořadí moderátorů dle kvality projevu

1.	<i>Daníček</i>	8 chyb
2.-4.	Rozložníková, Terš, Tomášková	11 chyb
5.-6.	Janda-Martanová, Valentová	14 chyb
7.	Causidisová	16 chyb
8.	<i>Ježková</i>	17 chyb
9.-11.	Kropáčková, Čondl, Jiroutová	24 chyb
12.-13.	Bartošová, Mls	25 chyb
14.	<i>Fischerová</i>	29 chyb
15.	Krčková	30 chyb
16.-17.	<i>Šilhánová, Vokál</i>	32 chyb
18.	<i>Pacholíkova</i>	33 chyb
19.	<i>Suchoň</i>	36 chyb
20.	<i>Neznámý moderátor</i>	28 chyb
21.	<i>Morávková</i>	39 chyb
22.	<i>Poór</i>	46 chyb
23.	<i>Novotný</i>	48 chyb
24.	<i>Dvořáková</i>	52 chyb

Z pořadí jednoznačně vyplývá, že až na tři výjimky (Daníček, Ježková, Fischerová) se v první polovině žebříčku umístili výhradně moderátoři veřejnoprávního Českého rozhlasu. Mluvčí z komerčních stanic byli shledáni jako méně kvalitní i přesto, že jejich promluvy byly zpravidla kratší. Celkový poměr chyb moderátorů veřejnoprávních a komerčních stanic je 229:411.

V tabulce 1 v příloze 4 jsou uvedeny i statistiky mužských a ženských mluvčích,

celoplošných a regionálních stanic. Protože však muži a ženy nejsou v našem vzorku zastoupeni rovnoměrně, přepočítali jsme výsledky tak, abychom dostali průměrný počet chyb připadající na jednoho mluvčího (počet chyb jsme vydělili celkovým počtem mluvčích daného pohlaví). Zjistili jsme tedy, že projevy mužů z našeho hodnoceného vzorku obsahovaly více nedostatků (29,7) než projevy ženských moderátorek (24,9). V porovnání dopadli lépe moderátoři celoplošných stanic (celkem 283 chyb) než mluvčí stanic regionálních (celkem 357 chyb).

Taktéž statistika rozhlasových stanic dopadla významně ve prospěch Českého rozhlasu. Jedinou výjimkou byla stanice Impuls na 4. pozici. Nejlépe hodnocené projevy měli mluvčí ČRo Plzeň (22 chyb), přesné pořadí je následující:

1. ČRo Plzeň
2. ČRo 1 – Radiožurnál
3. ČRo Sever
4. *Impuls*
5. ČRo 2 Praha
6. ČRo Rádio Česko
7. ČRo České Budějovice
8. *Evropa 2*
9. *Blaník*
10. *Frekvence 1*
11. *Hitrádio FM Plus*
12. *Kiss Proton*

Kurzívou jsou opět označeny soukromé stanice.

2.7.3 Další aspekty

Zajímavou statistiku ukazuje také tabulka 2 v příloze 4.

Zjistili jsme, že ve všech analyzovaných projevech se objevilo 71 kontaktních prostředků. 50 z nich využili ke kontaktování svých posluchačů mluvčí komerčních stanic, méně než polovinu (21) zařadili do svých projevů moderátoři veřejnoprávního ČRo.

Ve využití cizích jmen nebyly shledány výraznější rozdíly.

Zajímavý výsledek se objevil v oblasti využití expresivity. Veřejnoprávní stanice si

zachovaly opravdu seriózní ráz a expresivitu nevyužili jejich mluvčí ve zprávách ani jednou. Zato moderátoři soukromých stanic ve snaze ozvláštnit informace a učinit je zajímavějšími, sáhli po expresivním vyjádření 23krát.

Zaznamenali jsme také prohřešky proti vhodné výstavbě rozhlasových zpráv. Celkem se jich v analyzovaných pořadech vyskytlo 19, poměr mezi veřejnoprávními a komerčními médii byl vyrovnaný (10:9). Nejčastěji byl opomenut tzv. měkký začátek, zprávy začínaly číslovkou a nebo byla uvozovací věta vložena až za vlastní stěžejní informaci.

Závěr

V této diplomové práci jsme došli k výsledku, že kvalitnějšími moderátory rozhlasových zpravodajských pořadů jsou zaměstnanci veřejnoprávních stanic Českého rozhlasu. Nejvyšší úroveň si drží moderátoři Českého rozhlasu Plzeň, nejnižší mluvčí Kiss Protonu.

Celkově je základem pro projevy všech zvolených mluvčích spisovná čeština. Ve veřejnoprávních stanicích se od její normy odchyľují zřídka, v komerčních častěji. Nejvíce nespisovné prvky zařazují do vysílání moderátoři komerčních regionálních stanic.

V oblasti ortoepie dělá moderátorům největší problémy dodržování správné délky samohlásek, následuje správná ortoepie souhlásek.

Výsledky hypotéz

1. Hypotéza potvrzena. Základem mluvy všech analyzovaných moderátorů je opravdu spisovná čeština v mluvené podobě. Po prvcích nespisovné, zejména obecné češtiny sahají pouze mluvčí komerčních stanic. Děje se tak zřejmě proto, že nemají teoretické znalosti, neznají jazykovou normu, a tak přesně nerozlišují, který jazykový prostředek patří do mluvené podoby spisovné češtiny a který je považován za nespisovný. U mluvčích veřejnoprávního rozhlasu se nespisovné jazykové jevy vyskytly v malé míře a vždy byly způsobené aktuálním pomýlením moderátora.
2. Hypotéza potvrzena. Moderátoři zpravodajství Českého rozhlasu byli lepšími mluvčími a ve svých projevech dělali výrazně méně chyb. Pouze dva moderátoři komerčních stanic se v pořadí umístili v první polovině pořadí kvality projevů.
3. Hypotéza potvrzena. U každého mluvčího jsme zaznamenali nějaké chyby, žádný projev nebyl 100% dokonalý. Poměr chyb v projevech mezi veřejnoprávními a soukromými stanicemi je 229:411.
4. Hypotéza částečně potvrzena. Hlavní nedostatky se opravdu objevily ve výslovnosti vokálů. Nejvýraznějším problémem bylo nenáležité prodlužování délky krátkých samohlásek, zkracování délky dlouhých samohlásek se však v porovnání s ním téměř neobjevilo. Druhou oblastí, v níž mluvčí nejvíce chybovali, byla

ortoepie konsonantů. Problémy s používáním rázu byly znatelné, avšak očekávány byly nedostatky častější. Výslovnost cizojazyčných jmen nebyla v našem průzkumu analyzována, jelikož počet cizích jmen ve vybraném vzorku nebyl výrazný.

5. Hypotéza potvrzena. Porušení pravidel stavby zpráv pro rozhlas bylo objeveno 19krát. To znamená, že téměř v každém projevu se objevila nějaká zpráva, která měla z obsahového hlediska pro rozhlasové vysílání nesprávnou stavbu, jež narušovala srozumitelnost sdělení.
6. Hypotéza potvrzena. Až na výjimky byly všechny zprávy veřejnoprávních stanic delší a obsáhlejší než zprávy komerční. Nejstručnějším médiem bylo Rádio BLANÍK, které na nejmenší prostor dokázalo vtěsnat nejvíce událostí různého charakteru. Nejdetailněji byly události rozebírány v ČRo 1 - Radiožurnál a ČRo Rádio Česko, kde byla i výrazná snaha o co nejčastější vstupy reportérů či externích mluvčích z místa dění.
7. Hypotéza potvrzena. Všechny stanice ČRo nesou znaky seriózních médií. Zprávy jsou hodnověrné, pocházejí z důvěryhodných zdrojů, začínají po přesném časovém ohlášení celé hodiny. Mají pravidelnou stavbu a nejsou podkresleny hudebním doprovodem. Některé komerční stanice nelpí na tom, aby jejich zpravodajské relace začínaly vždy v celou hodinu, některé však ano. Až na výjimky zpravidla podkreslují zprávy rytmickým hudebním doprovodem. Moderátoři komerčních stanic mluví rychleji a častěji zdůrazňují důležitá slova.
8. Hypotéza nepotvrzena. Objevily se pořady, do nichž předpověď počasí a sportovní události zařazeny nebyly. Sport chyběl v obou nahrávkách Evropy 2, jednou na Frekvenci 1 a jednou na Impulsu. Počasí nebylo součástí zpravodajských relací Impulsu a Frekvence 1. Všechny stanice, které předpověď počasí do zpravodajského bloku zařadily, ji sdělovaly v závěru pořadu. Výjimkou byl Blaník, jehož zprávy předpověď počasí tradičně zahajuje.
9. Hypotéza potvrzena. Moderátoři veřejnoprávních stanic byli lepší ve všech námi hodnocených neverbálních oblastech. Místy byly rozdíly v počtu chyb velmi výrazné. Zde se zřejmě projevuje vyšší odborná kvalifikace mluvčích ČRo. V práci s dechem, intonací a pauzami mají výrazně menší problémy než jejich kolegové ze

soukromých stanic.

10. Hypotéza nepotvrzena. Některé výrazné rozdíly mezi řečovými projevy mluvčích celoplošných a regionálních stanic jsme našli. Např.: v oblasti prodlužování krátkých vokálů mnohem lepší výsledky vykazovali mluvčí celoplošných stanic. Stejně tak tomu bylo s vhodným použitím intonace. Naopak moderátoři stanic s regionálním pokrytím mají menší nedostatky v práci s tvrdým hlasovým začátkem a umístováním pauz.

Další výsledky zjištěné průzkumem

Kromě již zmíněných výsledků jsme v naší analýze odhalili ještě další, předem neočekávané znaky. Velký rozdíl mezi vysíláním celoplošných a komerčních stanic je hlavně ve výběru zpráv. Zatímco celoplošné stanice zařazují do vysílání zejména události celostátního významu a aktuality ze zahraničí, regionální média vysílají z valné většiny zprávy regionálního významu.

Potěšujícím zjištěním bylo, že jsme mezi zvolenými mluvčími nezaznamenali žádnou osobu s logopedickou vadou. Je tedy zřejmé, že všichni mluvčí jsou schopni většinu chyb, jichž se dopouštějí, odstranit dostudováním pravidel české ortoepie, svědomitou přípravou před vysíláním či vynaložením většího úsilí při artikulaci ve vlastním vysílání.

Pozitivním výsledkem také je, že nespisovné prvky byly moderátory využívány minimálně. Přibližně polovina ze všech použitých prvků nespisovnosti byla evidentně použita nevědomě. Je zřejmé, že tendence přizpůsobit jazyk moderátorů jazyku cílové skupiny posluchačů není ve zpravodajských pořadech příliš markantní.

Zajímavé je, že přesto, že jsme v našem průzkumu vyhodnotili jako lepší mluvčí veřejnoprávního Českého rozhlasu, tabulce poslechovosti (viz příloha 1) dominují soukromé stanice. Svědčí to o velmi benevolentní hranici, která je ve společnosti nastavena pro projevy veřejných mluvčích. Mnoho Čechů se bouří, když ve veřejném psaném textu naleznou pravopisnou chybu. Když však z rozhlasu slyší moderátora, který ve svém projevu dělá jednu ortoepickou chybu za druhou, většinou to nikomu nevadí. Představme si, že by v tisku vyšel článek v rozsahu 1 A4 a v něm bylo 27 pravopisných chyb nebo

překlepů (27 je zaokrouhlený průměr chyb připadajících v našem průzkumu na jednoho mluvčího). Zřejmě by redakce, která takový článek vydala, okamžitě obdržela stovky kritických dopisů od pobouřených čtenářů stěžujících si na devalvací spisovného českého jazyka. To, že dennodenně z rozhlasových přijímačů slyšíme obrovské množství nekvalitních mluvených projevů, ale nikomu nevadí. Možná výsledek našeho průzkumu nesevřídčí jen o nedostatečnou kvalitu odborných dovedností některých rozhlasových zpravodajských moderátorů, ale také o nesprávně nastavenou vnímavost rozhlasových posluchačů.

Uvědomujeme si, že moderátoři zpravodajských rozhlasových pořadů jsou lidé a ne stroje, a tak není možné, aby jejich řečový projev byl naprosto bez chyb. Kromě toho jsou zprávy zpravidla vysílány v přímém přenosu, a tak nemá mluvčí možnost se opravit. Navíc na něj při vysílání působí spousta vnitřních i vnějších faktorů, které jeho projev mohou výrazně ovlivnit. Dopustí-li se mluvčí ve svém projevu několika málo výjimečných chyb, je to omluvitelné. Pokud se ale u jednoho moderátora jeden typ nedostatku opakuje často, nelze to považovat za náhodu a přehlížet to. Přece jen by měl profesionální mluvčí na sebe vzít tu zodpovědnost a snažit se svůj projev dovést k dokonalosti. Hlavně proto, aby posluchači porozuměli sdělované informaci přesně tak, jak mají.

Upozornění na nedostatky v projevech rozhlasových moderátorů zpravodajských pořadů a konstatování, že někteří z těchto mluvčích jsou zatím pro posluchače mluvnými vzory spíše negativními, nemají být útokem na osoby moderátorů či na jejich nekompetentnost. Více než o kritiku jde v této práci o upozornění na ty jevy mluvené podoby jazyka, které mají zásadní vliv na srozumitelnost informací, na úspěšnost komunikace mezi mluvčím a posluchačem, ale i na celkovou kultivovanost projevů rozhlasových mluvčích. Vždyť kultura mluveného projevu dnešní společnosti nezávisí tolik na kodifikaci pravidel, jako na vyjadřování živých mluvních vzorů, které můžeme dennodenně slyšet, např. na projevech rozhlasových zpravodajských moderátorů. Prioritou každého posluchače rozhlasu je, aby snadno a rychle porozuměl tomu, co slyší.

Nelze tedy jednoznačně říci, zda moderátoři rozhlasových zpravodajských pořadů jako kompaktní skupina jsou nebo nejsou dobrými řečovými vzory pro své posluchače. Někteří jsou (z našeho výběru zejména mluvčí ČRo Plzeň) a někteří rozhodně ne (např.: moderátoři Kiss Protonu). Problém je zřejmě v tom, že lidé, kteří poslouchají

veřejnoprávní stanice a vhodné vzory tedy mají, nejsou tou hlavní skupinou, jež by potřebovala svůj řečový projev vylepšit. Naopak mládež (tj. žáci základních a středních škol) patří ve valné většině mezi posluchače stanic komerčních a na nich kladné řečové vzory (až na výjimky) nenaleznou.

Zdroje informací

Literatura:

1. Čechová, Marie - Krčmová, Marie - Minářová, Eva: *Současná stylistika*. Praha: Lidové noviny 2008. 342 s.
2. Daneš, František: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia 1997. 279 s.
3. Krobotová, Milena: *Spisovná výslovnost a kultura mluveného projevu*. Olomouc: Univerzita Palackého 2000. 219 s.
4. Müllerová, Olga - Hofmannová, Jana - Schneiderová, Eva: *Mluvená čeština v autentických textech*. Jinočany: H+H 1995. 236 s.
5. Palková, Zdena: *Zvuková podoba veřejných mluvených projevů z hlediska jazykové kultury*. In: *Čeština doma a ve světě*, 2005, roč. XIII, s. 37 - 98.
6. Kralčák, L'ubomír (ed.): *Hovorená podoba jazyka v médiích*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa 2008. 318 s.
7. Kraus, Jiří: *Rétorika a řečová kultura*. Praha: Univerzita Karlova, Karolinum 2004. 184 s.
8. Hůrková, Jiřina: *Česká výslovnostní norma*. Praha: Scientia 1995. 74 s.
9. Kraus, Jiří: *Jazyk v proměnách komunikačních médií*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Karolinum 2008. 172 s.
10. Osvaldová, Barbora – Lábová, Alena: *Zpravodajství v médiích*. Praha: Karolinum 2000. 155 s.
11. Janoušková, Jana: *Úvodem*. In: *Čeština doma a ve světě: Mluvená čeština v médiích*, 2008, ročník XVI, s. 3-4.
12. Bartošek, Jaroslav: *K jazyku mluvených zpráv*. In: *Čeština doma a ve světě: Mluvená čeština v médiích*, 2008, ročník XVI, s. 5-18.
13. Palková, Zdena: *Zvuková podoba veřejných mluvených projevů z hlediska jazykové kultury*. In: *Čeština doma a ve světě: Mluvená čeština v médiích*, 2008, ročník XVI, s. 19-21.
14. Palková, Zdena: *Kultura řeči v jedné redakci Českého rozhlasu*. In: *Čeština doma a ve světě: Mluvená čeština v médiích*, 2008, ročník XVI, s. 21-23.
15. Hedbávná, Barbora: *„Teď mě dobře poslouchajte, nebudu to víckrát opakovat“*. In: *Čeština doma a ve světě: Mluvená čeština v médiích*, 2008, ročník XVI, s. 31-34.

Resumé

Diplomová práce se zabývá analýzou současného stavu mluvené češtiny moderátorů rozhlasových zpravodajských pořadů a porovnáním stavu ve veřejnoprávních a soukromých stanicích. Rozhlasové zpravodajství je hodnoceno z hlediska kvantity, kvality, relevance a způsobu. Výsledky analýzy je srovnány s teoretickými předpoklady. Na základě zjištěných skutečností jsou vyčleněny hlavní znaky, tendence a nedostatky mluvených projevů mluvčích zpravodajských rozhlasových pořadů.

Summary

The diploma thesis is dealing with analysis of contemporary state of spoken czech language of reporting programmes broadcasters and with comparison of the situation in public and private radio stations. Radio reporting is judged from the point of view of quality, quantity, relevance and manner. The results of the analysis are compared with the theoretical assumptions. The main characteristics, tendencies and shortcomings of spoken language of the radio reporting programmes broadcoasters were set on the basis of discovered facts.

PŘÍLOHY

Seznam tištěných příloh

1. Tabulka poslechovosti českých rozhlasových stanic
2. Část zjednodušených fonetických přepisů zvolených moderátorských výstupů
3. Odpovědi pracovníků rozhlasových stanic na otázky v dotazníku
4. Tabulky podrobných výsledků analýzy

Seznam příloh na CD

1. Zvukové nahrávky analyzovaných pořadů (mp3)
2. Kompletní zjednodušený fonetický přepis posuzovaných moderátorských projevů (pdf)

Příloha 1:

Poslechovost českých rozhlasových stanic

zdroj: *Poslechovost rádií stabilní, na čele je Impuls RP-MediaGuru* [online]. [citováno 17.2.2012]. <<http://www.mediaguru.cz/2012/02/poslechovost-radii-stabilni/rp-2/>>.

Celoplošná rádia	2. pol. 2011	2+3Q/2011	2. pol. 2010	mezikvartální změna v %	meziroční změna v %
Rádio Impuls	1039	1007	1 048	3,18	-0,86
Frekvence 1	940	937	931	0,32	0,97
Evropa 2	871	852	958	2,23	-9,08
ČRo1-Radiožurnál	700	697	722	0,43	-3,05
ČRo2 - Praha	381	371	361	2,70	5,54
ČRo3 - Vltava	59	59	65	0,00	-9,23
ČRo 6	25	29	28	-13,79	-10,71
Programová síť BBC	16	15	14	6,67	14,29
Regionální rádia	2. pol. 2011	2+3Q/2011	2. pol. 2010	mezikvartální změna v %	meziroční změna v %
Rádio Blaník	668	646	660	3,41	1,21
Radio Čas	274	269	245	1,86	11,84
ČRo Brno	184	171	161	7,60	14,29
Country Rádio	182	212	197	-14,15	-7,61
Rádio Beat	182	188	179	-3,19	1,68
Hitrádio Orion	157	168	153	-6,55	2,61
Rádio Černá Hora	132	129	132	2,33	0,00
Fajn Radio	124	131	104	-5,34	19,23
Kiss Hády	103	114	117	-9,65	-11,97
ČRo České Budějovice	93	84	94	10,71	-1,06

Příloha 2:

Část zjednodušených fonetických přepisů analyzovaných zpravodajských pořadů

Vysvětlivky:

↑	-	stoupnutí melodie
↓	-	klesnutí melodie
☺	-	otázka
■	-	pauza
:	-	prodloužení samohlásky
@	-	hezitační zvuk
▶	-	slyšitelný nádech
_____	-	nesrozumitelné nebo nejasné slovo či úsek textu
AB	-	velká písmena značí zdůraznění slabiky nebo slova
=	-	okamžité, až překotné navázání na repliku partnera

Český rozhlas 2 Praha

Zprávy 14.1.2012, 11.00 hod. (Olga Krčková)

sou tu zprávy s olgou krčkovou hezké dopoledne↓■ ► sněhové jazyky závěje hlavně ve vyšších polohách a kluzké silnice na ostatním území↑ tak to vypadá dnes dopoledne↓■ například na ústecku sou ale po: celonočním sněžení a silném víchru už↑ všechny silnice sjízdné↑■ horské cesty sou udržované↑ na horách stále fouká A tvoří se sněhové jazyky dodává redaktorka eva holá↓

redaktor

meteorologové ale VARUJÍ že už nes odpoledne začnou silnice namrzat↑■ ledovka a náledí se budou tvořit až DO NEDĚLE↓■ varování platí pro celou republiku↓■ hlavně na horách se přidají sněhové přehánky v polohách nad šescet metrů tak musíme stále počítat I se sněhovými jazyky↑ a na horách se závějemí↓■ ► tři češi obvinění v zambii ze špionáže by se měli vrátit do země A stanout před soudem↓■ tento požadavek znesl podle agentury rojtrs zambijský ministr vnitra v tamím rádiu↓■ jedná se o PRVNÍ vyjádření zambijských oficiálních míst k jejich útěku↓■ ten se odehrál už před koncem roku↑ zřejmě s podporou našeho ministerstva zahraničí a tajných služeb↓■ podle zambijské strany: muži fotografovali citlivé vojenské objekty a sou tedy zahraničními špióny↓■ ► trojice ale všechna obvinění odmítala↓■ víc než stovka strážníků a dva psodvi v noci provedli po celé praze rozsáhlou kontrolu míst kde je velká pravděpodobnost páchaní trestné činnosti↓■ zaměřili se NEJEN na prostituci ale také na pátrání po hledaných osobách↓■ víc nám řekl jan čihák z oddělení pro komunikaci↓

externí mluvčí

výsledky jednotlivých kontrol budeme znát po neděli↑■ podle reportéra českého rozhlasu↑ který se s hlídkou pohyboval v centru metropole↑ se ale řešily JEN drobné přestupky↓■ ► sebevražedný útočník zabil v irácké basře nejméně dvaatřicet lidí zraněných je kolem devadesáti↓■ cílem útoku byli šiitští poutníci kteří se scházeli v místní mešitě při příležitosti jednoho z důležitých svátků↓■ útočník se převlékl do policejní uniformy přiblížil se ke kontrolnímu stanovišti tam se odpálil↓■ útoky na šiity sou v posledních týdnech stále častější zřejmě to souvisí s politickými spory mezi oběma náboženskými skupinami↑■ které VYVRCHOLILY vydáním zatykače na sunytského viceprezidenta↓■ ► v pražském klubu SASAZU budou večer v přímém přenosu české televize uděleny ceny ČESKÉ filmové kritiky↑■ nominacích se nejčastěji objevují tragikomedie roberta sedláčka

rodina je základ státu a dva filmové debuty↑■ poupatá zdeňka jiráského a alois nébl tomáše luňáka↓■ tato trojice↑ aspiruje i na cenu: pro: nejlepší film↓■ podle kritičky mirky spáčilové byla loňská úroda filmů poměrně BOHATÁ ale kvalitativně velmi slabá↓

externí mluvčí

tři muže: devět žen bude mít nakonec český tenis ve dvouhrách na austráliji open↑ andrea hlaváčková dokázala vyhrát VŠECHNA TŘI kvalifikační kola↑■ a po vítěství nad garsiaovou z francie dvakrát šes čtyři↑ postoupila i ona do hlavní soutěže↓■ jak nes bude↑☺ čekejte proměnlivou oblačnost a hlavně na horách sněhové přehánky↓ odpolední teploty↑ od mínus jednoho do plus tři stupňů↑ v tisíci metrech na horách bude kolem čtyř pod nulou↓■ až do večera povane čerstvý severozápadní vítr místy s nárazy až kolem sedmdesáti kilometrů za hodinu↓■ polohách nad šescet metrů se tak budou tvořit sněhové jazyky A: na horách závěje↓■ k večeru také místy pozor na náledí↓■ tolik zprávy↑ více dozvíte na webu zprávy tečka rozhlas tečka cé zet↓

Český rozhlas Plzeň

Zprávy 14.1.2012, 18.00 hod. (Marie Rozložníková)

ve stříbře hořel panelák↑ ■ kulturní centrum v šenzé připravilo folklórní odpoledne↓ ■ zítra bude polojasno až jasno↑ teploty MÍRNĚ pod nulou↓

znělka

ve stříbře na tachovsku dnes odpoledne hořel byt v panelovém domě↓ na místě byl nalezen jeden mrtvý člověk↑ čtyři lidé MUSELI být evakuováni↓■ policie se případem zabývá↑ bliší informace o události však zatím NESDĚLILA↓■ podle mluvčí záchranné služby lenky ptáčkové↑ zemřel muž před příjezdem zdravotníků ■ ti mu už nemohli pomoci↓■ příznivci českého a bavorského folklóru a dobrého jídla: se zítra sejdou v bavorském městečku šenzé↓■ kulturní centrum bavária bohémia tam od čtrnácti hodin pořádá tradiční↑ českoněmecké folklórní odpoledne↓■ více jeden z organizátorů↑ václav vrbík↓

znělka

lidé ve vsetatech na mělnicku si připomněli čtyřicet tři let od úmrtí místního rodáka jana palacha↓■

dvacetiletý palach se: šestnáctého ledna devatenáct šedesát devět upálil↑■ aby vyburcoval společnost pasivity po sovětské okupaci ■ o tři dny později svým zraněním podlehl↓■

setkání každoročně pořádá společnost jana palacha ve vsetatech↑ aby se na jeho čin nezapomnělo↓■ letos sál místního kina zaplnilo kolem sto padesáti lidí↓

znělka

► ruská vesmírná agentura upřesňuje čas a místo zřícení meziplanetární sondy fobos grun↓■ podle nejnovějších odhadů by se PATNÁCTItonový kolos měl zřítit zítra před sedmou hodinou večer našeho času nedaleko čilského pobřeží ■ sonda by ale neměla lidi na zemi ohrozit↓■ při průletu atmosférou se: pravděpodobně ROZPADNE na menší části↑ a toxické palivo SHOŘÍ↓■ původně měla zamířit k marzu↑ a: přistát na jeho měsíci fobos↑ odkud měl na zem přivést vrozky hornin↓

znělka „sport“

silný vítr ke kerému se navíc přidalo HUSTÉ sněžení nepustil ani DNE: skokany na lyžích na mamutí můstek kulm v bád miternsdorfu↓■ _____ nakonec první závody PRVNÍ závody v letech bez náhrady zrušila↑ a další šanci předvést dvousmetrové skoky bude mít i české kvarteto↑ janda koudelka matura a sedlák ■ až zítra od čtrnácti hodin↓

znělka „počasí“

noci a zítra bude POLOjasno až JASNO↑ na horách ojedinele slabé sněžení↓■ noční teploty MÍNUS čtyři až minus sedm místy na sněhové pokrývce až kolem minus DESETI stupňů↓■ nejvyšší dení minus tři stupně až nula↓■ povane MÍRNÝ severozápadní vítr↑ rozptylové podmínky budou dobré↑ a biozátěž bude na dvojce tedy střední↓■ tolik zprávy a: marie rozložníková↓

Frekvence 1

Zprávy 13.1.2012, 14.00 hod. (neznámý moderátor)

krušných horách není vidět na krok↓ na jihu čech to zase hodně klouže a: most na dé jedniče u ostravy sou prý v pořádkumost na dé jedniče u ostravy sou prý v pořádku ↓

znělka

hezké odpoledne z rádia frekvence jedna↓ ■ v krušných horách panuje takzvaná BÍLÁ tma↓ kvůli hustému sněžení není vidět skoro ani NA KROK↓■ situaci ná:m na frekvenci jedna popisuje lenka holovská ze správy a údržby silnic Ústeckého kraje ■ ■ ►KDY↑ bude silnice znovu otevřená se zatím neví záleží na tom kdy přestane silně foukat a sněžit↓■ až do pozdního odpoledne: bude pravděpodobně:■ neprůjezdný úsek mezi

RUSOvou a výsluním↓■ a taky pravděpodobně: bude: až do pozdních odpoledních hodin uzavřená železniční trať u rychnova u jablonce nad nisou↓■ tu uzavřel ■ raní sesuv hlíny ■ a kamení↓■ a stejné problémy v doprahěh v dopravě hlásí ih ihočeský kraj↑■ hlavně NA strakonicku a českokrumlovsku leží ujetá vrstva sněhu↓■ silnice klou:žou: a vzhledem k intenzivní dopravě↑ ■ se NA NĚKterá místa ■ nemohou dostat ■ ani sypače↓

znělka

český svaz stělesné výchovy @ jako věčínový vlastník zkrachovalé společnosti sazka↓ a taky DALŠÍ akcionáři podali žalobu proti prodeji ■ loterijní firmy↓ ■ sportovcům se totiž nelíbí jakým způsobem přišli o majetek↓■ ten podle nich ■ NEVEDL k nejvyššímu možnému uspokojení všech@ věřitelů↓■ prodej sazky byl podle sportovců NEČItelný a skončil v rukách firem ■ které nenabídly ■ nejvyšší cenu↓►A MÁME TADY BOJ↑ ředitelství silnic a dálnic verzus stavební společnost euro:via cé es ↓■ důvodem sporu je hlavně stav tří mostů na dé jedničce U OSTRAVY↓■ ředitelství tvrdí↑ že JEJICH stav je špatný↓► euro:via zase↑■ že je to nesmysl↓ ■ a navíc že Ř S D reklamuje tři mosty a jeden z nich je přitom ■ už dva roky po záruční lhůtě↓■ ►v kalendáři máme dneska: třináctého PÁTEK třináctého a pro: pověřčivé to znamená ■ JEDINĚ špatný den↓■ a něco na tom zřejmě bude↓ třeba:↑ v české pojišťovně právě v tento den minulý rok nejvíc narostly škody v rámci pojištění ODPOvědnosti obyvatel↓■ až o desetinu častěji■ se zase ozývali ZEMĚdělci↑ hlavně kvůli různým onemocněním svých zvířat■ častější sou v pátek třináctého ►i vytopené domácnosti ■ prasklé vodovodní roury a další problémy s vodou↑■ a taky dopravní nehody↓■ fóbiji z pátku třináctého mají MILIONY lidí ■ po celém světě↓■ hezké odpoledne:↑ na rádiu frekvence jedna:↑ startuje styl s dijanou:↓

Kiss Proton

Zprávy 16.1., 14.00 hod. (Jonáš Novotný)

dobré odpoledne:↑■ PLZEŇANY OVLÁDLO ZÁPISOVÉ ŠÍLENSTVÍ↑■ přestože míst ve školách je víc než potencionálních prvňáčků a tak NIKDO: nemusí mít strach↑■ před některými školami stojí rodiče s dětmi NEKonečné fronty↓■ i: několik hodin↓■ u základky na slovanech JE KOLEgyně marie dvořáková↓

reportér

hrůzostrašný nález vyděsil běžkaře U NEJDKU ■ na karlovarsku↓■ V POSEDU:↑ tam objevili mrtvolu muže VE ZNAČném stádiu rozkladu↓■ policisté zjišťují KDY jak a proč starší člověk zemřel↑■ podle: hlavní vyšetřovací verze šlo o: bezdomovce který se tady skrývá před deštěm↑ a pak zemřel ■ přirozenou smrtí↓ CENY BENZÍNU A NAFTY u českých čerpaček zlomily DALŠÍ rekord↓ momentálně:↑ se natura devadesát pět prodává průměrně za třicet pět padesát A: nafta: za třicet šest korun↓■ přesně↑ stejné ceny platí i v plzeňském kraji který je UPROstřed tabulky regionů↑■ nejhůř sou na tom šoféři na severu moravy ■ nejlépe pak↑ jihočeši↓■ špatnou zprávou je: že v nejbližích týdnech se: palivo: rozhodně zlevňovat NEBUDE↓■ naopak↓■ možná ještě o pár haléřů podraží↓■ POKUD přemýšlíte o dijetě↑ která by vám pomohla ZHUBNOUT↑ zajímavou radu mají švýčar švýcarští lékaři↓■ ti zjistili že LIDÉ↑ kteří používají ■ ČERVENÉ nádobí↑ sní až o čtyřicet procent méně potravin↓■ lidský mozek totiž červenou ■ podvědomě vnímá jako STOPKU ■ varování ■ nebo zákaz↓

znělka

VČEREJŠÍ EGZIBICE: PLZEŇských hokejových indiánů kteří DEKLASovali liberec DESET čtyři zaujal nejen fanoušky modrobílých ALE I sportovní novináře↑■ do elitní sestavy DEVĚTAtřicátého extraligového kola se tak zinych klubů vešel pouze kladenský brankář chábera A: litvínovský obránce kubát↓■ pakuš VŠECHNY posty patří plzeňanům↓■ odborníkům↑ se: líbil výkon obránce barošáka a: útočné trojky vostřák ■ dudu ■ straka↓

reklama

v regionu: očekáváme: přibývání OBLAČNOSTI: A: návrat OPRAVDOVÉ zimy↑▶ během odpoledne: přijdou OBLAČNOST se sněhovými přeháňkami nebo i vytrvalým sněžením↓■ A: teploty se budou pohybovat mezi nulou A: mínus trojkou↑■ my sme teď v plzni aktuálně na mínus DVOU stupních↑ šumavský pancíř má na vrcholku ■

mínus sedum↓

reklama

řidiči pozor↑■ dopravní nehoda je na hlavním tahu OD karlových varů NA plzeň u bečova
NAD teplou nabouralo OSOBNÍ auto: ► na místě teď zasahuje policie A: také záchranáři
projíždějte OPATRNE↑■ I jinde v regionu počítejte s tím že silnice mohou
NEBEZPEČNĚ klouzat↑ platí to i v okrajových částech plzně↑■ ta:k pozor na to↓■
ŠŤASNOU CESTU↑ s rádiem kis proton↑

Příloha 3:

Průzkum týkající se přípravy rozhlasových zpráv v jednotlivých redakcích zvolených stanic

Šéfredaktorům všech 12 rozhlasových stanic byl zaslán e-mail s následujícími dotazy:

1. Mají moderátoři zpráv z Vaší stanice nějaké vzdělání v oblasti rétoriky?
2. Spolupracují s nějakým hlasovým poradcem?
3. Myslí při přípravě zpráv na to, že budou posluchači tyto informace vnímat poslechem a ne číst, přizpůsobují tomu jejich formu?
4. Přípravují se před vysláním nějakou hlasovou rozcvíčkou, přeříkávají si obtížná místa v textu apod.?

Odpověď moderátora ČRo 1 - Radiožurnálu Jana Pokorného:

Středa, 7 Březen, 2012 15:50 CET, Pokorny Jan <jan.pokorny@rozhlas.cz> napsal:

1. Pokud myslíte rétoriku, jako specializovaný obor, který je součástí např. magisterského studia, tak nikoliv. Moderátoři a zprávaři absolvují zpravidla interní hlasová školení, jejich mluvní projev je neustále pod dohledem nadřízených i rozhlasového oddělení vzdělávání, jehož pracovníci se specializují na hlasová školení, pravidelně poskytují zpětnou vazbu a upozorňují na případné prohřešky v intonaci, kadenci, dynamice mluveného projevu.
2. Ano, viz výše.
3. Ano, už při vstupních pohovorech na posty redaktorů, zprávařů či moderátorů je uchazeč testován, zda si uvědomuje specifika psaného a mluveného projevu. Průběžně pak zejména editor v tom 24 hodinovém proudu informací kontroluje, zda je zpráva napsaná opravdu sdělně, u vědomí toho, že posluchač se k ní nemůže vzápětí vrátit a "pustit" si ji znovu.
4. Každý zprávař a moderátor má svou metodu jak se "rozmluvit". Často využívají právě rad a doporučení hlasových lektorů, jak se vypořádat s artikulačně náročným souslovím, jak si ho například zpočátku říkat po dvou, třech a více slabikách a pak až celé. Jsou to běžná procvičování mluvidel, která se používají třeba v herecké profesi.

Odpověď šéfredaktora ČRo 2 Praha Jaromíra Ostrého

Pátek, 2 Březen, 2012 13:05 CET, Jaromír Ostrý <jaromir.ostry@rozhlas.cz> napsal:

Na naší stanici jsou zpravodajské relace pouze ve formě zpráv. Interpreti těchto relací ovšem nejsou moderátoři, nýbrž redaktoři zprávaři, což je poněkud jiná disciplína. Samozřejmě procházejí školením. To zajišťuje Oddělení vzdělávání Českého rozhlasu, dále je průběžně jejich výkon sledován programovým vedením stanice, následně vyhodnocován a dle výsledků je přístupováno k dalším postupům. Redakce zpráv obsahuje i pozici editora, který je zodpovědný za dodržování jazykové správnosti a kultury a také věcného obsahu relací. Vedle interního vzdělávání zabezpečujeme i externí odborníky - ti hodnotí, případně proškolují redaktory zpráv.

Odpověď šéfredaktora ČRo Rádio Česko Václava Sochora:

Pátek, 2 Březen, 2012 03:40 CET, Václav Sochor <v.sochor@hotmail.com> napsal:

1. Ne. Resp. neexistuje žádný vzdělávací standard v oblasti hlasového projevu, který by naši moderátoři museli splňovat. ČRo pořádá kurzy hlasové přípravy, které jsou ale vhodné především pro začátečníky a jež v některých případech dokazují pomocí redaktorů překonávat artikulační problémy při nčití despatches či reportáží. Bohužel vyšší ambice tyto kurzy mít nemohou, protože ze své podstaty např. nerozvíjejí, ale spíše odstraňují charakteristické nestandardní aspekty, "chyby" projevu, namísto aby s nimi pracovaly, a také nerozlišují mezi jednotlivými stanicemi, jejich dynamikou, stylem, barvou. Nelze poslat moderátora Radia Česko na zkušenou na Vltavu a naopak. To by přineslo víc škody než užítku.

Umět moderovat rozhlasové zpravodajství je dovednost, která se dá s obrovskou sebekázní, pokorou a úsilím nadřít, přičemž se stěsím se pak někteří takhle "nadřeni" lidé chytí a, mají-li dostatečný všeobecný rozhled, pohotovost, sociální inteligenci, asertivitu a empatii, mohou po letech stát relativně dobrými moderátory. Ale vždycky jim chybí ta "stava", drive a originalita lidí, kteří mají na moderování talent.

Znovu a znovu se ve své praxi setkávám s lidmi, kteří usednou k mikrofonu a jsou lepší, než my všichni. Nejaktuálnějším příkladem z naší redakce je mladíčka Marketa Bartosová,

ktera byla uz po tydnu za mikrofonom o tridu lepsi nez jeji kolegové u nas nebo na Zurnalu. Pro jeji profesni rozvoj je treba hrozne dulezite naucit se casove discipline, efektivni komunikace s editorem apod., ale rozhodne je treba ji uchranit pred kurzy hlasoveho projevu.

Chci zduraznit, ze hlasova skoleni jsou velmi dulezita pro lidi, kteri chteji mluvit na mikrofón, nikdy to nedelali a samo jim to nejde. Tady je jejich role temer nezastupitelna (RC ma ted na techto kurzech 6 lidi), protoze zkusenejsi kolegové prste nemaji cas se jim venovat. Navic - kdyz jsme to v redakci zkouseli - prisli jsme na to, ze moderatorsti "matadori" se snahou o definici pravidel sveho vlastniho projevu, pravidel, která by pak mohli predat sverenemu zacatecnikovi, sami pomerne znatelne horsili ve svém projevu, protoze se snazili techto self-defined pravidel drzet.

Pro dobrou moderaci neexistuji pravidla. Knih a kurzu je spousta, ale jejich absolventi se krome metod, jak odstranit logopedicke vady, nauci predevsim nove stereotypy a chyby - zasady, které mohou fungovat pro lektora, ale jez naprosto nejsou prenositelne a u kohokoli jineho zasevaji neprirozené prvky do jeho projevu, které se postupem casu jen prohlubuji.

Kazdy moderator ma jedinecny styl, sve zbarveni hlasu, zpusob pokladani otazek, strukturovani prednaseneho textu, tempo, modulaci, charakteristicke vady a predevsim dynamiku. Kdyz se tyhle vlastnosti dobre sejdou, nemusí vadit dokonce ani rackovani - Ondra Stindl patril k nejoblibenejsim hlasum na BBC, ackoli (nebo prave proto), ze ze sebe "normalni" err nikdy nedostal.

Jakkakoli snaha o uniformitu a zglajchsaltovani projevu je pro rozhlasove zpravodajstvi smrtelna.

2. Hlasovou prpravu v rozhlase poskytuje odd. vzdelavani. Nedelaji to spatne, ale nemohou si klast vyssi cile nez odstranovani logopedickych chyb. Prace s dechem, frazovanim, vysvetlovani pravidel zasadne odlišne "modulacni gramatiky" pri prevodu psaneho textu na mluveny projev - to vsechno muze fungovat, ale vetsinou selhava. Je to obrovské hazardovani s prirozenosti projevu, která musi zustat tim jediným

neporusitelným pravidlem.

3. Bohužel většinou ne. Není to úplně boj s větrnými mlýny, částečně se to dá odstranit, ale je to boj neustálý: každý nový redaktor a každý lenoch, který tvoří zprávy či kostru příspěvku metodou copy/paste z několika psaných zdrojů nebo (jste hur) z cetky, pacha na své stanici a na měně zkušených kolezích za mikrofonem přiserný zločin. Zkušený moderátor rutinně nahrazuje veskera "nyňi" slovem "ted", každé "stale" slovem "porad", místo každého "jiz", co má na papíře, řekne na mikrofon "uz" atd. atd., dokáže zpátky odstranit silně cetkarsko/fsv-oidní přiznání úvodních vět. Začíná věta ctk každá nesmyslně první dodnes slovosledem přeházeným zprávou zcela. (Porad jste i na RC denně bohužel slyšíme zprávy ve stylu "123 lidí zahynulo při ničivém zemetřesení v novozelandských městech Christchurch", namísto normálního "Při zemetřesení v novozelandském městě Christchurch zahynulo...") Přitom takhle hrůza nepatří ani do psané češtiny. Čili - podíl lvi špatně na projevu nepřirozeně mají mluvené podklady psané často už. :-) A rozluštit na mikrofon zfleku, nazivo, takovéhle sudoku, je i pro zkušeného moderátora mnohdy hodně náročné.

4. Ne. Na stanici, která má ambice říkat si zpravodajská a myslet to vážně, na to přece nemůže být čas. Moderátor sedí několik hodin ve studiu a tím redaktorovi mu připravuje podklady "on the fly" - tak, aby je dostal na stůl (nebo často jen na monitor, když není čas je vytisknout) 100% čerstvě. Většinu jich vidí poprvé až tehdy, když je čte live on air. Klasické korektury jsou možné v tiskových médiích, které vycházejí 1x denně, nikoli ve 24/7 elektronickém médiu. Ale třeba na BBC nebo na RC funguje úplně jiný systém editoriačních kontrol zahrnující i jazykové aspekty - přijedte se někdy podívat, můžete strávit půl dne ve studiu nebo s editorem.

Některí redaktori (většinou ti s nějakou moderátorskou zkušeností) pro své kolegy za mikrofonem foneticky prepisují obtížně vyslovitelná jména - to může ucinne pomoci.

Některí "proškolení" moderátori si dělají do textu, které mají k dispozici drív, systém všelijakých značek, protože se to tak naučili na školeních - tyhle "znacky" jsou pak bohužel vždycky i slyšet. To nepomáhá.

Odpověď šéfredaktora ČRo Plzeň Pavla Maršáta

Pátek, 2 Březen, 2012 13:31 CET, Pavel Maršát <Pavel.Marsat@pl.rozhlas.cz> napsal:

1. Mají moderátoři zpráv z Vaší stanice nějaké vzdělání v oblasti rétoriky?

Ano, jsou mezi nimi absolventi žurnalistiky nebo pedagogické fakulty. Navíc v rozhlasu máme oddělení vzdělávání, kde hlasoví poradci kontinuálně proškolují naše redaktory (hlasová cvičení, práce s textem a hlasem).

2. Spolupracují s nějakým hlasovým poradcem?

Viz. bod 1

3. Myslí při přípravě zpráv na to, že budou posluchači tyto informace vnímat poslechem a ne číst, přizpůsobují tomu jejich formu?

Samozřejmě, veškerá metodická činnost směřuje k tomu, aby si rozhlasový redaktor (zprávař) uvědomil odlišnosti mluveného a písemného projevu.

4. Přípravují se před vysíláním nějakou hlasovou rozcvičkou, přeříkávají si obtížná místa v textu apod.?

Je to individuální. Někdo si zprávy čte očima a stačí mu to, někdo naopak čte nahlas a opakovaně.

Odpověď programového ředitele Rádia BLANÍK Daniela Rumpíka:

Čtvrtek, 8 Březen, 2012 06:23 CET, rumpik@radioblanik.cz napsal:

1. Z redaktorů zpravodajství, kteří prezentují relace ve vysílání, mají klasické teroretické vzdělání v oblasti rétoriky dvě kolegyně. Jedna vystudovala obor činoherní herectví na DiFa JAMU v Brně, druhá pak Vyšší hereckou školu v Praze, kde v současné době konkrétně rétoriku i přednáší. Zbylí kolegové (6 lidí) se maximálně zúčastnili kurzů rétoriky, ale to již zcela po vlastní ose a mimo standardní studium.

2. Naše skupina pravidelné lekce rétoriky pro všechny redaktory nezajišťuje. S každým kolegou tuto věc řešíme případně individuálně při pravidelném náslechu vysílání. Pokud se dlouhodobě setkáváme s opakovanými nedostatky v oblasti mluveného projevu (špatné dýchání, dikce, tempo, špatná výslovnost konkrétní souhlásky či samohlásky, atd.), doporučíme redaktorovi individuální konzultace s odborníky v oblasti rétoriky. Konkrétní výběr a počet lekcí je už ale na jeho svobodném zvážení. V poslední době jsme takto postupovali s jednou kolegyní, která aktivně s vlastním odborníkem v současnosti

konzultuje.

3. Určitě ano. Je třeba si uvědomit, že posluchači rádia vnímají na rozdíl o televize předávané informace čistě audiálně - tedy bez konkrétního zobrazení. Proto je třeba myslet na to, aby každou zprávu byli schopni pochopit okamžitě a bez dlouhého přemýšlení. Během jedné zpravodajské relace zazní více jednotlivých zpráv (5-7), a to vše během maximálně 2 minut. Do několika jednoduchých a krátkých vět tak musíme vložit téma, ke kterému například v ČTK vyjde dvoustránkový text. Posluchači přitom musíme sdělit vše podstatné, aby byl v obraze a neměl pocit, že mu nějaká zásadní informace unikla. V každé naší zprávě tak musí zaznít vždy ZÁSADNÍ INFORMACE, a pokud to lze, do dalších dvou vět umístíme krátké souvislosti. Vždy ale platí základní schéma - KDO, CO, KDY, KDE + případně PROČ a JAK. Z jakého důvodu dbáme na maximální jednoduchost a přehlednost našich zpráv? Z celé řady provedených průzkumů totiž dobře víme, že posluchači Rádía BLANÍK chtějí slyšet zprávy krátké a jasné. Kdyby je zajímaly širší souvislosti a komentáře, naladí si například veřejnoprávní rozhlas nebo ČT24 - oni ale chtějí slyšet primárně oblíbené písničky a k tomu se v kostce dozvědět, co se stalo nového - pokaždé jim ale stačí maximálně dvouminutová zpravodajská relace + předpověď počasí a krátký dopravní

servis. Na to navazuje i konkrétní lexikální a stylistické zpracování jednotlivých zpráv. Naši redaktoři samozřejmě nepoužívají těžký a umělý jazyk agenturního zpravodajství. Posluchačům musíme takovou zprávu vždy "přeložit" do jazyka, kterým oni sami hovoří. Sice spisovnou formou, ale bez cizích výrazů, neologismů a anglicismů. Zároveň ale nepoužíváme prvky slangu nebo argotismu. Vždy preferujeme spisovnou češtinu, krátké a jasné věty. Naši posluchači jsou primárně lidé ve věku 30 až 60 let se silnou vazbu na region, ve kterém žijí a pracují (většinou mnoho let). Jsou to v dobrém slova smyslu LOKÁLNÍ PATRIOTI. Také tomu musíme uzpůsobit výběr zpravodajských témat. Vždy důsledně upřednostňujeme regionální zprávy - informace ze zahraničí nebo drby z Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR naše posluchače nezajímají. Raději se dozví, kdy u nich v obci opraví silnici nebo kde postaví novou výletní rozhlednu. Důležitou kapitolou je i PŘEDNES (prezentace). Jak bylo již v tomto textu uvedeno, naši posluchači nevidí obrázky, vše si musí 100% představit pouze na základě námi prezentované zprávy. Tomu je nutné přizpůsobit i prezentaci zpravodajských relací. Ideální redaktor zpravodajství Rádía BLANÍK hovoří klidně, plynule, bez přechů a zadržování v textu. Posluchač musí mít pocit, že zprávař je připravený a nejde o pouhé tupé čtení, nýbrž prezentaci něčeho, co

zprávař dobře zná a ví, o čem je řeč. Redaktor vždy zřetelně odděluje konce zpráv od začátku té následující. Pokud to téma zprávy dovolí, hovoří lehce pozitivně a do mírného úsměvu - tím pak dotváří celkovou náladu. Zároveň je tak spolutvůrcem naplnění sloganu "Rádio BLANÍK - POHODOVÉ ČESKÉ RÁDIO". V naší stanici se programově snažíme preferovat tzv. dobré zprávy - naši posluchači mají sami o sobě hodně svých starostí, proto jim chceme pokud možno ukázat alespoň u nás, že svět má i hezké stránky. Tím ale netvrdím, že důležité negativní zprávy potlačujeme a neprezentujeme! BLANÍK je však zkrátka rádio, kde je rádo, když může posluchače potěšit dobrou zprávou.

Zde je tedy krátké shrnutí základních bodů:

- správný výběr témat
- převedení agenturních zpráv do jazyka Rádía BLANÍK
- důsledná příprava a složení textu celé relace
- kvalitní a příjemná prezentace ve vysílání

4. Toto je u měl před vysíláním absolvovat každý - redaktor zpravodajství i moderátor. Vždy by měla trvat minimálně 5 minut a daqný člověk by měl důkladně rozhybat mluvidla, hlasivky a procvičit vokály i konzony. Toto je ale standardní příprava každého profesionála a vždy je samozřejmě slyšet, když se této rozcvičce nevěnuje. Pokud má redaktor pocit, že jej čeká v textu obtížné místo, může si ho ještě před výslednou prezentací upravit a nahradit. Pokud to nelze, je dobré si tuto část textu několikrát nahlas přečíst a zafixovat správný tvar. Někdo si podobné místo také podtrhne nebo jinak zvýrazní v textu - toto je zkrátka hodně individuální. Zním ale z vlastní praxe, že často ani toto nepomůže a redaktor se zasekne přesně v tom místě, na které se obzvlášť pečlivě připravoval. Zde již pracuje individuální psychika a mentální kondice každého zvlášť. Ideální je, když je redaktor takový profesionál, že nic takového zkrátka nepotřebuje a nemá s jakoukoli prezentací mluveného textu sebemenší problém.

Odpověď Jiřího Tayerleho z Evropy 2:

Pátek, 2 Březen, 2012 14:58 CET, Tayerle Jiří <JiriT@evropa2.cz> napsal:

1. Mají moderátoři zpráv z Vaší stanice nějaké vzdělání v oblasti rétoriky?

Vzdělání je různé. Někteří zprávaři studují mediální studia a žurnalistiku, někteří moderátoři mají individuální kurzy. Někteří nemají žádné vzdělání. Všichni moderátoři, vč. zprávařů mají bohaté zkušenosti s mluveným slovem – ať už v rozhlase, nebo mimo něj.

2. Spolupracují s nějakým hlasovým poradcem?

Ano.

3. Myslí při přípravě zpráv na to, že budou posluchači tyto informace vnímat poslechem a ne číst, přizpůsobují tomu jejich formu?

Samozřejmě. Při přípravě zpráv dbají hlavně na jednoduchou stavbu vět a minimalizování cizích slov. Snaží se, aby posluchači zpráv na Evropě 2 všemu porozuměli.

4. Přípravují se před vysíláním nějakou hlasovou rozcvičkou, přeříkávají si obtížná místa v textu apod.?

To je individuální věc každého zprávaře. Rozhodně je nutné si text před vysíláním několikrát přečíst, aby došlo k minimalizování přeřeků.

Odpověď Jakuba Wajshajtla z Frekvence 1:

Pátek, 2 Březen, 2012 15:30 CET, Wajshajtl Jakub <JakubWa@frekvence1.cz> napsal:

1. Mají moderátoři zpráv z Vaší stanice nějaké vzdělání v oblasti rétoriky?

Filozofií Frekvence 1 je, aby moderovali jednotlivé pořady a zpravodajství ti nejlepší z nejlepších. Předpokladem tedy je, že když už se moderátor uchází o práci na F1, jeho mluvený projev je perfektní. Není podstatné, zda má v této oblasti diplom, certifikát apod. U každého z moderátorů je tato historie individuální. Důležité je, že umí nebo má talent a předpoklady. Frekvence 1 je schopná jeho umění prodat, rozvinout a dotáhnout k dokonalosti.

2. Spolupracují s nějakým hlasovým poradcem?

Ano. Ale opět se jedná o individuální záležitost. Na rozvoji jednotlivých moderátorů pracujeme v závislosti na jejich potřebách. Pokud to moderátor vyžaduje a je to dobré pro jeho rozvoj, hlasový poradce mu je k dispozici.

3. Myslí při přípravě zpráv na to, že budou posluchači tyto informace vnímat

poslechem a ne číst, přizpůsobují tomu jejich formu?

Samozřejmě. Zprávy připravované pro tisk nebo televizi se liší od textů připravovaných pro rádio.

Moderátoři zpráv si jednotlivé informace připravují tak, aby bylo naprosto srozumitelné a hladce pochopitelné pro každého posluchače.

4. Připravují se před vysíláním nějakou hlasovou rozcvíčkou, přeřikávají si obtížná místa v textu apod.?

I zde je to individuální záležitost. Každý moderátor Frekvence 1 by měl sám vědět, co potřebuje před svým vysíláním. A většina z moderátorů F1 to také dělá a před svým vysíláním se procvičí a rozmluví.

Odpověď šéfredaktora zpravodajství Impulsu Ladislava Vonze:

Úterý, 6 Březen, 2012 07:13 CET, "Vonz Ladislav" <Ladislav.Vonz@impuls.cz> napsal:

1) Někteří ano, většina však nikoli. V soukromé rozhlasové sféře bohužel není tolik finančních prostředků na další vzdělávání pracovníků, proto se jedná spíše o individuální aktivity.

2) Ano, pokud má někdo potíže např. s posazením hlasu nebo vyslovuje s drobnými výslovnostními vadami, musí na doporučení rádia spolupracovat s hlasovým poradcem.

3) Zcela jistě. Stručnost, jednoduchost a srozumitelnost jsou jedny z předpokladů bezchybného pochopení informace na straně posluchače. Rádio Impuls dbá na to, aby jeho zpravodajství splňovalo parametry rozhlasovosti, přizpůsobuje tomu i mluvní styl.

4) Někteří kolegové i kolegyně mají dar od Boha. Sednou si za mikrofon a prakticky pokaždé přečtou zprávy naprosto bezchybně. Většina z nás se ale musí před výstupem procvičit. Jednoduché jazykolamy jsou proto velmi užitečné. A jak zmiňujete v otázce, pomáhá i důkladné přeřikávání obtížné pasáže v textu.

Příloha 4:

Tabulka 1 – Četnost chyb

moderátor/chyba	nepisovnost lexikální	nepisovnost tvarová	nepisovnost hlásková	nepisovnost syntaktická	hyperkorektnost	prodlužování vokálů	krácení vokálů	kvalitativní deformace vokálů	ráz	chybějící konsonant	zkomolená souhl. skupina	asimilace	přízvuk	hezitační zvuk	pauly	intonace	nádechy	překnutí	CELKEM chyb	CELKEM chyb stanice	stanice
Causidisová	0	0	0	0	0	4	1	1	3	2	0	1	0	2	1	1	0	0	16	27	ČRo 1-Radiožurnál
Tomášková	0	0	0	0	0	5	0	1	0	0	1	0	0	0	3	1	0	0	11	44	ČRo 2 Praha
Valentová	0	0	0	0	0	3	0	2	0	5	4	0	0	0	0	0	0	0	14	49	ČRo Rádio Česko
Krčková	0	0	0	0	0	6	0	1	12	9	2	0	0	0	0	0	0	0	30	22	ČRo Plzeň
Bartošová	0	0	0	0	0	5	1	1	0	2	3	0	0	6	4	0	1	2	25	49	ČRo České Budějovice
Kropáčková	0	0	0	0	0	9	0	0	2	2	2	0	0	3	1	1	4	0	24	38	ČRo Sever
Terš	0	0	0	0	0	2	0	0	1	0	2	0	0	6	0	0	0	0	11	69	Blaník
Rozložnsníková	0	0	0	0	0	5	0	0	0	5	1	0	0	0	0	0	0	0	11	49	ČRo České Budějovice
Mls	1	0	0	2	0	7	4	3	0	5	0	0	0	0	0	0	2	1	25	49	ČRo České Budějovice
Čondl	0	0	0	0	2	7	0	2	0	5	4	3	0	1	0	0	0	0	24	24	ČRo Sever
Jiroutová	0	0	0	1	0	2	0	5	2	4	2	0	0	2	2	0	2	2	24	38	ČRo Sever
Janda-Martanová	0	0	0	2	0	2	0	1	0	2	0	0	0	6	1	0	0	14	69	Blaník	
Morávková	0	0	6	0	0	2	0	1	0	4	3	3	0	0	2	13	5	0	39	69	Blaník
Fischerová	0	0	0	0	0	5	2	0	1	4	3	0	0	0	4	0	11	0	30	49	Evropa 2
Ježková	2	0	0	0	0	0	1	1	0	4	3	0	0	0	2	3	1	0	17	49	Evropa 2
Šilhánová	0	0	0	2	0	1	0	1	0	6	0	1	0	6	6	1	8	0	32	74	Frekvence 1
neznámý mod.	0	2	0	0	0	9	0	1	0	1	0	0	0	2	15	1	3	4	38	74	Frekvence 1
Suchoň	1	0	0	1	0	6	0	0	1	3	0	0	0	4	8	7	3	2	36	40	Impuls
Vokál	0	0	0	0	0	4	1	1	0	6	2	0	0	2	2	8	5	1	32	40	Impuls
Daníček	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	2	0	1	0	0	8	79	Hitrádio FM Plus
Pacholíkova	2	0	1	1	0	10	0	0	2	3	2	1	0	1	1	7	1	1	33	79	Hitrádio FM Plus
Poór	1	0	0	1	0	9	1	3	0	10	6	0	1	1	4	6	3	0	46	100	Kiss Proton
Novotný	2	2	1	1	0	27	0	1	1	4	0	0	3	0	2	3	0	1	48	100	Kiss Proton
Dvořáková	2	0	0	2	0	11	0	1	1	5	4	2	0	10	2	5	7	0	52	100	Kiss Proton
CELKEM	11	4	8	13	2	141	11	27	31	91	44	11	4	48	65	59	56	14	640		
celkem veřejnoprávní	1	0	0	5	2	57	6	17	20	41	21	4	0	20	17	4	9	5	229		
celkem komerční	10	4	8	8	0	84	5	10	11	50	23	7	4	28	48	55	47	9	411		
celkem muži	5	4	1	5	2	71	6	11	8	34	14	3	4	18	31	26	16	8	267		
celkem ženy	6	0	7	8	0	70	5	16	23	57	30	8	0	30	34	33	40	6	373		
celkem celoplošné	3	2	0	3	0	52	4	10	23	40	17	2	0	27	42	24	25	9	283		
celkem regionální	8	2	8	10	2	89	7	17	8	51	27	9	4	21	23	35	31	5	357		

Tabulka 2 - další aspekty

	kontaktové prostředky	cizí jména	expresivita	nevhodná stavba zpráv
Causidisová	0	0	0	3
Tomášková	1	9	0	2
Valentová	3	11	0	0
Krčková	4	4	0	1
Bartošová	1	3	0	0
Kropáčková	1	8	0	2
Terš	0	4	0	0
Rozložníková	0	4	0	0
Mls	2	3	0	1
Čondl	1	9	0	1
Jiroutová	4	0	0	0
Janda-Martanová	4	4	0	0
Morávková	5	0	1	2
Fischerová	5	3	0	0
Ježková	3	11	0	1
Šilhánová	3	10	3	0
neznámý moderátor	2	2	3	1
Suchoň	3	3	6	0
Vokál	1	0	2	1
Daníček	0	2	0	1
Pacholíkova	7	0	1	1
Poór	5	3	0	0
Novotný	8	0	5	1
Dvořáková	8	1	2	1
CELKEM	71	94	23	19
celkem veřejnoprávní	21	59	0	10
celkem komerční	50	35	23	9
celkem muži	22	26	17	6
celkem ženy	49	68	6	13
celkem celoplošné	22	63	13	12
celkem regionální	49	31	10	7
ČRo 1-Radiožurnál	1	9	0	5
ČRo 2 Praha	7	15	0	1
ČRo Rádio Česko	2	11	0	2
ČRo Plzeň	0	8	0	0
ČRo České Budějovice	3	12	0	2
ČRo Sever	8	4	0	0
Blaník	10	3	1	2
Evropa 2	6	21	3	1
Frekvence 1	5	5	9	1
Impuls	1	2	2	2
Hitrádio FM Plus	12	3	1	1
Kiss Proton	16	1	7	2